

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 11 mei 2023

Notulen van de raadsvergadering van 11 mei 2023 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 6

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 11.53 uur tot 13.15 uur is waargenomen door de heer B. van Schaik

Tegenwoordig zijn 40 leden, namelijk: de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer M.H. Biljoen, mevrouw A. Kockelkoren, de heer J.M.D. de Waard, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer B. van Drunen, mevrouw I. Coenradie, de heer T.S.J. Coşkun, de heer S. Ceulemans, mevrouw L.S. Vlieger, de heer R. Moti, mevrouw S. Reitema, mevrouw D. Yildirim, mevrouw M.Y. Morkoç, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, mevrouw V.A. Bruin, mevrouw M.S. Abrahamse, de heer S. Soytekin, mevrouw E. Rehim Zadeh, de heer N. Akhatab, mevrouw J.M. Nunnely, mevrouw I. van Wifferen, de heer D.J. van Dommelen, de heer T. Roskam, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer S.M. Bonte, mevrouw A.J.A. Maassen, de heer F. Elbay, de heer T.J. Vonk, de heer B. van Schaik, de heer E.P.J. Verweij, mevrouw I. Elfilali, de heer T. Kind, mevrouw J. Bokhove, de heer R.T.J. van der Velden, mevrouw S. van de Peppel, de heer A.R. Oostdijk, de heer M. Verhoef, mevrouw D.A. van Groningen en mevrouw M.S.S. de Jong

Afwezig zijn 5 leden, namelijk: de heer S.J.C. Becker, de heer G.J. Engberts, de heer T. de Haan, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen en mevrouw M.M. Vlasblom

Namens het college zijn tegenwoordig de heer S. Kasmi en de heer M.J.W Struijvenberg

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1.1 Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**. Goedemorgen, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen. Ik heet u van harte welkom. Ook welkom aan degenen die op afstand deze vergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media, onze bezoekers op de publieke tribune, hartelijk welkom. En ook onze medewerkers die vandaag ons helpen bij deze vergadering. Ik heb een aantal berichten van verhindering ontvangen. Ik heb bericht van verhindering ontvangen van de heer Becker, de heer De Haan, mevrouw Vlasblom, mevrouw Verkoelen en de heer Engberts. Zij zijn vandaag afwezig. De heer Engberts geeft aan dat hij afwezig is overdag, maar ik vermoed dat we alleen een dagvergadering hebben. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik vermoed dat we een dagvergadering hebben. De raad van Rotterdam is nooit voorspelbaar, dus ik laat het daar maar even bij. Mevrouw Nunnely is vanaf vanmiddag 13.00 uur kort afwezig en daarna komt zij weer terug. Wethouder Zeegers is verhinderd voor een overleg namens de stad met het kabinet van 12.00 uur tot 14.15 uur.

2. Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 11 mei 2023

De **VOORZITTER**. Dan heb ik aan de orde de vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van heden, 11 mei 2023. Ik zal zoals gebruikelijk eerst met u de agenda doornemen en aan het einde zal ik u de gelegenheid geven om andere opmerkingen te maken dan opmerkingen die horen bij de agendapunten die ik noem, want dan moet u de opmerking daar maken. Om te beginnen bij agendapunt 6. Er is een verzoek ontvangen voor een regulier debat over explosies in Rotterdam, aangevraagd door Leefbaar Rotterdam, VVD en D66. Als daar verder geen bezwaren tegen zijn, stel ik u voor dit punt als agendapunt 6.2 op de agenda te zetten. U kunt zich daarin vinden? Eenmaal andermaal, akkoord. Van agendapunt 7.1 valt het tijdstip van behandeling mogelijk samen met verhindering van wethouder Zeegers, dus het kan zijn dat we dat punt qua tijd iets verschuiven. Wilt u daar qua woordvoering rekening mee houden, dat de woordvoerders ook een beetje flexibel beschikbaar zijn alstublieft. Dat is akkoord? Waarvan akte. Agendapunt 7.2, mevrouw Elfilali heeft een voornemen kenbaar gemaakt om agendapunt 7.2 vandaag van de agenda te halen. U had een punt over het vorige punt? Ja, gaat uw gang.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, nog het verzoek of ook de wethouder die over evenementen gaat aanwezig kan zijn, omdat dat ook zal worden besproken bij dit punt.

De **VOORZITTER**. Wethouder Achbar, sorry wethouder Kasmi vragen bij dat onderwerp ook aanwezig te zijn in de raad. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Misschien is het handig om in de volgorde gelijk vast te stellen om Rijnhaven dan als agendapunt 7.4 in te plannen?

De **VOORZITTER**. De nummering verandert inderdaad niet, maar dan moeten we maar even kijken of dat kan.

De heer **VAN DER VELDEN**. Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan agendapunt 7.2. Mevrouw Elfilali heeft een voornemen kenbaar gemaakt om agendapunt 7.2 vandaag van de agenda te halen in verband met een op handen zijnde technische sessie. Mevrouw Elfilali, misschien een korte toelichting? Ja.

De heer **KIND** (volt). Ja, op 31 mei is er een technische sessie over het Gezond en Actief Leven Akkoord. Dat gaat ook over publieke gezondheid. Daar kan dit onderzoek volgens mij prima in worden meegenomen, dus daarom lijkt me dat ook in het kader van de efficiëntie een goede oplossing.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden over hetzelfde?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee, nog over het vorige punt.

De **VOORZITTER**. Zullen we dan even dit afronden en dan ga ik terug.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja.

De **VOORZITTER**. Kan het standpunt van Volt rekenen op uw steun? Ik kijk goed in de raad. Dat is het geval. Dan halen we agendapunt 7.2 van de agenda af. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u. Ik heb een vraag over het vorige agendapunt. Wat is eigenlijk de reden dat wethouder Zeegers niet gewoon bij de behandeling van dit punt op het normale tijdstip kan zijn? Want nu gaat de raad zich weer

aanpassen, alle woordvoerders moeten zich weer aanpassen aan de wethouder. En het is natuurlijk andersom hè, dat de wethouder zich moet aanpassen aan de raad. Dus mijn vraag is eigenlijk waarom ze er dan niet is.

De **VOORZITTER**. Dat is een punt waar we het vaak met elkaar over hebben. Wij hebben tegen elkaar gezegd dat wanneer er dringende belangen zijn van de stad Rotterdam met het kabinet, we toch de wethouder in staat stellen om die gesprekken ook te voeren. Vaak zijn dat ook gesprekken in aanwezigheid van andere steden. Ik weet niet precies wat de agenda hierbij is, maar ik kan zomaar vermoeden dat het over centjes gaat, want dat is vaak de reden waarom wij naar Den Haag gaan. Maar ik heb niet het juiste antwoord voor me, maar ik wil het u met alle plezier straks nog even vertellen. Het is meestal een zwaarwichtige reden, want de raad telt zwaar en dat is zeker ook voor het college zo. Wij tillen er zwaar aan dat wethouders hier zijn als de raad vergadert, maar soms kan het niet anders. Dan 7.4, mijnheer Vonk, u heeft aangegeven dit punt wellicht nog even wel of niet van de agenda te halen. Dat is niet aan de orde? Ik kijk ook naar D66. 7.4 laten we gewoon op de agenda staan? Dat is zo? Dat gaat over dakloosheid.

De heer **VONK** (cu). Nee voorzitter, ik had aangegeven dat het wat mij betreft er af kan, maar ik begreep van collega's dat zij wel behoefte hadden om een motie in te dienen. Ja, dan blijft het natuurlijk gewoon staan, maar dat is inderdaad goed om even te checken.

De **VOORZITTER**. Dat is het geval. Dan laten we het op de agenda staan. Heel goed. En de vakwethouder luistert mee, dus die weet dat dan ook. Dan agendapunt 9. Er zijn vier verzoeken ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag. Ik loop ze met u door. 'Feyenoord – vrij voor VO en BO' van GroenLinks en D66. 'Eén vergoeding maakt nog geen zomer' van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA en de SP. 'Verwijder coronacommunicatie uit de publieke ruimte' en de laatste is 'UNESCO Learning City?'. Ten aanzien van de laatste, van het CDA, geldt een negatief behandeladvies om twee redenen. Het te laat indienen van de motie en de inschatting dat het ook niet beleidsarm is. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Ik kan me dat goed voorstellen. De eerste is natuurlijk feitelijk correct, maar ik hoop dat de raad me vergeeft dat we net iets te laat waren. De reden waarom we het nu indienen en niet al eerder, is omdat ik bij de vorige raadsvergadering zelf niet in staat was om te stemmen, dus dat leek mij een beetje vreemd, om een vreemd-motie in te dienen en daar zelf niet over te stemmen. Waarom hij er nu staat is omdat de inschrijvingstermijn voor de volgende raadsvergadering verstrijkt, dus dit is de laatste kans. Als u me misschien wil helpen met een voorstel dat er bijvoorbeeld toe zou kunnen leiden dat een wethouder er een paar woorden over zegt, want je kunt er denk ik over twisten of het beleidsarm is of niet, maar dat er in ieder geval wel aandacht voor is. Ja, dan zou ik me ook kunnen voorstellen dat we hem uiteindelijk niet in stemming hoeven te brengen. Ik zit een beetje te zoeken, misschien kunt u me daarmee helpen.

De **VOORZITTER**. Ik vrees dat ik hem echt wel in stemming zal moeten brengen, omdat dat afwijkt van de procedure. De inschatting dat het niet beleidsarm is vloeit voort uit het type aanvraag, maar het is aan de raad, want de aanvraag ligt bij de raad, om ook inhoudelijk te wegen of hij wel of niet inhoudelijk relevant is, om daar ook een inhoudelijk debat over te voeren. Want als u er een inhoudelijk debat met elkaar over moet voeren, dan kan het niet in die vorm, want een motie vreemd aan de orde van de dag is niet een motie die leidt tot een raadsdebat. En de inschatting is dat dat waarschijnlijk wel het geval zal zijn. Zullen we als u het goed vindt even dit punt aanhouden en de vakwethouder, de heer Kasmi in dit geval,

consulteren en vragen wat hij ervan vindt? Dan kom ik met een nader ordevoorstel terug ten aanzien van het punt over wel of niet inhoudelijk relevant. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, daar ben ik dan eigenlijk geen voorstander van, want ik laat me zelden leiden door wat een wethouder vindt, maar ik vind het zelf eigenlijk geen onderwerp om nu eventjes in een motie vreemd af te handelen, want ik kan de gevolgen helemaal niet overzien. Het is precies wat u zegt, daar hebben we dan een debat over of niet. Dus wat mij betreft is de motie vreemd én te laat én niet beleidsarm, dus afvoeren.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, ik zou het op een iets vriendelijker manier af willen sluiten, maar ik ben het eens met de heer Lansink.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik zou toch wel een beetje willen meedenken en ook aan de collega's vragen om mee te denken met de heer Segers, want volgens mij is het onderwerp dat hij hier adresseert wel degelijk een onderwerp dat wij allemaal heel belangrijk vinden en waar we wel degelijk met een deadline zitten om te kijken of we dat wel of niet willen doen. Ik kan me voorstellen dat als we hier met elkaar besluiten om bij de eerstvolgende commissie WIOSSAN, volgens mij is dat 17 mei, het op de agenda te zetten en daar dan het gesprek met de wethouder voeren en dat de wethouder wellicht wel of niet een toezegging doet, zodat we hetzelfde kunnen bewerkstelligen. Dan kunnen we tenminste wel het gesprek erover voeren. Maar ik kijk ook richting de heer Segers of hij dat ook een goede manier vindt om dit belangrijke onderwerp dan wel met elkaar te kunnen bespreken.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik realiseer me dat ik mogelijk wel het verkeerde instrument heb gekozen. Daarom stelde ik ook de hulpvraag. Ik vind dit een heel goed tussenvoorstel, dus als de raad daarmee kan instemmen. Als het dan zo kan, had het eigenlijk een regeling moeten zijn, maar als we hem zo kunnen ombouwen, zou ik daar erg mee ingenomen zijn.

De **VOORZITTER**. Prima, dat vindt de raad uitstekend. Dank voor het hulplijntje van de PvdA. Aldus. Zijn er nog leden die verder nog een opmerking willen maken over de agenda anders dan de gemaakte opmerkingen? Niet? Dan kom ik nu aan de spreektijd voor vandaag. Wij dachten dat het verstandig was om 2,5 uur spreektijd op de klok te zetten. Kunt u zich daarin vinden? 2,5 uur spreektijd, te verdelen over de fracties. Akkoord. Het stemvenster is aan het einde van de vergadering. Indien nodig zullen we ook schorsen opdat u de balans kunt opmaken voordat u aan de stemmingen kunt deelnemen. De verwachting is dat we rond 12.45 uur een broodje serveren hier op de gang, afhankelijk van hoe de dynamiek van de vergadering is. Er is voor vanavond geen warme maaltijd beschikbaar omdat de verwachting is dat we alleen een dagvergadering hebben.

3. *Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 13 april 2023*

De **VOORZITTER**. Ik ben bij agendapunt 3 aangekomen, vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 13 april. Wenst iemand nog naar aanleiding van de notulen iets te zeggen? Nee? Dan zullen we die notulen arresteren met dank aan de verslaglegger.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2023 week 15 t/m 18*

De **VOORZITTER**. Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst van het lopende jaar 2023, de weken 15 t/m 18. Ik stel u voor te handelen zoals is geadviseerd. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Dank u wel. Ik zou graag nummer 23bb002590, Afdoeningsvoorstel toezegging burgemeester over typologie camerasystemen, willen agenderen voor de procedurevergadering in de commissie BOFV.

De **VOORZITTER**. Ik zag mijnheer Verhoef die was gaan staan.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel voorzitter. De brief van wethouder Zeegers over de flexwoningen, de flexmonitor, 23bb002891, zou ik graag willen agenderen in de commissie BWB.

De **VOORZITTER**. Akkoord, dat gaan we doen. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. De beantwoording van onze schriftelijke vragen 23bb002384 over hostile architecture willen we graag agenderen voor de commissie. We willen daar graag een goed gesprek over. En over de ingekomen brief 23bb002740 heb ik een vraag. Ik denk dat ik daar vandaag nog antwoord op krijg en zo niet, dan wil ik hem agenderen, maar dan kom ik daar later even op terug.

De **VOORZITTER**. Akkoord. Wij gaan zorgvuldig naar u luisteren.

5. **HAMERSTUKKEN**

De **VOORZITTER**. Ik ben aangekomen bij agendapunt 5, en dan de onderdelen 5.1 tot en met 5.4. Ik neem ze met u door.

5.1 *Oplegging geheimhouding 'Actualisatie grondexploitatie 2023' van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard*

De **VOORZITTER**. Agendapunt 5.1, Oplegging geheimhouding 'Actualisatie grondexploitatie 2023' van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Daar stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**. Anderen? Dan met de stemmen van de PvdD tegen is punt 5.1 gehamerd.

5.2 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'OSBS de Kameleon'*

De **VOORZITTER**. 5.2 het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'OSBS de Kameleon'. Hier nog bezwaren tegen? Niet? Dan is bij dezen de geheimhouding opgelegd. (Er wordt buiten microfoon gesproken.) Excuses, goed dat u mij corrigeert. Dan is 5.2 gehamerd.

5.3 *Het voorstel met betrekking tot onteigening van onroerende zaken en/of beperkte rechten ten behoeve van de uitvoering van het bestemmingsplan 'Urkersingel'*

De **VOORZITTER**. 5.3, het voorstel met betrekking tot onteigening van onroerende zaken en/of beperkte rechten ten behoeve van de uitvoering van het bestemmingsplan 'Urkersingel'. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Daar stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**. Met de stemmen van de PvdD tegen is dit onderwerp gehamerd.

5.4 *Het voorstel tot wijziging van het Reglement van Orde voor vergaderingen van de raad 2022 en de Commissieverordening 2022*

De **VOORZITTER**. Dan het voorstel tot wijziging van het Reglement van Orde voor vergaderingen van de raad 2022 en de Commissieverordening 2022. Hier nog iemand over? Dan is dit punt ook gehamerd.

6. REGULIERE DEBATTEN

6.1 *De renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het reguliere agendapunt, de renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen en ik wacht op de komst van wethouder Kasmi. Ik geef het woord aan de heer Coşkun.

De heer **COSKUN** (sp). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de BBB, de Boijmans Burger Beweging kijkt en luistert mee en ik zie ook allerlei mensen op de publieke tribune zitten. Rien Vroegindeweij muntte deze naam van BBB, Boijmans Burger Beweging, in café Ari op 12 april 2023, nadat we de schokkende mededeling hadden gekregen dat alles weer duurder en later zou worden met dat Boijmans. Eerst zou het museum opengaan in 2025, nadat het in 2019 was gesloten. Dat werd 2026, toen weer 2029. En nu is er niets meer duidelijk, behalve dan de mededeling dat het proces door dit college bevroren is tot de zomer. De BBB vindt dat onacceptabel en ook dat er nog steeds geen perspectief is. In een kort statement van 10 mei leggen ze uit waarom er een Ik mis Boijmans-campagne komt en al een beetje gaande is, om deze gemeenteraad wakker te schudden. De hele tekst kunt u van mij krijgen, maar ik citeer: wat is het primaire doel van de actie? We willen dat de collectie snel weer zichtbaar wordt en dat het museum zijn functie als spil en inspiratiebron in het kunstleven weer inneemt en waarmaakt. Dan volgen antwoorden op vragen als: wat was de aanleiding van de actie, waarom is het zo treurig dat Boijmans nog zo lang dicht is, waarom is jullie actie nodig, wat moet ervoor gebeuren, wat gaan jullie daaraan doen en ook: hoe omschrijf je het gevoel dat Boijmans wordt gemist? Boijmans is het museum waar je fantastische tentoonstellingen zag en manifestaties meemaakte. Museum Boijmans is een plek voor verdieping van kennis, voor lezing en debat. Waar een stadscollectie was en een podium voor kunstenaars van waaruit ze konden doorgroeien. Het was een ontmoetingsplek, een plek voor scholen om leerlingen en studenten kennis te laten maken met kunst en kunstgeschiedenis, waar je de troost van de schoonheid kon vinden. Waar je als kind met je ouders naartoe ging en leerde wat kunst was. Waar je met je eerste geliefde door de zalen dwaalde, waar je je kinderen of kleinkinderen mee naartoe nam om ze kunst te laten zien en waar je jouw verzameling kon toevertrouwen om aan het publiek te laten tonen. Tot zover enkele citaten uit het statement van de Boijmans Burger Beweging en haar Ik mis Boijmans-campagne, die veel onderdelen heeft maar ook creatieve guerrilla-acties gaat voeren om de stemming erin te houden. Tot zover deze burgerweging rondom Ik mis Boijmans. Op 19 april somde ik in de commissie BWB al op waarom ik en waarom de SP Boijmans mist, allemaal

na te zien voor wie mij toen niet heeft gehoord. Maar ja, ik heb nu maar vier minuten voor dit onderwerp. Hoe houden we Boijmans levend? Er was ooit een expositie met topstukken uit de collectie in de Kunsthal. Dat was mooi. Er zijn allerlei zaken van Boijmans te bekijken in Antwerpen, in Londen en na de zomer straks ook in 020. Ook leuk. We hebben het depot. Dat is wel leuk, maar het vult niet de leegte die de sluiting al vier jaar achterlaat. Boijmans op Zuid is ook leuk, maar is meer erg SKVR. Wel nuttig, en ik was daar drie weken geleden en ik zag veel actieve en betrokken medewerkers en kinderen en een enkele kunstenaar. Maar ook dat vult de leegte niet. Wat dan wel? Zo snel mogelijk zorgen dat de winkel oftewel het museum opengaat tijdens de verbouwing. Dat kan met ziekenhuizen, met ordinaire winkelcentra als Zuidplein, dus dat kan ook met een museum. Tijdens de verbouwing is het museum open. Start met evenementen zoals de Monumentendag, gooi dan die tent open. Organiseer een eigen event met graffiti en rock & roll, met bouwhelmen op en dixies voor de deur, waarbij je de niet-klimaatgevoelige topstukken toch weer kan tonen. Gebruik de bouwplaats als tentoonstellingsruimte, bijvoorbeeld met een tent in de tuin voor een meer langdurige expositie. Maar ga vooral het gesprek aan met de Boijmans Burger Beweging en andere Rotterdammers. Bijvoorbeeld in een debat in Arminius met vooraf de film DEPOT – Reflecting Boijmans, om in de stemming te komen, en dan een gesprek, een debat met alle belanghebbenden en belangstellenden over hoe we Boijmans levend houden en zorgen dat het toch open is en doorgaat tijdens de noodzakelijke verbouwing. Daar leven allerlei suggesties en voorstellen voor onder de bevolking, sommige een beetje onrealistisch, maar andere juist weer heel erg toepasbaar. Voorzitter, Boijmans is van ons, van de Rotterdammers, zowel het gebouw als de collectie, dus laat de eigenaren meepraten, voor de zomer, ergens dus in juni. Boijmans kan dat organiseren en anders moeten we dat als gemeenteraad zelf doen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel voorzitter. In de eerste commissievergadering hebben we het uiteraard gehad over de collegebrief met betrekking tot de renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen. Het wordt weer duurder. In onze tweede termijn zijn wij duidelijk geweest tijdens de commissievergadering. De renovatie van dit museum moet geen ongelimiteerde uitgave worden, hoe prachtig haar collectie ook is, voor de Rotterdamse belastingbetaler. Uiteraard begrijpen we wel dat dit museum de potentie heeft om een trekpleister te zijn voor de stad en door deze positionering komt er weer een impuls in de lokale economie enzovoort. Het is een bekende redenering. In het coalitieakkoord 'Eén stad', staat echter ook vermeld, en ik citeer: financiële tekorten leiden ertoe dat wij keuzes moeten maken om de schaarse financiële middelen zo efficiënt en doelmatig mogelijk in te zetten. Voorzitter, daarom kunnen wij het ons naar onze mening simpelweg niet permitteren om de vele extra tientallen miljoenen uit te trekken voor een museum. Wat Leefbaar Rotterdam betreft gaan we daarom voor een zo goed mogelijk museum waarin haar mooie collectie zichtbaar wordt binnen het door deze raad eerder beschikbaar gestelde budget. Wij vertrouwen erop dat de wethouder deze opvatting deelt. We kijken belangstellend uit naar het verdere verloop van dit traject, want we delen wel de algemene consensus dat verdere vertragingen moeten worden voorkomen. Dus laten we ons best doen om het tempo erin te houden en aan de slag te gaan richting een vernieuwd museum. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Van Dommelen. Excuses, een vraag van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Kijk, ik begrijp de zorgen die Leefbaar Rotterdam hier uit. Wat ik mij alleen wel afvraag is: uit de doorrekening blijkt dat een groot deel van de kostenoverschrijding gewoon zit in het renoveren alleen. Dus te

zeggen: je moet binnen de huidige kosten blijven, en dat als uitgangspunt nemen, die wordt dan dus vrij ingewikkeld. Want dan heb je nog niets gedaan, behalve het asbest verwijderen. Hoe kijkt u daar tegenaan?

De heer **VERHOEF** (lr). De wethouder komt nog met een doorrekening, een nieuw VO, met een nieuwe doorrekening voor de zomer. Dat wachten we af.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, dat snap ik. Dat wachten wij allemaal af. Dat lijkt mij ook een belangrijk gegeven. Wat ik dan dus alleen niet heel erg goed snap is dat u wel aan de voorkant meegeeft dat het budget hoe dan ook gelijk moet blijven. Als wij weten dat gewoon puur het renoveren alleen al duurder wordt, dan gaat het bijna niet lukken om met dat uitgangspunt na die drie maanden met een goede oplossing de deur mee uit te komen. Dus ik snap het niet helemaal. Aan de ene kant geeft u het college de ruimte, maar aan de andere kant zegt u: nee, op het financiële vlak geven wij geen ruimte.

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, voor wat betreft het budget ben ik duidelijk. Ja, we moeten nu eenmaal afwachten wat het nieuwe plan wordt. Wordt het nieuwe plan basis-plus, dan is het basis-plus. Wordt het nieuwe plan basis-plus met eventueel een nieuwe entree in dat budget, dan is dat zo. En wordt het veel meer, dan is het denk ik voor iedereen terug naar de tekentafel en er nog eens over na gaan denken wat we dan willen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ik vind dit een interessante discussie, want ik zat net te denken: zal ik gaan staan om de heer Verhoef een vraag te stellen en toen was mevrouw Kockelkoren me voor. Maar ik ben nog niet overtuigd door uw antwoord mijnheer Verhoef. Is het niet een beetje winstdenken wat u zegt? U wilt het beste museum, maar u wilt wel binnen het bepaalde bedrag. Inmiddels zijn we een paar jaar verder. We hebben een inflatie gehad van 10 tot 15%, de bouwkosten zijn enorm gestegen. De hele renovatie van het museum gaat zoals we het nu inschatten, de cijfers komen nog, wellicht nog wel meer dan die € 223 miljoen kosten en toch zegt u: nee, het moet binnen die € 223 miljoen. Is het niet van beide niks wat u eigenlijk voorstelt?

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Nee, wat ik zeg is dat het voor de Rotterdamse belastingbetaler het budget is zoals we het nu eerder hebben vastgesteld. Wat je natuurlijk wel kan bekijken, waar de wethouder mee komt en het museum, voor de zomer met een nieuw ontwerp, waarmee je in principe weer de boer op zou kunnen gaan om eventueel externe financiers aan te trekken. Dat is heel erg afhankelijk van het nieuwe ontwerp waar ze mee komen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Oké, het is helder. Wat u dus eigenlijk zegt is: het gaat u niet zozeer om het feit dat de totale renovatie en ambitie binnen die € 223 miljoen moet blijven. Het gaat erom dat u zegt: de financiering moeten we gaan bekijken. Dus dat is uw suggestie?

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Inderdaad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik denk dat het risico dan is voor de belastingbetaler dat er straks een asbestvrij museum is waar ze even de bezem doorheen halen, deur open, that's it. En dat zou in mijn optiek zonde zijn van alle inspanningen die we nu hebben gedaan. En dat verhaal van die extra financiering is in mijn beleving wensdenken. Daar zijn we al te lang mee bezig. Daarom was ook mijn oproep in de commissie: voer nu eens regie. En ik denk dat als je regie voert, dat je ook op het punt van de kosten even de ruimte moet geven om over een paar maanden met een uitgebalanceerd plan te komen. En ik vind het eigenlijk jammer dat Leefbaar Rotterdam dat op dit moment niet doet.

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ik hoorde geen vraag, maar ik wil wel reageren. Het is wat ons betreft nu nog te vroeg om al te gaan zeggen: doe die € 70 miljoen er maar bij. Wat ons betreft staat het budget. We weten nog niet helemaal waar we aan toe zijn. Maar zegt u het maar, gaan we dan € 70 miljoen aan het museum uitgeven en gaan we dan korten op ouderenzorg? Gaan we korten op jeugdzorg? Want we kunnen elke euro maar één keer uitgeven.

De **VOORZITTER**. Dat was het mijnheer Verhoef? Ik dank u zeer. Dan geef ik het woord aan de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Het Boijmans-dossier, het houdt de gemoederen bezig. In de commissievergadering hebben we daar een stevig debat over gehad. Het is denk ik niet zinvol om dat allemaal te herhalen en trouwens, wie de mening van de Rotterdamse VVD over het museum wil weten en wie zich op de hoogte wil stellen van hoe we verder zouden moeten met dit museum, die kan ik allemaal aanraden om mijn column van gisteren in Dagblad010 te lezen. Daar staat het heel duidelijk en helder uitgelegd. De wethouder heeft het ambitiescenario, het voorlopig ontwerp waarin het ambitiescenario is verwerkt, doorgerekend. We hebben dat allemaal kunnen bespreken in een besloten sessie. We hebben gezien dat de begroting, of het bedrag van € 223 miljoen met dat voorlopig ontwerp niet gehaald wordt. We hebben gevraagd aan de wethouder of hij ook wil berekenen wat het basis-plus-scenario inhoudt. Dus zonder de toevoegingen van het ambitiescenario. En waarom? Omdat ons stellige gevoel is dat het basis-plus-scenario wel eens behoorlijk richting hetzelfde bedrag zou kunnen gaan als het ambitiescenario. En om een goede afweging te kunnen maken moeten wij kunnen bepalen wat de extra kosten zijn om die ambitie te kunnen waarmaken. En het ambitiescenario is wel wat wij in principe willen. Want wat wij niet willen is een museum dat hetzelfde is als nu, waar we wel ongelofelijk veel geld in hebben gestopt, maar waar de ambitie helemaal niet in tot uitdrukking is gekomen. De wethouder heeft ook gezegd dat hij met de instellingen die input hebben gegeven op het voorlopig ontwerp in gesprek is. Met Welstand, met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, en zo zijn er nog een paar. Maar ook met de directie en met de architect, om te kijken of het voorlopig ontwerp nog bijgesteld kan worden. En dat is denk ik een goede zaak. Het is een goede zaak dat alle partijen ook met elkaar in gesprek zijn. Maar wat we willen voorkomen is dat we straks het debat hebben over de keuze ambitiescenario en basis-plus en dat we dan zeggen: ja, maar wat kosten nu eigenlijk al die bijstellingen op het voorlopig ontwerp? En dan hebben we weer huiswerk voor de wethouder en dan hebben we weer drie, vier maanden vertraging. En die vertraging, de heer Coşkun zei het net al heel duidelijk, daar is iedereen in deze stad wel helemaal klaar mee. Dus we hebben de

wethouder gevraagd in een motie, die mede wordt ondertekend door D66, SP, Volt en PvdA, om die aanpassingen in het voorlopig ontwerp, waarmee hij in gesprek is met alle partijen, ook zo snel mogelijk door te rekenen. Wij willen het beste museum en uiteraard voor zo min mogelijk geld, zo snel mogelijk en dat betekent dat alle informatie die we nodig hebben om die afweging te kunnen maken, zo snel mogelijk op tafel moet komen. Vandaar de motie die wij indienen, 'Maak de Boijmans rekensom compleet'. Wij vragen de wethouder: kom zo snel als mogelijk met een inschatting van de kosten van de aanpassingen van het voorlopig ontwerp op basis van het onderzoek dat hij doet samen met een aantal instellingen, inclusief niet te vergeten de eventuele uitbreiding van de entree van het museum over de huidige rooilijn van het museum heen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. U heeft een vraag van de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik heb een vraag aan mijnheer Van Dommelen, misschien ook aan de andere indieners. Kunt u definiëren wat nu zo snel mogelijk is? Want u zegt: we willen zo snel mogelijk het museum, maar wat is nu voor u acceptabel van die doorrekening? Is dat één maand, of gaat u ook akkoord met negen maanden? Kunt u dat iets beter definiëren?

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Een terechte vraag. Ik zou het liefst willen dat we voor de zomer dat debat kunnen voeren. Tegelijkertijd kan ik me voorstellen dat de haalbaarheid daarvan niet realistisch is. Daarom heb ik gezegd: zo snel mogelijk. Negen maanden zou voor mij niet zo snel mogelijk zijn. Ik hoop echt dat we na de zomer echt met de wethouder in debat kunnen gaan over de keuzes die we moeten gaan maken voor het nieuwe museum.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Maak de Boijmans rekensom compleet

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 11 mei 2023, ter bespreking van agendapunt 6.1 De renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen;

constaterende dat:

- de wethouder het Voorlopig Ontwerp op basis van het zogenaamde Ambitie scenario voor de renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen twee keer heeft laten doorrekenen;
- de wethouder in het commissiedebat van 19 april 2023 heeft toegezegd met een doorrekening te komen van de kosten van het zogenaamde basis-plus-scenario,
- de gemeenteraad een budget heeft vastgesteld voor de renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen van € 223 miljoen met een marge van € 15 miljoen naar boven en naar beneden;

overwegende dat:

- uit de doorrekeningen van het Voorlopig Ontwerp is gebleken dat het budget van € 223 miljoen niet toereikend is voor realisatie van het Voorlopig Ontwerp;
- de gemeenteraad zal moeten beslissen hoe het museum er uiteindelijk uit zal moeten zien en hoeveel geld er aan besteed zal mogen worden;
- er adviezen liggen van diverse instellingen zoals de commissie voor Welstand en Monumenten en de commissie Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en van de museumdirectie zelf, waarin kritische op- en aanmerkingen worden gegeven op verschillende aspecten van het Voorlopig Ontwerp;

- de wethouder heeft aangegeven - in tegenstelling tot wat eerder vanuit de Gemeente is bepaald - ruimte te zien voor de uitbouw van de nieuw ontworpen entree van het museum over de huidige rooilijn van het museum;
- de wethouder momenteel onderzoekt op welke wijze en op welke onderdelen het Voorlopig Ontwerp kan worden bijgestuurd om tegemoet te komen aan de kritische kanttekeningen uit de verschillende adviezen;
- de wethouder daarbij alle betrokken partijen betreft, waaronder de architect en de museumdirectie;
- een weloverwogen keuze alleen kan worden genomen op basis van alle beschikbare overwegingen;
- we moeten voorkomen dat we nog meer vertraging oplopen en we daarom alle overwegingen graag zo snel als mogelijk beschikbaar hebben om deze keuze te kunnen maken;

verzoekt het college om:

- zo snel als mogelijk een inschatting te laten maken van de kosten van de aanpassingen van het Voorlopig Ontwerp op basis van het bovengenoemde onderzoek inclusief de eventuele uitbreiding van de entree van het museum over de huidige rooilijn van het museum;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.J. van Dommelen, F. Elbay, T.S.J. Coşkun, I. Elfilali en R. Moti

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. U was klaar? Dank u zeer. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank u wel voorzitter. Ja, mijn voorgangers zeiden het ook al. Dit debat loopt al een tijdje. En in het begin, bij aanvang van de eerste debatten over het Boijmans was het uitgangspunt volstrekt helder. De noodzakelijke aanpassingen zijn voor rekening van de gemeente. Al het extra is voor externe financiers. Want als we met elkaar ervan overtuigd zijn dat het zo verschrikkelijk belangrijk is voor de stad en misschien zelfs wel voor het land dat we tot een zeer ambitieuze verbouwing komen, dan kan het ook niet anders dat er mensen zijn die zeggen: daar willen wij dan ook voor betalen. Dat uitgangspunt lijkt door velen losgelaten, maar wat ons betreft staat dat uitgangspunt nog steeds overeind. Wij zijn er dus ook geen voorstander van om boven op het basis-plus-scenario extra ambities te financieren. Daar zijn anderen voor. Maar goed, dat debat gaan wij hier ongetwijfeld nog langer voeren. Eén belangrijk argument was voor ons ook in die tijd, je weet één ding zeker, op het moment als je voor zo'n ambitieus scenario zelf helemaal gaat en dat helemaal zelf in eigen beheer doet, dan gaat het altijd meer geld kosten. Dat hebben we toen ook al in de raad gezegd. Dus ik hoop ook dat het niemand zal verbazen dat dat nieuws naar buiten kwam dat het tientallen miljoenen extra gaat kosten. Dat wisten we toen al. Dat hebben we nu gehoord en dat zal ook blijken te zijn. Dus wat ons betreft blijven we inzetten op externe financiering. Dat gaan we als gemeente niet betalen. Maar wat iedere Rotterdammer op dit moment vooral stoort, naast die megalomane bedragen, is het feit dat het gebouw alsmaar langer dicht moet. Naast goede initiatieven als Boijmans bij de Buren en Boijmans op Zuid, ziet de ChristenUnie dan ook graag dat er creatieve manieren worden gevonden om iets van het gebouw te kunnen beleven. Daarom dienen wij samen met een heel aantal partijen, de SP, GroenLinks, D66, Volt en PvdA een motie in om in ieder geval dit jaar inspanningen te plegen om het gebouw te openen voor het publiek. Hoe mooi zou het bijvoorbeeld zijn als op

Open Monumentendag de Rotterdammer toch iets van die binnenkant van het gebouw kan beleven. Daarom de motie 'Boijmans open'.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Boijmans open

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van de renovatie en verbouwing van Museum Boijmans Van Beuningen;

constaterende dat:

- het nog jaren gaat duren voordat de verbouwing en renovatie van Boijmans voltooid is;
- Boijmans gemist wordt door veel Rotterdammers: niet alleen de collectie, maar ook het gebouw;
- de gemeenteraad al meermaals een bezoek gebracht heeft aan het museum tijdens de sanering en renovatie;

overwegende dat:

- monumenten in verbouwing soms tijdelijk worden opengesteld voor publiek, zoals op Open Monumentendag of de Dag van de Bouw, bijvoorbeeld een uitgezette looproute door het gebouw¹ of een festivalactiviteit op het binnenplein;
- Boijmans net als voorheen subsidie ontvangt zodat ook gedurende de tijd dat het museum gesloten is activiteiten ontplooid kunnen worden;
- het wenselijk is dat tijdelijke openstellingen van Museum Boijmans onderdeel uitmaken van deze activiteiten;

verzoekt het college:

- samen met de directie van Boijmans te zorgen voor aantrekkelijke publieksactiviteiten in of in de omgeving van het museum, bij voorkeur op Open Monumentendag 2023²;
- afhankelijk van de resultaten van dit experiment dit gedurende de sluiting vaker op vergelijkbare wijze te herhalen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, T.S.J. Coşkun, A. Kockelkoren, F. Elbay, E. Elfilali en R. Moti

¹ Denk aan de Tuin van Noord of Zuiderziekenhuis

² Open Monumentendag is dit jaar op 9 en 10 september

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Dank u wel voorzitter. Goed dat we weer bij elkaar zijn gekomen om de renovatie van Boijmans Van Beuningen te bespreken. Ik ben op zich ook wel blij om te zien dat we met elke bespreking eigenlijk steeds meer informatie krijgen. Elke commissievergadering lijkt het wel. En met de informatie lijken we elke keer concreter te worden en kunnen we de voor- en nadelen van bepaalde aspecten van de renovatie inzien en heroverwegen. Daarom wil ik ook wel de wethouder complimenteren op het vroegtijdig laten doorberekenen van het voorlopig ontwerp dat er lag en de daarbij recente en realistische financiële gevolgen inzichtelijk maken voor de raad, want dat gebeurt niet altijd. En dat maakt dat wij nu weer met elkaar moeten wachten op doorrekeningen van de kosten

uit de verschillende scenario's. Die moeten nu nog volgen. Want voorzitter, de gelegenheid om een afweging te maken over de verschillende scenario's, dat is in deze fase nog niet aan de orde. Volgens mij moet de raad de nieuwe ontwerpen afwachten en op basis van die ontwerpen en op basis van die cijfers een beslissing nemen. Voorsorteren op verschillende ambitieniveaus, op verschillende basisniveaus is zoals ik zeg dus niet aan de orde. Er ligt een duidelijk financieel kader van de raad in opdracht naar het college. En in deze tijd waarin elke Rotterdammer, elk Rotterdams huishouden, elke eurocent telt voordat ze het uitgeven en echt heel goed op de knip moeten letten, is de opdracht aan de wethouder nog steeds hetzelfde. Een zo goed mogelijk museumgebouw dat voldoet aan de wettelijke eisen, de collectie in volle glorie tonen en zorgen dat wij als stad trots kunnen zijn op dit museum en daarmee verder de tijd in zullen gaan. Er ligt flink wat werk voor het college en het past in mijn beleving de raad om nu even pas op de plaats te maken en de stukken af te wachten.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Moti. U had een vraag misschien? Een vraag van de heer Coşkun aan mevrouw Mohamed-Hoesein.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, want in uw slot pleit u ineens dat wij moeten afwachten waar het college mee komt. Terwijl ik denk dat wij ons als stad en ook als raad er wel mee moeten bemoeien. Want anders is het toch een onderonsje in weet ik veel welke achterkamertjes tussen een toevallige museumdirectie en een toevallige wethouder en toevallige mensen van stadsontwikkeling vastgoed. Dus ik vind dat de stad het zicht moet hebben als eigenaren van onze collectie en ons museum. Dus ik wil graag de stad erbij betrekken, terwijl u zegt: ik ga op mijn handen zitten.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Op mijn handen zitten doe ik sowieso niet. Laten we duidelijk zijn, er ligt een financieel kader. We moeten een nieuw voorontwerp hebben. Daar moet aan worden gewerkt. Dat ligt er nu nog niet, dus wij kunnen als raad misschien wel meegeven welke kleur armleuningen we willen hebben of hoe de vloer moet worden vormgegeven, maar dat heeft weinig zin. Op dit moment liggen de kaders vast waarmee het voorontwerp moet worden gemaakt. De nota van uitgangspunten waar deze raad voor heeft gestemd en waarmee we het college opdracht hebben gegeven aan de slag te gaan, dat vindt plaats en ik ben blij dat we daarin stappen maken en daarin de museumdirectie betrekken en steeds meer zorgen voor meer draagvlak van verschillende partijen. Dus daarin ben ik het zeker met u eens dat we het draagvlak op een bepaald moment leken te zijn kwijtgeraakt. Laat ik het heel voorzichtig formuleren. En dat we daar nu wel gezamenlijk in kunnen optrekken, althans het college daarin wel heeft gezorgd dat de neuzen in elk geval in één richting staan en dat daar dan een concreet plan uit kan voortvloeien.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). En wat vindt u dan van de suggestie van de ChristenUnie en anderen om tijdens de verbouwing het museum open te doen, bijvoorbeeld bij de Open Monumentendag maar ook op andere momenten?

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ik kan mij voorstellen dat er behoefte is om de collectie te zien en daarvan te genieten. Er zijn verschillende mogelijkheden. Dat is een optie. Maar ik kan me ook heel goed voorstellen, want tijdens de commissiebehandeling heeft de wethouder volgens mij ook toegezegd dat hij zeker in gesprek gaat om te kijken hoe hij kan faciliteren dat de collectie wel zichtbaar wordt. Dus ik meen dat de wethouder daarin tijdens de commissie al heeft toegezegd dat hij daarin ook mogelijkheden ziet.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mijnheer Moti alsnog.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, helaas weer slecht nieuws in het dossier Museum Boijmans Van Beuningen, helaas weer. Weer dunder en weer later. Sinds de sluiting alweer vier jaar geleden krijgt de raad voortdurend slecht nieuws. Het is niet de eerste keer, niet de tweede keer, niet de derde keer. Het dossier kenmerkt zich tot nu toe als een dossier waar de gemeente het duidelijk niet in de hand heeft. Eerst liepen we een bijdrage van € 40 miljoen mis van de Stichting Verre Bergen. Daarna ook nog eens een bijdrage van de Postcode Loterij van € 20 miljoen. Later bleek bij het opstellen van het programma van eisen geen rekening gehouden te zijn met de blijkbaar zeer noodzakelijke aparte logistieke oplossing voor transporten van kunstwerken en daarna moest er een aparte ingang, doorgang komen met bijkomende kosten van dien. En de oplossing om via de Westersingel de route te realiseren liep stuk op onderhandelingen met de verkoop van enkele panden op de Westersingel, waardoor er nu een tunnel door het Museumpark nodig is. En voorzitter, na al die tumulten is er een herstart op het dossier geweest met een heel nieuw ontwerp. Geen basis-plus- of ambitie-scenario, maar gewoon een nieuw ontwerp. Een ontwerp dat later eventueel verder uitgebouwd kan worden. De raad heeft hiermee ingestemd, maar nu blijkt ook dit ontwerp ondanks ook versoeringen in dit nieuwe ontwerp, het niet binnen budget te passen. De ondergrondse entree onder maaiveldniveau was al geschrapt en dan nog blijkt het niet binnen budget te passen. We zijn wel blij, en een groot compliment aan wethouder Struijvenberg, dat hij de doorrekening van het DO naar voren heeft gehaald en nu al bij het VO, het voorlopig ontwerp, heeft gedaan, zodat we weten dat we moeten bijsturen. We wachten dan ook met veel spanning het onderzoek en het nieuwe voorstel van de wethouder af. Wat ons betreft is het nu nog te vroeg om te zeggen of je wel of niet moet instemmen met wel of niet een kostenoverschrijding. Want dat staat allemaal nog niet vast. Maar wat ons betreft moet er wel een voorstel komen waarvan de raad ook kan uitgaan dat het dat dan ook is. We willen geen nieuw Warmtebedrijf meer, waar je elk jaar maar weer verrast wordt met nieuwe tegenvallers, waar we door wensdenken van de gemeente steeds weer nieuwe tegenvallers op ons bordje krijgen. In dat licht vinden we dat bij het voorstel dat de wethouder nu gaat doen, het onderzoek dat de wethouder doet, ook de juridische procedures die al zijn aangekondigd als het Henket-paviljoen of de Robbrecht en Daem-vleugel gesloopt gaan worden. Wij zien dat als een groot risico. Niet alleen qua tijd maar ook qua geld, en dat zou je nu in kaart moeten brengen en daar nu al rekening mee moeten houden in plaats van dat we over een jaar horen dat er weer miljoenen bij moeten en weer een jaar of twee jaar vertraging extra. We willen de wethouder dan ook meegeven dat de steun van de PvdA voor een nieuw voorstel afhangt van de mate waarin hij ons het vertrouwen geeft dat alle risico's zijn weggenomen dan wel voldoende zijn meegenomen, zodat we zo min mogelijk risico's lopen in de toekomst op nieuwe tegenvallers. Voorzitter, dat wat betreft de verbouwing. En in de tussentijd willen we natuurlijk wel dat die enorm mooie collectie van Boijmans Van Beuningen zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor onze stad en onze bewoners. Want ondanks de sluiting van Museum Boijmans Van Beuningen krijgt het museum nog steeds heel veel subsidie van de gemeente. In de huidige begroting is zelfs € 13 miljoen gereserveerd. Het grootste budget binnen onze cultuuruitgaven. En wat wordt daarvoor nu eigenlijk gedaan? De PvdA heeft al eerder, enkele jaren geleden, een motie ingediend dat we zoveel mogelijk de kunst van Boijmans ook in de wijken moeten laten zien aan onze Rotterdammers en het niet alleen maar jarenlang in onze opslag moeten laten liggen. Die motie is aangenomen, maar over de uitvoering van deze motie verschillen we toch wel van mening met de wethouder. Wij vinden echt dat we meer mogen verwachten van Museum Boijmans Van Beuningen, als je ze € 13 miljoen subsidie geeft, dan wat ze nu laten zien. Ja, er is een mooi initiatief op de Hilleliet, maar daar blijft het dan ook wel weer bij. Mag je niet meer verwachten voor die € 13 miljoen die we geven? Daarom de vraag aan de wethouder: wil de wethouder inzichtelijk maken welke resultaatsverplichtingen nu ook met Boijmans Van Beuningen zijn afgesproken voor het continueren van die subsidie? Aan welke

kpi's moet Museum Boijmans Van Beuningen voldoen? We zien veel meer kansen dan het museum nu opereert. De laatste vraag die we erover hebben, want Boijmans heeft inmiddels al bijna negen maanden geen artistiek directeur meer en alleen nog maar een zakelijk directeur, een financieel directeur. In welke mate belemmert het niet hebben van een artistiek directeur volgens het college het feit dat er zo weinig in de wijken nu aan activiteiten wordt ondernomen? Zou de wethouder zich daar ook over willen uitspreken, dat het misschien niet verstandig is om dat wel te doen? Voorzitter, dit was mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Het Museum Boijmans Van Beuningen alleen al is een reden om naar Rotterdam te komen. Het Museum Boijmans Van Beuningen is ook groter dan Rotterdam. Dat moet je als stad weten te dragen. Daar moet je de verantwoordelijkheid over nemen. Voordat ik zelf in Rotterdam woonde, kwam ik altijd naar deze stad. En waarom? Voor de fantastische kunstinstituten die we hebben en een daarvan was Boijmans Van Beuningen. De pindakaasvloer vergeet ik zelf nooit meer. Volt gelooft enorm in de maatschappelijke functie die een museum heeft voor de stad en Volt staat ook achter het maatschappelijke debat dat nu wordt gevoerd over welk verhaal we willen vertellen in onze musea. Mede daarom is het ook belangrijk om een museum te hebben dat goed exploitabel is en toegankelijk. Opdat ook de mensen die voorheen niet of nauwelijks naar Boijmans Van Beuningen gingen, dat nu wel zullen gaan doen en ook inzien dat het verhaal van Boijmans Van Beuningen ook het verhaal is van alle Rotterdammers. We moeten met ambitie investeren in een toekomstbestendig museum. Dat is ook wat deze stad en ook het museum verdient. Wij zijn vanuit Volt tegen de basis-plus-variant. Want die variant is niet meer dan een kale woning. Dan krijg je een monumentaal pand dat een lege huls is. En je krijgt een museum waar je over een paar jaar weer opnieuw tegen een probleem aanloopt, een financieel probleem. En hoe langer dit duurt, hoe duurder het wordt. We kunnen dus nu € 223 miljoen weggooien of we kunnen juist gaan investeren. En wij kiezen dus voor het ambitieplan. Natuurlijk in afwachting van alle berekeningen en alle informatie die we ook nodig hebben om een besluit te nemen, maar het is belangrijk om kleur te bekennen en ook nu te kiezen voor die ambitie. We hebben immers een collectie waar we ook gewoon trots op mogen zijn. En waar Volt voor wil gaan is dus die ambitie vasthouden en gaan voor een ontwerp dat breed gedragen wordt, ook door het museum zelf. Daar hoort volgens Volt een ontwerp bij waarin je ook rekening houdt met een nieuwe tentoonstellingsruimte, met educatie, met een restaurant, met kantoren en een goede logistieke oplossing waarin je de mensen, de kunstobjecten en ook het afval gescheiden naar binnen en naar buiten laat. Daarom dien ik samen met de VVD en GroenLinks een motie in om deze ambitie vast te houden en ook te kiezen voor de toekomst.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Ik heb wel een paar vragen aan mevrouw Elfilali, want op zich klinkt haar verhaal natuurlijk geweldig hè, en wie kan daar nu tegen zijn, maar ik wil wel even wat verfijning weten. Want het gaat natuurlijk over de keuzes die we hier maken. U zegt heel duidelijk: ik spreek me uit voor ambitie. Tegelijkertijd geeft u in een deel van de vergelijking die u dan maakt aan, ja, het moet niet zo zijn dat we over een paar jaar weer moeten investeren. Dat zou ons standpunt ook zijn, maar het zijn wat mij betreft wel twee verschillende dingen. Je hebt of het ambitiescenario waarbij je zegt: het museum en dan drie keer zo groot en zo mooi zal ik maar zeggen als we het ooit gehad hebben. Of je zegt: ja, we doen een renovatie en die doen we wel verstandig zodat we voor de komende jaren klaar zijn. Dat zijn wat mij betreft wel twee verschillende dingen, dus dat zou mijn eerste vraag aan mevrouw Elfilali zijn, wat is nu wat u betreft dan die ambitie?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ik vind het een goede vraag en waar ik voor zou willen pleiten, is dat we inderdaad een museum gaan renoveren op een manier dat het toekomstbestendig is. Dat je niet het minimale gaat doen en dan vervolgens over tien jaar weer tegen problemen aanloopt en eigenlijk gewoon geld weggooit. Voor ons is Boijmans Van Beuningen een iconisch museum. Het is een gewoon een stem van Rotterdam op kunstgebied en dat moeten we behouden. Dus wij gaan voor het grote ambitieplan en daar hoort inderdaad bij dat je gewoon verder kijkt dan wat je nu hebt.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Nou ja, dat is niet echt een antwoord op mijn vraag, want het is dan een soort blanco cheque. Dan zou mijn volgende vraag zijn: wat zou u dan bereid zijn, wat vindt u dan dat daarin geïnvesteerd mag worden als het gaat over gemeenschapsgeld? Want dat is de volgende vraag die zich opdringt. Hoe definieer je dan toekomstbestendig? Ik zou het definiëren als een gebouw waarvan je weet dat het gewoon in de techniek van het gebouw en voor dat wat het moet behelzen, een museum zoals het ooit was, dat dan in ieder geval voorlopig mee kan. Heel veel jaren. Dat is wat mij betreft toekomstbestendig. Maar u zegt: het grote ambitieplan, dus daarmee wekt u de indruk dat het een hele hoop meer moet zijn, maar wat is Volt dan bereid aan gemeenschapsmiddelen daarin te stoppen?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Dommelen nu eerst mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik heb dan nog even een vraag aan de heer Segers-Hoogendoorn. Het hele deel van Robbrecht en Daem aan het museum, vond u dat ook een toekomstbestendige investering?

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dat kan ik eigenlijk niet beoordelen, want dat is straks mijn bijdrage waarin ik vooral ook ga vragen om meer ogen te richten op de plannen die er zijn. Meer verschillende expertises uit de kunstwereld maar ook uit de bouwwereld die hun mening geven over wat toekomstbestendig is en wat niet, zodat wij een keuze daarin kunnen maken. Daarvoor heb ik nu te weinig informatie.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Maar daar gaat het dan toch juist over? Dank u wel voorzitter. Daar gaat het dan toch over? Robbrecht en Daem is in 2003 opgeleverd, of in 2004, dat weet ik niet precies, daar is een museumdeel toegevoegd dat twintig jaar later alweer afgebroken zou moeten worden. Dat is althans de wens van iedereen betrokken bij het museum, omdat het niet voldoet. Dat is toch wat we willen voorkomen? Wij willen nu toch niet een basis-plus neerzetten en dan over tien, twintig jaar zeggen: wat hebben we daar toch ongelofelijk zitten falen met elkaar en we hadden voor dat bedrag dat wel toekomstbestendig kunnen maken.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dat klopt. Als nu blijkt dat iets na zo'n korte tijd eigenlijk al niet meer toekomstbestendig is, dan is het in dat geval geen goede keuze geweest. Daarom vraag ik ook precies die verfijning die mevrouw Elfilali mij niet per se hoeft

te geven, want misschien heeft zij daar ook onvoldoende informatie over, maar wat wij wel met elkaar in deze raad volgens mij moeten proberen te doen is wel beter te definiëren: wat is ambitie en wat is toekomstbestendig. En dat zijn wat mij betreft vaak ook twee verschillende dingen. Dat is mijn pleidooi.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Dommelen, was u klaar? De heer Van der Velden was u voor.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik heb een vraag aan mijnheer Van Dommelen. Mijnheer Van Dommelen begint over Robbrecht en Daem. Daar is toen met vol bewustzijn voor gekozen door de directie van Boijmans Van Beuningen. Directeuren zijn passanten. Museumdirecteuren zijn passanten. En dat geldt ook voor dit. Toen vonden ze Robbrecht en Daem helemaal fantastisch, ondanks dat het de Bodonzaal verminkte. Nu wil men weer iets. Deze directeur is ook een passant. Er kan straks weer een volgende directeur komen: wij vinden het niks. Dus het is een beetje een kulargument dat u hier aan mijnheer Segers-Hoogendoorn geeft.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, kulargument, dat zijn uw woorden. Robbrecht en Daem is een verbouwing geweest van het museum dat aan elkaar hing van concessies en compromissen. Dat is niet de verbouwing geweest die de museumdirectie wilde. Dat is ontstaan uit allerlei compromissen, ook vanuit deze zaal en dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat er iets gebouwd is waar iedereen spijt van heeft en dat is wat we juist willen voorkomen. En als we het hebben over het ambitiescenario, dan hebben we het over de hele logistieke functie. En we zijn er allemaal over bijgepraat hoe ontzettend belangrijk dat is voor het nieuwe museum. Dan hebben we het over de entree, daar weten we allemaal van hoe belangrijk dat is voor het nieuwe museum. Dat is niet afhankelijk van één toevallige passant die nu op dit moment de directeur van het museum is.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u. Ja, die logistiek, ik snap dat hoor, hoe dat in de museumwereld werkt. Maar toen we begonnen met dit hele idee in 2018, was er helemaal geen sprake van dat dat zo belangrijk is. Het wordt nu als heel belangrijk gegeven, dat klopt ook, het is ook belangrijk, maar het is dezelfde fuik waar men de gemeenteraad in wil dwingen dat je daar eigenlijk voor moet kiezen. Dat deden we met Feyenoord City ook. We hebben dat stadion nodig, anders geen gebiedsontwikkeling. Wat blijkt? Het is complete flauwekul. En dit ook. Je kan bij wijze van spreken ook op een andere manier die logistiek doen in plaats van een compleet park te vernietigen aan de linkerkant van het Museumpark. Dus dat argument gaat voor ons niet op.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vraag. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik sluit ook toch wel aan bij de woorden van de heer Van der Velden. Ik was al raadslid in die periode zoals u weet en Robbrecht en Daem is helemaal niet vanuit armoede gebouwd. Het is juist vanuit ambitie gebouwd. Vanuit de wens van een museumdirectie om extra vierkante meters te hebben voor expositieruimtes, om grote exposities hiernaartoe te halen. En al die wensen zijn toen gehonoreerd bij die bouw. Alleen, nu twintig jaar later kijken we daar anders naar. Maar dat had niets te maken met wel of niet kiezen voor een sober scenario of ambitie scenario. We kozen toen voor het ambitie scenario en ja, twintig jaar later hebben we spijt van dat ambitie scenario.

De **VOORZITTER**. Ook hier hoor ik geen vraag, maar u mag er iets op zeggen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja voorzitter, graag nog één opmerking. Ik wist niet dat u zo jong al raadslid was, dat u in 2003 al raadslid was. Complimenten daarvoor. Maar ja, ik denk overigens dat u ongelijk heeft. Er was een ambitie en er zijn dusdanig veel compromissen en concessies op gedaan dat de uitvoering van de ambitie uiteindelijk heeft geleid tot Robbrecht en Daem, tot dat gebouw. Daar gaat het over. En dat willen we nu voorkomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali, ik hoop dat u de vraag nog weet.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ik wil inderdaad zeker nog even terugkomen op het punt van de heer Segers-Hoogendoorn. Kijk, wat ons betreft is het gewoon ook heel belangrijk, juist omdat we nu in deze fase zitten, om het hele plaatje scherp te hebben. En dus niet alleen maar te kijken naar het hoognodige als je gaat renoveren, om het gebouw dus wat ik al zei een soort lege huls te hebben. Maar ook even vooruit te kijken, toekomstbestendig betekent een museum dat toegankelijk is en daar hoort een educatieruimte, educatiefunctie bij. Daar hoort ook een restaurant, horeca bij. Tegenwoordig is een museum zonder horeca of een restaurant of een koffieplek gewoon geen museum. Dat is niet toekomstbestendig. Dus wat wij willen voorkomen is dat wij dus een berekening maken die heel erg minimaal is en we vervolgens een paar jaar later weer tot de conclusie moeten komen: o, er moet toch nog even weer wat bij berekend worden. Dus laten we nu echt even vooruitkijken, het hele plaatje bekijken, die financiën scherp hebben en ook daarmee kijken hoe we aan de financiën kunnen komen richting het rijk bijvoorbeeld. Er zullen vast ook nog wel private partijen opstaan die kunnen bijdragen en dat is mijn pleidooi.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGBERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, afrondend voorzitter. Met al die woorden die u net zegt, ga ik volledig mee. Mijn vertaling daarvan zou dan wel zijn, u zette mij een beetje op het verkeerde been doordat u zei: het grote ambitiescenario. En daarmee krijg ik juist het gevoel van plus-plus-plus. Met alle toeters en bellen die je nog maar enigszins zou kunnen bedenken. Op die lijn zitten wij niet, dat zal dadelijk uit mijn betoog blijken, maar zoals u nu als laatste mijn vraag beantwoordt, zitten wij volledig op één lijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali, u kunt verdergaan.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter, ik ben blij met deze laatste woorden van de heer Segers-Hoogendoorn. We zitten op één lijn. Ik denk dat het een beetje semantiek is. Het is onze stijl vanuit Volt om echt vanuit visie te kijken naar dit soort zaken en daarom had ik het over het grote ambitieplan. Ik zou me ook gewoon verre willen houden van termen als basis-plus-plus en noem het maar op. Want dat dekt ook uiteindelijk niet de lading van de discussie die we moeten voeren.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u. Ik heb nog één vraag aan mevrouw Elfilali. U noemt meerdere keren dat het eigenlijk op dit moment helemaal niks is, Boijmans. U noemt het zelfs een lege huls, het gebouw. Mijn vraag is: komt u er überhaupt wel eens, want ik vind het nogal opmerkelijk dat zo'n prachtig ontwerp door Volt een lege huls wordt genoemd. Ten tweede, voor het ambitiescenario heeft een architect het in het hoofd gehaald

om drie creaties van andere architecten of te slopen of te verwijderen, zelfs een rijksmonument. Dus mijn vraag is: blijft u bij die woorden dat als we het museum gewoon opendoen zoals het was, dat het dan een lege huls is?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Voorzitter, de heer Van der Velden heeft mijn woorden absoluut verkeerd begrepen. Ik heb ontzettend veel respect voor het museum, ik kom er al jaren zoals ik al zei. Vroeger, als student, als kind, ook met kinderen. Wat ik bedoelde te zeggen met een lege huls, is dat we als we nu dus het minimale gaan doen, dan hebben we straks niets meer dan een monumentaal pand, dat geen exploitabel museum is. Dat is wat ik wilde zeggen.

De **VOORZITTER**. Helder. U was klaar? Dank u zeer.
Mevrouw Elfilali heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Museum Boijmans Van Beuningen is groter dan Rotterdam

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van het agendapunt "De renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen";

constaterende dat:

- het Museum Boijmans Van Beuningen al sinds 2019 gesloten is;
- een renovatie met ambitie en visie voor de lange termijn noodzakelijk is voor een toekomstbestendig museum als trekpleister en icoon van de stad;
- het proces rondom het voorlopig ontwerp (VO) momenteel stil is gelegd en bij de laatste commissiebehandeling de focus alleen op de financiën lag;

overwegende dat:

- het Museum Boijmans Van Beuningen qua collectie en reputatie groter is dan Rotterdam;
- Rotterdam een toekomstbestendig museum verdient en het hierbij belangrijk is te kijken naar het integrale renovatieplan, inclusief nieuwe ruimtes voor tentoonstellingen, educatie, kantoren en een restaurant;
- hierbij een hoog ambitieniveau en een breed gedragen VO hoort, waarin ook de logistieke invoer van kunst, mensen en afval goed wordt meegenomen;

verzoekt het college:

- bij het voortzetten van het proces van het VO een hoog ambitieniveau en een langetermijnvisie voor de stad niet uit het oog te verliezen;
- zich hierbij zo veel mogelijk in te spannen om tot een herzien en breed gedragen VO te komen, en te kijken naar welke deuren dat mogelijk opent voor nationale en Europese publieke en private (co-) financiering van de totale kosten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, D.J. van Dommelen en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere sprekers bij dit agendapunt? Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Dank voorzitter. We richten vandaag opnieuw onze aandacht op de renovatie van Boijmans. Een cruciaal project dat onze stad en haar cultureel erfgoed raakt. We zijn er ons terdege van bewust dat dit project diepgaande implicaties heeft voor de inwoners van Rotterdam. Het is onze plicht om te garanderen dat dit project op een transparante en verantwoorde wijze wordt uitgevoerd. Voorzitter, het museum is al een aanzienlijke tijd niet toegankelijk voor het publiek. Het voordeel van de huidige tijd is echter dat we dankzij digitale technologieën toch op afstand de collectie van het museum kunnen bekijken. Zo stuiten we samen met collega De Haan op een werk uit de collectie van Rembrandt, genaamd 'De terugkeer van de verloren zoon'. De verloren zoon is inderdaad geïnspireerd op een Bijbels verhaal, maar het is natuurlijk ook een parabel waar je verschillende elementen mee kan illustreren en duiden. En een element ervan trof ons voorzitter. En dan zou ik niet het element eruit willen halen of lichten hoe de erfenis is verbrast, laat staan dat we Boijmans Hillevliet dan als een soort van varkenshoeders uit het verhaal beschouwen. Nee, het gaat ons om het beeld op de plaat van Rembrandt, waar de zoon door de vader weer in de armen wordt gesloten en waar op de achtergrond die andere zoon het venster opent. Die is chagrijnig. Jarenlang gewerkt en zijn vader loyaal geholpen. En wiens aanwezigheid wordt gevierd voorzitter, die van de verloren gewaande zoon. En misschien zijn wij als raad wel een beetje die chagrijnige zoon. Geërgerd als Boijmans dan plots weer voor onze neus staat. Wat zal er nu weer aan de hand zijn? En staat dat burgercomité dan voor de vader die de zoon Museum Boijmans, weer in de armen sluit? Voorzitter, die prent bestuderend is er toch nog het nodige gebeurd. In de commissie zaten de directeur en de architect namelijk gebroederlijk op de publieke tribune. Wat dat betreft geeft dat vertrouwen hoe er nu echt in de gezamenlijkheid vanuit museum, gemeente en architect wordt gewerkt. De personen aan tafel die aan tafel moeten zitten. Maar we moeten ook werken in en met de stad aan Boijmans. Dat burgers zich bezorgd roeren is niet voor niets. In de commissie hadden we het ook over het gesprek met de stad, de stadsgesprekken over Boijmans. Collega Coşkun haalde ook terecht dat punt in zijn bijdrage aan. En ook belangrijk, laten we nu ook een duidelijke opdracht op tafel leggen waar we richting de zomer aan gaan werken, zodat we inzicht hebben in niet alleen dat basis-plus-scenario, maar ook in het ambitiescenario, zodat we dan ook goed als raad kunnen afwegen of wegen wat de voor- en nadelen zijn van beide scenario's. Echter, voorzitter, nu stap ik uit de prent en keer terug naar de realiteit. Wat ik ook in de commissie heb aangehaald, namelijk het opzetten van een meerjarenonderhoudsbegroting, wat volgens de wethouder op dit moment in deze fase niet te realiseren is, is wat mij betreft cruciaal om een gedegen keuze te maken. Ik wil kijken naar het totaalplaatje, dus niet enkel in de kosten die we op korte termijn zullen maken, dus naar de investeringskosten, maar ook duiken in de toekomstige onderhoudskosten die impact zullen hebben op onze financiële middelen, namelijk in de gemeentekas. En dan wil ik graag aan de wethouder vragen: is het volgens u niet noodzakelijk om nu al de exploitatiekosten te berekenen om een weloverwogen keuze te maken tussen verschillende scenario's? Mijn tweede vraag is: bent u ook bereid om een meerjarenbegroting op te stellen voor zowel het basis-plus-scenario als het ambitiescenario, zodat we ook een gedegen vergelijking kunnen maken en beter inzicht krijgen in de toekomstige kosten die ons staan te wachten bij beide opties? Voorzitter, om een weloverwogen keuze te maken, maken we dus serieuze keuzes, beslissingen, en staan ons diverse berekeningen te wachten. Een meerjarenbegroting kan wat ons betreft helpen en duidelijkheid bieden over de financiële gevolgen op de lange termijn. Tot slot, we moeten niet vergeten dat we ook met betrekking tot het cultuurbudget in de toekomst een uitdaging hebben. Om kort te verwijzen naar de terugkeer van de verloren zoon voorzitter, en terugkeer van het gebouw zal die tijd gevolgen hebben op het cultuurplanbudget dat we binnen de gemeente hebben. We willen ervoor zorgen dat dit geen negatieve impact heeft op al die andere fantastische instellingen en creatieve kunstenaars. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Geen fijn verhaal dat we hier voor hebben liggen. Dat is vaak genoeg door mijn collega's gezegd en ook al in de commissie. En ook eerdere sprekers hebben al de parallellen die zich opdringen benoemd. Het Warmtebedrijf is benoemd, Feyenoord City is benoemd en ik wil er nog eentje aan toevoegen die ik ook in de commissie noemde. De blunderput, want die was wat langer geleden, maar die is daar vlak bij dat Boijmans. Ik heb ook gezegd in de commissie en dat zeg ik hier opnieuw: laten we ervoor zorgen dat dit niet de blunderhut wordt. En wat we daarvoor in ieder geval nodig hebben, is een koele rekenmeester. Ik heb de betrokken wethouder Struijvenberg in de commissie die talenten ook toegedicht. Maar niet alleen een koele rekenmeester, want die zou zomaar op de rekensom kunnen uitkomen van: voor dit geld moet het kunnen en dat zou zomaar eens goedkoop-duurkoop kunnen zijn. Want het debat en de discussie die we moeten hebben, gaat over een toekomstbestendig museum. Vraag het aan tien mensen en tien mensen zullen u een ander antwoord geven. En dat is precies de kwestie waar we hier volgens mij voor staan. Dat was net ook het debatje dat ik met mevrouw Elfilali had. Wat is nu toekomstbestendig? Dus we hebben niet alleen een koele rekenmeester nodig maar vooral een koele rekenmeester met verstand. Daarom denk ik dat het goed is dat we deze pas op de plaats maken, dat die wel kort moet duren en dat wat daar uitkomt in ieder geval meer zal moeten zijn dan waar we het nu met elkaar over hebben in basis-plus en ambitiescenario, want volgens mij zien we daar ook te weinig onderscheid in. Het CDA Rotterdam stelt zich op het volgende standpunt voorzitter en daarmee sluit ik af. Wat ons betreft is het dus van belang dat het museum toekomstbestendig is en dat betekent voor ons niet per se een scenario met heel veel toeters en bellen. En het betekent ook dat er alleen maar echte extra's kunnen komen als die met het goede externe geld gefinancierd zijn. En wat bedoel ik met het goede externe geld? Daarmee bedoel ik in ieder geval niet een filantroop die op iedere bestuurszetel gaat zitten en uiteindelijk de toekomst van het museum bepaalt. En daar bedoel ik ook niet het Aldi-museum Boijmans mee, waarmee we het aan de goedkope markt verkopen. Nee, daar bedoel ik mee: goed geld dat geïnvesteerd wordt in de toekomst van een museum en de rol die een museum in een stad en een land ook heeft. Geen goedkoop-duurkoop dus, en ik hoop dat ik van de wethouder daar een aantal verstandige woorden over hoor. En dan is deze pas op de plaats nu goed. Dank.

De **VOORZITTER**. De wethouder spreekt altijd verstandige woorden. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik heb nog een vraagje aan de heer Segers-Hoogendoorn. Begrijp ik nu goed uit uw betoog dat u nog onderscheid wil maken wie er wel en niet mag bijdragen aan de financiering van dit museum? En als dat zo is, misschien is het dan handig dat u gewoon een heel duidelijk afgetekend kader kunt schetsen met de definitie van wie wel en niet zou kunnen bijdragen aan het museum. Kunt u dat geven?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dat laatste kan ik u niet geven. We hebben overigens wel kaders over filantropie. Die bestaan al. Het laatste kan ik u niet geven, maar dat eerste heeft u heel goed begrepen inderdaad. Niet ieder geld is wat betreft het CDA geld dat welkom is. Dus ik noem een aantal extreme voorbeelden. Geen filantroop die op alle zetels zit en uiteindelijk dus niet het publieke belang van het museum dient, want daar gaat

het over, en ook geen verkoop aan de markt zodat het het Aldi-museum Boijmans kan gaan heten.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel. Maar dan zou misschien ook voor het museum wel heel prettig zijn als u een goed kader kunt schetsen, zodat ze weten waar ze wel en niet mee aan de slag kunnen gaan en welke filantropen ze wel en niet kunnen benaderen. Wellicht is het dan ook verstandig om even te kijken wat nu daadwerkelijk de redenen waren waarom de desbetreffende filantroop waar u een beetje naar verwijst is afgehaakt.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik verwijs niet naar een specifieke filantroop, dus wat dat betreft is die suggestie wat mij betreft van de hand gedaan. En ik denk dat de museumdirectie en iedereen betrokken bij dit dossier heel goed weet wat ongeveer de kaders zijn als ik deze twee extreme voorbeelden noem.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, die kaders zijn ook bekend en die zijn ook bekend bij Museum Boijmans. Sterker, die hebben dat ondertekend. Dat is de code Cultural Governance, en daar heeft Boijmans zich gewoon aan gehouden. En dat kader ligt er nog steeds, dus geen stoeltjes kopen in een raad van toezicht.

De **VOORZITTER**. Helder. U was klaar? Dank u wel. Wenst nog iemand anders het woord? Ja? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, Rotterdam en musea, het blijft zeer problematisch. Eerst moest het Wereldmuseum in de uitverkoop, nu is Museum Boijmans al vier jaar dicht. En Museum Rotterdam is inmiddels drie jaar dicht. Ik vind het culturele beleid wat musea betreft echt wanbeleid van deze gemeente. En in die situatie zitten we nu eigenlijk weer. Waar hebben we het eigenlijk over? We zitten nu al sinds 2018 over een soort ambitieniveau te praten waar ik met mijn pet niet meer bij kan. Er ligt ook helemaal niks. Het gaat van hot naar her. Kortom, ik kan er geen chocola meer van maken. Nu zijn er partijen die nog steeds door willen gaan op dit soort zeer, ja... eigenlijk een traject met een blinddoek om. Daar willen ze mee gaan instemmen. Voorzitter, daarvoor komen wij met een motie zoals onze lijn altijd is geweest, om te kiezen voor het basis-plus-scenario als kader voor de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen en dat het college hiertoe een voorstel voorbereidt en voorlegt aan de raad. Voorzitter, dan komen we ook nog met een andere motie. Die is nog niet klaar, maar die zal ik dan in de tweede termijn indienen. Dat is een motie dat het renovatieproject niet ten koste mag gaan van het Integraal Huisvestingsplan Cultuur en het cultuurplanbudget. O, hij komt net aan. Dank u wel. Dus ik heb twee moties bij dit agendapunt.

De **VOORZITTER**. Als u die ook voorziet van een handtekening. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, die staat er ook op. Die moderne technologie. Dat helpt allemaal wel. Hartelijk dank.

De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023, ter bespreking van de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen;

constaterende dat:

- de gemeenteraad in december 2018 kon kiezen tussen een basis-plus-scenario en een ambitiescenario voor de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen en dat werd gekozen voor het laatste;

voorts constaterende dat:

- het college heeft aangekondigd het basis-plus-scenario opnieuw door te rekenen en deze doorrekening aan te bieden aan de raad;

overwegende dat:

- het inmiddels duidelijk is geworden dat het ambitiescenario op te veel moeilijkheden stuit om tijdig en binnen budget te kunnen worden uitgevoerd;
- de sobere variant van basis-plus doelmatiger kan worden uitgevoerd en dat Rotterdammers hierdoor zo snel mogelijk 'hun' Boijmans weer terug hebben;

verzoekt het college:

- te kiezen voor het basis-plus-scenario als kader voor de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen;
- hiertoe een voorstel voor te bereiden en voor te leggen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 5. Renovatie Boijmans Van Beuningen niet ten koste van cultuurbudget

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023, ter bespreking van de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen;

constaterende dat:

- kostenoverschrijdingen in het verschiet liggen bij realisering van de zogenoemde 'ambitie' in het renovatieproject van Museum Boijmans Van Beuningen;

overwegende dat:

- reeds voor een fors bedrag (€ 16,8 miljoen) geld is gevonden in het Integraal Huisvestingsplan Cultuur om de ambitie te financieren, als gevolg van de heilloze zoektocht naar externe financiering voor alles bovenop basis-plus;
- voor het komende cultuurplan ook al geld (€ 4,4 miljoen) is afgesnoept om eenmalige lasten voor het renovatieproject te dekken in de begroting van de gemeente;
- er hierdoor onderaan de streep minder geld overblijft voor andere culturele instellingen in de stad of fatsoenlijke huisvesting voor die instellingen, dan wel kunstenaars en andere creatieven;

van mening dat:

- de bloeiende cultuursector in Rotterdam niet moet worden gekort voor opportunisme vanuit het stadhuis om zonder plan of visie geld te steken in de vernieuwbouw van Museum Boijmans Van Beuningen;

verzoekt het college:

- voor toekomstige dekking van additionele lasten in het renovatieproject van Museum Boijmans Van Beuningen niet meer te putten uit het cultuurbudget, te weten geld voor het cultuurplan en het Integraal Huisvestingsplan Cultuur;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali heeft een vraag.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ik begreep eerst uit de woorden van de heer Van der Velden dat hij eigenlijk staat voor een heel ambitieus cultuurbeleid en vervolgens pleit hij eigenlijk voor een basis-plus-variant. Dan vraag ik mij toch af, aan de heer Van der Velden dan, hoe ziet u dan de toekomst van het museum? Hoe gaat dit dan kunnen bijdragen aan een rijker cultuurbeleid dat ook gewoon toekomstbestendig is voor de lange termijn? Hoe voorkomen we dat het dus uiteindelijk alleen maar geld gaat kosten?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou, u heeft gelijk. Inderdaad houdt de Partij voor de Dieren van cultuur. Wij hebben in 2019 bijvoorbeeld gepleit voor het openhouden van Museum Rotterdam. Maar nee hoor, het moest dicht. Waarom? Totaal duister. We zijn nu drie jaar verder. Museum Rotterdam is nog steeds dicht. Er ligt geen plan. Dan komt er weer een of andere filantroop die belasting ontwijkt in een ander land, die dan ineens weer zijn oog laat vallen op het Provimi-gebouw. Hup, Museum Rotterdam kan de wacht weer in. Ik wil u bijvoorbeeld meenemen naar de motie die door bijna alle partijen hier in de gemeenteraad toen destijds is ingediend. Die motie heette 'Geen gemeentelijk geld naar ambitie scenario Boijmans'. Weet u wie die hadden ondertekend? Partijen die nu de motie indienen zoals bijvoorbeeld de VVD hè, die nu pleit voor meer geld voor het ambitie scenario. Weet u wie toen tegen die motie hebben gestemd? Ik weet het nog goed, dat was mijnheer Jimmy Smet van GroenLinks onder andere en raadslid Van der Velden. Want die zei heel simpel: we kunnen die keuze nog niet maken, dus laten we het beste doen voor Boijmans. Nou, dat plan is er eigenlijk nooit gekomen tot op de dag van vandaag niet. En uw andere vraag. Dat las ik ook in de column van mijnheer Van Dommelen, dat Boijmans op Champions League-niveau speelt. Nou, Boijmans speelt eigenlijk al jaren gewoon aan de onderkant van de eredivisie in Europa. Vroeger was het enigszins Champions League, maar doordat de gemeente Boijmans totaal heeft verwaarloosd in al die jaren, bungelen we nu eigenlijk onderaan in de eredivisie. Het is dus heel simpel met Boijmans, gooi het nu eerst eens open en neem de stad mee in wat je wilt. En daar ontbreekt het ook aan.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Als u mijn column erbij haalt, dan moet u het wel goed doen. Ik heb heel duidelijk gezegd dat Boijmans Champions League speelt als het gaat om de collectie en de uitleen en de inhuur van kunst en dat je daarom die logistieke functie nodig hebt. En dat doen ze nog steeds. En als het gaat om het aantal bezoekers, misschien refereert u daaraan, dan ben ik het met u eens. Dat zou wel een beetje meer moeten zijn. En daarom hebben we een goed museum nodig. Dat is precies de reden. Daarnaast wil ik u complimenteren met het inzicht dat u een aantal jaren geleden had, dat u zegt: ik wil alles weten voordat ik tot een bepaalde beslissing kom. Daarom verbaast

het me nu dat u nu een beslissing wilt nemen over het scenario waar u voor kiest, terwijl u niet alle kennis van zaken hebt, want daar moet de wethouder nog mee doorkomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mijnheer Van der Velden, voordat u de vraag misschien stelt, ik heb wel een praktisch probleem. Uw moties zijn mede ondertekend door mevrouw Verkoelen van 50PLUS. Die is afwezig en volgens onze regels kan een afwezig raadslid geen motie ondertekenen in de raad. Met uw goedvinden haal ik de handtekening eraf. Ja? Dan kunt u nu een vraag stellen aan de heer Van Dommelen. U had een bijdrage willen leveren? U was helemaal klaar. Oké, dank. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, het is toch een heel debat geworden terwijl er eigenlijk geen raadsbesluit voorligt. Dat is altijd verrassend in deze raad. Maar ik wil er toch nog een paar woorden aan wijden, want ook GroenLinks mist Boijmans. Een fantastisch museum waar wij gewoon graag zijn en het doet pijn dat wij aankijken tegen nog langere sluiting en tegen hogere kosten. Goed dat de wethouder de regie heeft genomen en dat de doorrekening naar voren is getrokken. En wat ik al in de krant zei en nu nog een keer wil zeggen: houd die regie vast. Laat u niet door partijen in de stad, partijen in de raad de hele tijd alle kanten op sturen, maar gebruik die tijd om inderdaad met een inzicht naar buiten te komen over de kwaliteit en de kosten, zodat wij uiteindelijk een besluit kunnen nemen waarbij die twee zo goed mogelijk in balans zijn. Ik wilde daar toch nog twee aandachtspunten bij meegeven. Die € 35 miljoen tot € 70 miljoen kostenstijging, die meerkosten bleken voor een groot deel in de renovatie te zitten en voor een groot deel in de logistieke oplossing. Dat zijn twee zaken, het eerste in de renovatie. Dat heb ik al even aan de heer Verhoef gevraagd. Je kunt straks een museum hebben waar je de bezem doorheen haalt en alleen het asbest eruit is, maar dan kan het nog steeds duurder worden dan het nu is, dus het is belangrijk om dat in de gaten te houden. Daarom zeggen wij ook: wij willen nu op kwaliteit en kosten even de ruimte geven en nog geen besluit afdwingen of in moties vastleggen, want wij denken dat dat te vroeg is. Over die logistieke tunnel hadden wij destijds al onze zorgen, ook vanwege de gigantische impact die de logistieke tunnel op het park heeft. Nu die ook nog enorme meerkosten met zich meebrengt, willen wij wel het college vragen: breng zo inzichtelijk mogelijk in beeld voor die logistieke oplossing wat de kosten en de kwalitatieve baten zijn, zodat daar ook een besluit over genomen kan worden, want voor ons staat het nog niet buiten kijf dat die logistieke oplossing door het park nu zo'n fantastisch idee is. Dan de laatste zorg, die gaat over de monumentale oplossingen. We hebben drie adviezen liggen die allemaal kritisch zijn over de omgang met het monument. Neem die zorgvuldig mee evenals mogelijke rechtszaken die Robbrecht en Daem en Henket nog op ons af kunnen vuren. Want ook daar zitten kostenstijgingen en risico's in. Tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Volgens mij hebben we nu alle fracties gehad. Het klopt? Wethouder Struijvenberg, kunt u gelijk beginnen?

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank u zeer voorzitter. Toen ik dit dossier, het project van de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen onder mij kreeg als wethouder leek het mij vrij snel een verstandig idee om de kosten van het voorlopig ontwerp eens goed te laten doorrekenen, wat je normaal gesproken wat later doet. Zoals in de commissie gewisseld en vandaag ook door een aantal van u naar voren gebracht, er is wel slecht nieuws, laten we eerlijk zijn, maar het is wel goed dat we dat in ieder geval nu hebben bij het VO in plaats van op een later moment bij het definitief ontwerp. Tegelijkertijd voorzitter, hoe we de situatie dan ook duiden, architect, museum en gemeente vinden het verstandig om nu een tussenstap te maken in het ontwerpproces en die tijd te gebruiken om

no-regret-maatregelen in beeld te brengen, het proces vanaf nu dan verder vorm te geven welke alternatieven er in beeld zijn en hoe we dat met elkaar aangaan. Dus terneergeslagen geenszins, maar een tussenstap is wel nodig. En inderdaad, afgegeven adviezen daarin kunnen we ook meteen meenemen. En wat ik het allerbelangrijkste vind is dat we met elkaar tot een gedragen ontwerp komen. Dat is de opdracht die ik voor mezelf herken en ik kan zeggen dat ook museum en architect zich herkennen in zo'n opdracht voorzitter. Er is een aantal vragen nog aan mij gesteld voorzitter. Ik heb natuurlijk al in mijn brief gezegd en in de commissie is dat gedeeld, dat ik voor de zomer bij u terugkom om wat meer duiding te geven over dat proces, hoe we dat dan voor ons zien. Misschien ook iets over de termijn, wat kunt u dan verwachten, wanneer bent u weer aan bod en kunnen wij met elkaar het gesprek voeren? Dat zal ik voor de zomer aan u geven. Er is ook al gevraagd om een doorrekening te maken van het basis-plus-scenario. Dat heb ik toegezegd om te doen, omdat belangrijk is om ook de inschatting van die kosten te actualiseren. Het wordt natuurlijk niet een VO van een basis-plus-scenario, voor de helderheid, want dan levert dat nog wel weer wat extra vertraging op. Dat moet u mij maar niet vragen. Dat vraagt u denk ik ook niet. Maar wel een actualisatie van de inschatting van het basis-plus-scenario naar de inzichten van vandaag. Dat gaan we doen want ook die vergelijking tussen de twee, dan toch deze twee varianten zal ik maar zeggen, een variant met ambitie waar we met elkaar aan werken en een basis-plus-scenario, lijken mij relevant voor uw raad en voor mezelf om een besluit te kunnen nemen ooit.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u. Kunt u aangeven wanneer u dat basis-plus-scenario aan de raad kunt geven?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Nee, maar ik denk dat het zinvol is, tenminste laat ik het zo zeggen, het is gevraagd in het kader van dat wij graag zouden willen weten wat dat zou kosten, want dat wordt natuurlijk ook duurder. Stel dat je daar nu voor zou kiezen, dan zou het waarschijnlijk duurder worden dan wat er ooit een aantal jaren geleden voor was bedacht. Die inschatting lijkt redelijk. En hoeveel duurder zou dan een ander scenario worden, de ambitie waaraan we wel vorm kunnen geven met elkaar? Dus ik denk dat het relevant wordt op het moment dat ik de kosten van hetgeen uit het proces gaat komen aan u ga geven, dat ik deze erbij geef.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Voorzitter, ik kijk even of ik nog een aantal vragen moet nalopen. Er zijn natuurlijk veel opmerkingen gemaakt, ook veel wat ik met de stellers deel en wat ook in de commissie met elkaar is gewisseld. Er is nog een aantal vragen gesteld door de heer Elbay. Hij zegt: kijk naar het totaalplaatje en hij maakte natuurlijk wel een terecht punt. Het investeringsvoorstel is dit, maar je hebt ook onderhoudskosten en het kan zo zijn dat een duurdere investering wel leidt tot lagere onderhoudskosten. Dat kan. Dat klinkt niet onredelijk. Maar hij vraagt: kun je een meerjarenonderhoudsbegroting opstellen? Dat gaat niet op dit moment. Het wordt natuurlijk op enig moment wel belangrijk. Normaal gesproken rond het DO, het definitief ontwerp, ga je ook een meerjarenonderhoudsprogramma met elkaar vaststellen, omdat je dan precies weet welk ontwerp wij hebben te onderhouden. Ik kan het dus nu niet opleveren, want het is een beetje alsof ik tegen u zeg: ik ga een auto kopen, ik weet nog niet welke, en dat u zegt: u moet wel alvast vertellen wat de onderhoudskosten van die auto worden. Dat weet ik pas als

ik die auto heb uitgekozen. Dan kan ik u erbij vertellen: dit is wat de auto kost, dit is wat de onderhoudskosten zullen zijn. Dus dat dat belangrijk is, dat herken ik samen met hem, maar ik kan het nu niet leveren omdat ik niet weet wat ik ga onderhouden. Daarnaast zijn er overigens ook nog andere zaken. Deze is nogal belangrijk, maar ook andere zaken zijn uiteindelijk in een exploitatie voor het museum van belang, zoals ook het restaurant, zoals hoeveel bezoekers erin kunnen, hoeveel vierkante meter expositieruimte, al dat soort zaken zullen hun invloed hebben op de exploitatie van het museum. Maar zeker ook de onderhoudskosten. Mijn antwoord is: ja, dat heb ik op te leveren, maar het volgt rond het definitief ontwerp voorzitter. Ik denk dat ik daarmee de vragen van de heer Elbay heb beantwoord.

De **VOORZITTER**. De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja voorzitter, nu gaat het niet om een auto maar om een gigantisch project. Ik hoor ook wat u zegt hè, u zegt simpelweg: joh, nadat we een definitief ontwerp hebben, dan pas moeten we gaan kijken wat nu onze exploitatiekosten en exploitatieopbrengsten worden. Dan is het ook realistischer om een keuze te maken. Maar vindt u nu niet dat we nu niet alleen naar de investeringskosten moeten kijken maar ook naar de toekomstige kosten? Ik bedoel, dat is wat mij betreft wel van wezenlijk belang, omdat er tussen die twee scenario's ook verschillen zijn als we het hebben over de toekomstige kosten. Dan lijkt het me dus wel nodig om nu al naar die toekomstige kosten te kijken.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ik ben het met de heer Elbay eens, alleen niet het moment. Ik kan niet nu, de relevantie van wat hij zegt onderschrijf ik volledig. Je moet niet zeggen: laten we kijken hoe het nog in een bepaalde ambitie zo goedkoop mogelijk kan, wat de kosten daarna ook zijn. Als de kosten daarna heel erg hoog zouden zijn, zou het best eens interessant zijn om te zeggen: kun je dan niet beter aan het begin iets meer pakken als je weet dat de exploitatie daar enorm mee geholpen zou zijn. Alleen, die afweging om dat in kaart te brengen kan ik nu niet geven. Dat kan niet, dat kan niemand voor u doen. Maar hij wordt ook relevant op het moment dat er een besluit zal moeten worden genomen. Dus dan moet daar iets over bekend zijn. En voor die tijd hoeft het ook eigenlijk niet. Maar we nemen het wel mee als relevant bij een besluit dat we zouden moeten nemen met elkaar in de tijd.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden, u bent gaan zitten. Het gaat over? Mijnheer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb een klein aanvullend vraagje naar aanleiding van wat de heer Elbay net aangaf, want het is me niet helemaal helder. Op zichzelf zijn die exploitatieberekeningen relevant, maar als wij die afweging gaan maken, ergens hopelijk zo snel mogelijk in dit kalenderjaar, zijn die berekeningen dan wel of niet beschikbaar? Want als ze relevant zijn voor de afweging, dan moet je er ergens in dat proces in ieder geval een inschatting daarvan kunnen beoordelen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Zo is dat voorzitter. Rond een definitief ontwerp heb je ook een exploitatieberekening van het museum nodig. Dan heb je dus ook inzicht nodig in de onderhoudslasten. Anders kun je geen exploitatieberekening maken als museum. Dus je moet weten: wat wordt er gebouwd, wat kost het gebouw om te bouwen, maar wat levert het gebouw daarna op aan de ene kant aan opbrengsten mogelijk,

bezoekersaantallen bijvoorbeeld, het restaurant en dat soort zaken, en ook aan kosten, de energielasten of de onderhoudslasten, allemaal dat soort zaken. Dus ja, die is nodig en die moet geleverd worden ten tijde van zo'n besluit. Voorzitter, ik weet niet of ik nu een aantal mensen heb overgeslagen die wellicht een reactie van mij verwachten op een aantal bijdragen, maar ik heb het idee dat ik...

De **VOORZITTER**. Het komt vanzelf. Als u de moties doorneemt, dan ontstaat het vanzelf.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ik had wel een vraag gesteld die niet in een motie zit, namelijk: krijgen we zo in het voorstel, nog even los van de exploitatie- en onderhoudskosten, maar ook een voorstel waar alle risico's, bijvoorbeeld ook de risico's rondom de juridische procedures voor Henket en Robbrecht en Daem ook worden gemitigeerd, of krijgen we op basis van wensdenken misschien over een jaar weer een nieuwe tegenvaller te horen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja, terecht voorzitter. Dat deel van de bijdrage van de heer Moti, die wil graag dat wij, en dat lijkt me terecht, zicht houden op de risico's en hij noemde er twee. Vooral de Robbrecht en Daem en Henket, maar er kunnen er meer zijn natuurlijk. Wij sluiten ook niets uit. Dat we die, hij zei geloof ik of dat die er niet meer zijn of in ieder geval goed meegenomen zijn. Het zal waarschijnlijk het tweede worden, want een perfecte wereld zonder risico's kunnen we met elkaar niet creëren in deze zaal, maar wel: heb je het in beeld, weet je hoe je ze kan ondervangen, hoe je ermee omgaat, dat soort zaken. Die zal ik nadrukkelijk meenemen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, ik zou toch ook aan de wethouder willen vragen om in het voorstel dat hij doet wel degelijk te kijken of risico's kunnen worden weggenomen. Want je kan een plan aanpassen en dan is het risico weg. Je kan kiezen om Henket misschien niet te slopen. Dan is het risico weg. Dus ook op die manier zou ik graag willen dat de wethouder, het college een voorstel naar de raad doet. En het kan zijn dat het risico op die manier kan weggenomen worden of op andere manieren.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Het ging mij niet alleen om deze twee risico's die de heer Moti specifiek heeft benoemd. Hij beaamde non-verbaal dat het inderdaad daartoe zich niet moet beperken. De kans dat er zich nul risico's voordoen, dat ik ze allemaal heb weggenomen, die is ook nul. Dan loop je het risico dat u niet tevreden bent en dat risico zou ik in ieder geval niet willen lopen, door zaken maar niet in kaart te brengen. Maar inderdaad, risico's die er niet zijn. Ik kan het natuurlijk ook melden als daar goed nieuws over is. Er was een risico maar dat is er niet meer. Dan zou ik dat natuurlijk zeker niet nalaten te melden, want dat lijkt mij goed nieuws voor ons. Voorzitter, dan motie 1, 'Maak de Boijmans rekenom compleet' van VVD en anderen. Die zegt: maak een inschatting, eigenlijk waar we het net ook over hadden. Maak nu eens een inschatting van de aanpassingen van het voorlopig ontwerp, de kosten die daarmee gepaard gaan en hij noemt specifiek ook de uitbreiding van de entree van het museum die eventueel over de huidige rooilijn heen zou

kunnen gaan. Want dat is natuurlijk een aspect dat in het ontwerpproces van de afgelopen periode een rol heeft gespeeld. We hebben gezegd dat daar misschien toch nog meer mogelijkheden zijn dan wij eerder met elkaar hadden herkend. En als die mogelijkheden zich ook voordoen, als die gebruikt zouden worden, dan leidt dat natuurlijk ook tot een ander plaatje, ook in financieel opzicht. Dus het lijkt mij zinvol om dat te gaan doen voorzitter. Ik zou motie 1 daarmee willen omarmen. Mijn collega doet ook een aantal moties uiteraard. Motie 3 van Volt en anderen, 'Boijmans Van Beuningen is groter dan Rotterdam'. Die zegt het voortzetten van het proces van het VO met een hoog ambitieniveau en een langetermijnvisie voor de stad, die niet uit het oog verliezen, en spant u zich in voor een herzien en breed gedragen ontwerp, zodat dat ook zoveel mogelijk mensen ernaar toetrekt. Dat lijkt mij nu precies de opdracht waar wij ons in herkennen, niet alleen ik als wethouder of wij als gemeente, maar ook architect en museum, voorzitter. Dus motie 3 zou ik daarmee ook graag willen omarmen. Ik weet het niet, maar mis ik nu nog moties van de heer Van der Velden? Die komen er nog aan. Dan houdt u die nog heel even van mij tegoed als het goed is. Ik ken ze niet allebei. U houdt het tegoed. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Is er behoefte aan een tweede termijn? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, ik had ook nog wat vragen. Niet veel, maar ik had er toch een aantal die ik graag toch ook niet onbeantwoord wil laten. Ja voorzitter, beginnend bij de SP en er zijn meerdere partijen die zich daar ook over bekommeren, om het maar even zo te zeggen, over de zichtbaarheid van onder andere de collectie. Al eerder in de commissie hebben wij daarover met elkaar van gedachten gewisseld. Ook andere collega's van u hebben daarop gewezen. Ik heb daar toen al de toezegging gedaan om te kijken wat we nog meer zouden kunnen doen, in samenspraak met het museum, om die zichtbaarheid verder te vergroten ondanks dat ik al heb gezegd dat er echt al heel veel gebeurt op dit vlak. Daar is door uw collega van de ChristenUnie een motie op ingediend. Daar zeg ik zo nog wat over, maar een beetje in dezelfde trant als uw oproep. Ik kan u verklappen dat ik die ga omarmen, dus daarmee hoop ik dat we op die manier ook aan uw wens kunnen tegemoetkomen. Dan had de heer Moti van de PvdA nog een aantal vragen, ook over zichtbaarheid. Nou, daar heb ik net wat over gezegd. Er is een motie over ingediend, mijn advies is om die te omarmen, dat ga ik in ieder geval vanuit het college doen en daarmee aan de slag. U had ook nog een vraag over de resultaatverplichtingen. Wat zijn die nu? Een aantal die ik kan opnoemen gaan onder andere over het aantal openstellingsuren waar wij ze toe verplichten, het aantal tentoonstellingen dat ze hebben, wat ze doen op het gebied van cultuuronderwijs, dus kinderen die naar het depot gaan. Op het vlak van uiteraard beheer en onderzoek van de collectie, om maar een aantal voorbeelden te noemen. Dingen die we eigenlijk altijd met ze afspreken en waar ze ook op afgerekend worden aan het eind van het jaar. Als ze daar niet aan voldoen, gaat dat verrekend worden in de subsidie die ze van ons krijgen, zoals we dat eigenlijk altijd doen met alle culturele instellingen. Dan had u ook nog een vraag of het niet hebben van een artistiek directeur op dit moment niet belemmert in de activiteiten? Daarvan kan ik u verzekeren dat dat niet zo is. Op dit moment is het sowieso dat in de staf voldoende inhoudelijke kennis en kunde aanwezig is. En ook de algemeen directeur op dit moment, die kent u, heeft natuurlijk ook heel veel inhoudelijke kennis en die bemoeit zich daar ook mee. Dus in die zin is het wel geborgd op dit moment bij het museum. Dat moet ook wel, want het depot is zoals u weet wel gewoon open en up and running en daar is deze kennis en kunde natuurlijk ook gewoon voor nodig.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, voordat de wethouder doorgaat naar de volgende beantwoording. Dank voor het antwoord ook, het eerst deel over die resultaatsverplichtingen. U gaf een beknopte samenvatting van wat voor type afspraken erin zitten. Ik zou u willen vragen of u dat toch wat inzichtelijker zou willen maken aan ons door middel van een schrijven? Want het is voor ons nu niet zo heel goed te volgen wat nu precies wel en niet verwacht kan worden.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja hoor, dat wil ik met alle liefde doen. Dus als u daar schriftelijk iets over wilt zien en inzichtelijk, dan kan ik dat uiteraard doen, dus bij dezen de toezegging wat mij betreft. Voorzitter, dan hadden we dus de motie van de SP. Daarvan heb ik net al een beetje verklapt dat ik die kan omarmen en daar graag samen met het museum die daar natuurlijk een eerste verantwoordelijkheid in heeft om daarmee aan de slag te gaan en u daar ook verslag over te doen. Voor de rest moet ik even kijken, want die motie van de heer Van der Velden krijg ik echt net voor mijn neus. Eentje zit op het vlak van mijn collega Struijvenberg en eentje bij mij. Dus die ga ik nu lezen en dan geef ik hem de kans om die andere op te pakken en kom ik zo bij u terug.

De **VOORZITTER**. Een goed samenspel lijkt me.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja voorzitter, motie 4 van de Partij voor de Dieren van de heer Van der Velden. Die zegt: ga gewoon verder met het basis-plus-scenario, neem dat als het kader en ga dus niet met enige ambitie proberen aan de slag te gaan. De motie mag ons niet verbazen gegeven de commissiebehandeling, maar goed, deze motie zegt: laat alles eigenlijk hetzelfde, zo goed als, met wat duurzaamheidsmaatregelen. Dus ook geen logistieke oplossingen. Alles blijft dan eigenlijk zoals het was. Dat is niet de opdracht die ik samen met de architect en het museum graag zou willen oppakken, dus ik ben bang dat ik deze motie zal moeten ontraden voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank. Wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Voorzitter, ik dacht dat er een tweede motie was, maar ik heb er tot nu toe maar eentje gezien, dus ik kan daar dan helaas niets op antwoorden. Op die motie heeft u net het antwoord gehad van collega Struijvenberg.

De **VOORZITTER**. Dan wachten we nog wel even hoor. Die is toch in aantocht neem ik aan?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, hij is in aantocht, maar niet alleen ik zou een antwoord van de wethouder willen hebben, maar ook andere partijen. Dus ik loop voor de zekerheid nog even naar beneden.

De **VOORZITTER**. Als u naar beneden gaat dan schors ik voor vijf minuten.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Oké, dank u.

De **VOORZITTER**. Ik schors voor vijf minuten.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Laten we een beetje vaart maken in deze vergadering. Het was een schorsing voor vijf minuten. Ik verzoek u te gaan zitten en ik geef graag het woord aan wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja voorzitter, dank u wel. Ik heb hem nu net kunnen lezen. Dank aan de heer Van der Velden. Ik moet hem alleen ontraden om verschillende redenen. Ten eerste vind ik dat deze motie nu eigenlijk veel te vroeg komt, omdat wij helemaal niet weten wat het ontwerp zal zijn en welke kosten daarmee gemoeid gaan zijn. Dus ik zou zeggen, als we dat weten, komen we zoals u gewend bent vanuit het college met een voorstel hoe we het willen gaan financieren. Daarbij geeft u aan; niet uit het Cultuurplan of het IHP. Ik wil u er in ieder geval op wijzen dat er al een besluit is genomen. Het laatste besluit van 21, zeg ik uit mijn hoofd, waar al een deel uit het IHP van het tekort wordt gedekt, al een deel. En het andere deel, het Cultuurplan, ook daarvan, voor mij persoonlijk zou het geen probleem zijn, want als we met elkaar besluiten om het Cultuurplan ook op te hogen dan maakt het voor de rest ook helemaal niet uit. Dus het is eigenlijk nog veel te vroeg om deze nu in te dienen en om die reden ontraad ik hem ook.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter, maar ik wil even aan de wethouder meegeven dat het gaat om additionele lasten, dus dan klopt uw antwoord niet.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, ook ten aanzien van additionele lasten, daarvan klopt het verhaal dat ik zei dat we helemaal niet weten wat die gaan zijn. Mijn voorstel zou zijn: wacht nu even totdat we inzichtelijk hebben wat de kosten zijn en dan hebben wij de opdracht om aan u inzichtelijk te maken wat en hoe wij dat gaan financieren. Dat is voor ons op dit moment nog niet bekend omdat we niet weten wat dat bedrag zal zijn. Maar voor mij geldt nog steeds, stel, er zouden additionele kosten zijn maar we besluiten met elkaar, ik zeg maar wat, het Cultuurplanbudget te verhogen, zit daar voor ons in ieder geval niet een probleem in. U geeft aan dat in ieder geval niet te willen. Maar goed, nogmaals, het bedrag is nog niet bekend en om die reden ontraad ik hem.

De **VOORZITTER**. Helder. Ik dank u zeer. Dan vraag ik me af of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Dan wil ik u melden dat de stemming over de moties aan de orde zal zijn aan het einde van de vergadering in het stemvenster. Ik sluit de beraadslaging op dit punt af.

6.2 Debat 'Explosiegolf Rotterdam', aangevraagd door de leden Coenradie, Lansink-Bastemeijer en Maassen

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar het volgende agendapunt en dat is het debat over explosies in Rotterdam, aangevraagd door een aantal partijen. Ik ben daarin zelf portefeuillehouder en verzoek de heer Van Schaik als vicevoorzitter de hamer vast te houden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan heropen ik de vergadering. Agendapunt 6.2, het debat 'Explosiegolf Rotterdam', aangevraagd door de leden Coenradie, Lansink-Bastemeijer en Maassen. Ik zie mevrouw Coenradie al klaar staan. Aan u het woord.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. De afgelopen weken zijn we in Rotterdam geteisterd door een golf van explosies en dat baart ons zorgen en die zorgen zullen ongetwijfeld ook hier in de raadzaal gedeeld worden. Maar laat ik positief beginnen. Want alle lof voor de politie, voor het researchteam dat is uitgebreid, dat adequaat heeft gehandeld, dat op politiestations heeft gestaan, potentiële daders heeft opgepakt. Er was door bewoners alle lof daarvoor. Hierbij ook onze steun voor omwonenden, die toch maar moeten dealen met zoveel onrust in hun straat. Alert moeten gaan slapen in plaats van rustig. Maar ook in de eerste plaats alle lof voor de burgemeester, voor zijn standvastigheid in de drugsaanpak. Wij vinden dat een ontzettend goede houding. Laat dan ook deze incidenten niet het teken zijn om te stoppen met deze aanpak maar juist door te zetten. Tegelijkertijd hebben wij ook zorgen en die wil ik graag met u delen. Wij hebben zorgen over de nazorg van bewoners, over het preventief fouilleren, over de heersende zwijgcultuur en over de inzet van de marechaussee. En laat ik bij het eerste beginnen, de nazorg van bewoners. We zien dat er politiestations zijn geplaatst en dat er zeker wel zorg is voor de bewoners. Maar onze vraag is of dit uitgebreider zou kunnen. Of er meer inzet mogelijk is en ook welke nazorg er nog meer mogelijk zou zijn voor deze bewoners. We maken ons zorgen om deze mensen en we zouden willen dat zij gewoon weer rustig in hun straat kunnen lopen en ook rustig kunnen winkelen en ook rustig kunnen slapen. Het tweede, groepsgericht preventief fouilleren, wij zijn blij omdat we hier al jarenlang voor pleiten, dat het nu ook wordt opgepakt in deze straten. Tegelijkertijd zijn wij ook van mening dat dat op meer plekken zou moeten plaatsvinden, dat groepsgericht preventief fouilleren. En de vraag is aan de burgemeester of de burgemeester hiertoe bereid is als blijkt dat dit ook daadwerkelijk werkt. Dan het derde punt, de zwijgcultuur. Wij maken ons echt ontzettend veel zorgen over het aantal jongeren van 13, 14, 15 jaar, dat zijn geen uitzonderingen meer, die blijkbaar niet 's nachts in hun bed liggen, maar elders zijn. Ouders die dat misschien wel weten, de directe omgeving die dat wel weet, maar daar blijkbaar niet van tevoren iets over zegt, de jongeren daarop aanspreekt of daar een melding over durft te maken of weet hoe dat te maken. Daar heerst blijkbaar een zwijgcultuur. Wij zouden graag willen zien dat die wordt doorbroken. Wat gaat de burgemeester doen om die zwijgcultuur te doorbreken? En tot slot, we hebben een motie voor de inzet van de marechaussee. Wij zien in de beantwoording van onze vragen, die gisteren om 17.30 uur zijn binnengekomen, dat de marechaussee daadwerkelijk wordt ingezet. Echter, alleen in de nachtelijke uren. Wat ons betreft zou dat uitgebreid worden naar ook op de dag, omdat we denken en de overtuiging hebben dat omwonenden ook op de dag graag een veiligheidsgevoel willen hebben. Dat willen we beschermen en dat willen we uiteraard ook weer terugbrengen. Dus deze motie willen we graag indienen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Ik zie mevrouw Reitema staan.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, we hebben een vraag aan mevrouw Coenradie. Ze sprak heel veel lof uit voor allerlei mensen en partijen en groepen, maar we vroegen ons ook af of mevrouw Coenradie ook lof uitspreekt voor het optreden van haar collega, want we vroegen ons af of mevrouw Coenradie het eens is dat het ongehoord is dat Leefbaar Rotterdam op een publieke omroep in het gesprek over deze bomexplosies stilzwijgend goedkeuring geeft aan het stigmatiseren van Marokkaanse Rotterdamers, zelfs van alle moslims, en aan het wanbeeld van de gangsterislam. Dit heeft niets met geloof te maken en ik vind dit optreden een klap in het gezicht van Rotterdamers.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema, ik ga u interrumperen, dit is buiten de orde van het debat wat u doet. Dit gaat niet om dit debat. Jazeker wel.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Het gaat over de bomexplosies.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Nee, u haalt er nu een heel ander onderwerp bij dan waar het nu over gaat. Dus het valt buiten de orde van het debat.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Een punt van orde.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat sta ik u toe.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dit valt niet buiten de orde van het debat.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ja, u wilt een punt van orde. Gaat uw gang.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dit valt niet buiten de orde van het debat. Dit is een uitspraak van de fractievoorzitter van Leefbaar Rotterdam, coalitiepartij, op een publieke omroep, in relatie tot de Rotterdamse bomexplosies. Het heeft zeker te maken met dit onderwerp.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dit heeft dus namelijk niets te maken met geloof. Wij vragen ons af waarom het coalitieakkoord de titel 'Eén stad' draagt? Dit is geen verbinding, dit is keiharde verdeling. Is mevrouw Coenradie het hiermee eens en neemt zij er wel afstand van als woordvoerder veiligheid van Leefbaar Rotterdam?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Goh, wat verrassend dat het hier nu toch over gaat. Wat jammer bovendien ook, want het haalt compleet alle aandacht af van waar het hier wel over hoort te gaan wat mij betreft. Ik zie geen verband met de omroep en het optreden van mijn collega, de heer Van Drunen bij Ongehoord Nederland. Even los van het feit dat als wij diezelfde avond bij Jinek hadden gezeten, dat ik mij afvraag of u hier nu op deze zelfde toon via de voorzitter dit aan mij gevraagd had.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Jazeker, nogmaals, ik vind het stilzwijgende goedkeuring van het waanbeeld over de gangsterislam en ik vind het respectloos naar Rotterdammers, naar alle raadsleden in deze zaal, en zeker voor het coalitieakkoord waar Leefbaar Rotterdam onderdeel van is.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Dat mag u vinden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Sluit de Koninklijke Marechaussee niet uit!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van de Explosiegolf Rotterdam;

constaterende dat:

- Rotterdam geteisterd wordt door een golf aan explosies, welke (zeer vermoedelijk) te linken zijn aan de drugscriminaliteit;

overwegende dat:

- deze explosies veel impact hebben op de veiligheidsgevoelens van wijkbewoners;
- het fundamenteel en onacceptabel is dat vele bewoners door deze ontwikkelingen bijvoorbeeld recent op de Crooswijkseweg niet meer door bepaalde straten en of delen van de wijk durven te lopen;
- de inzet van de Koninklijke Marechaussee hier een van is die bij kan dragen aan de urgentie van het maatschappelijke probleem van deze ontploffingen in onze stad en tevens bij kan dragen aan het veiligheidsgevoel van bewoners in de wijk;
- minister Yeşilgöz op dinsdag 9 mei in de Tweede Kamer het volgende zei over de inzet van de Koninklijke Marechaussee bij excessen in het kader van ontploffingen: 'Als het nodig is op enig moment dan kan de burgemeester hier een verzoek toe indienen. Dat bepaal ik niet, maar dat is echt aan de burgemeester en de Driehoek in Rotterdam. Door het zomaar in te zetten los je het probleem niet op. De Koninklijke Marechaussee is altijd beschikbaar en bereikbaar als hun bevoegdheden een oplossing zouden kunnen zijn als er lokaal om wordt gevraagd. Die optie is er binnen bepaalde kaders altijd.';
- de Koninklijke Marechaussee drie hoofdtaken heeft, waar *'bewaken en beveiligen'* van terreinen, gebouwen, transporten, personen en voertuigen onderdeel van zijn bij bijvoorbeeld verhoogde bedreigingen of incidenten;
- de inzet van de Koninklijke Marechaussee een serieuze optie moet zijn indien Rotterdam geteisterd wordt door een heftige geweldsgolf, met dien verstande dat de opdracht en de context van het probleem valt binnen de taken van de Koninklijke Marechaussee;

verzoekt de burgemeester:

- de inzet van de Koninklijke Marechaussee in Rotterdam niet uit te sluiten indien een wijk of wijken geteisterd wordt door een serie van ontploffingen en/of schietpartijen op een specifieke straat of omgeving van een wijk, wat bijvoorbeeld is gebeurd met de serie ontploffingen op de Crooswijkseweg;
- in samenwerking met de Driehoek te komen tot een kader wanneer in de gemeente Rotterdam over wordt gegaan tot een verzoek om de Koninklijke Marechaussee in te zetten op dergelijke plekken in de stad waar sprake is van een serie van ontploffingen en/of schietpartijen op een specifieke straat of omgeving van een wijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Coenradie en P.J.P. Lansink-Bastemeijer

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan geef ik nu het woord aan de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dan zou ik het graag over het onderwerp van vandaag willen hebben, dat ernstig genoeg is, om daar maar gewoon focus op te hebben in plaats van de randzaken. Voorzitter, onze aanpak van ondermijning en internationale drugshandel werpt zijn vruchten af. Wij lezen veelvuldig in de krant dat veelal jonge uithalers zijn opgepakt en ladingen drugs worden onderschept. Maar dit succes heeft ook zijn keerzijde, zo bleek ook uit eerdere debatten met de burgemeester over de stijging van grof geweld in onze stad. Voorzitter, van 1 januari tot 30 april 2023 hebben er in Rotterdam 54 incidenten met excessief geweld plaatsgevonden. 54. Terwijl dat er in heel 2022 41 waren.

Het hakt er in heel veel buurten en wijken in. En zeker in die wijken waar het vaker voorkomt. Voorzitter, ik ben eigenlijk net als mevrouw Coenradie blij met de inzet van de burgemeester en onze diensten. Van het verhogen van de inzet van de politie, preventief fouilleren, politieposten en de inzet van marechaussees. De resultaten liegen er ook niet om. Inmiddels zijn 33 verdachten aangehouden en zullen er naar alle waarschijnlijkheid nog meer volgen. Voorzitter, de handel in drugs en het bestrijden ervan is een zaak van vraag en aanbod. In Rotterdam alleen worden 40.000 lijntjes cocaïne per dag gebruikt. Dan kunnen we niet spreken over het aanpakken van de gevolgen van drugshandel en onze ogen vervolgens sluiten voor het drugsgebruik. We moeten het dan ook hebben over de rol van de gebruiker. Drugshandel en drugsgebruik kunnen niet los van elkaar worden gezien. Voorzitter, als Rotterdamse VVD zijn we blij dat het college inzet op campagnes om drugsgebruikers te wijzen op de maatschappelijke gevolgen van drugsgebruik. In 2022 hebben we bijvoorbeeld een campagne 'Eerlijk over drugs' gehad. Wat heeft deze campagne opgeleverd? Zou de burgemeester daarop in kunnen gaan? Voorzitter, alleen een campagne om drugsgebruikers te wijzen op de maatschappelijke gevolgen is wat de Rotterdamse VVD betreft niet voldoende. Daarom dienen wij samen met de ChristenUnie en Leefbaar Rotterdam een motie in genaamd 'Samen maken we een leuk feestje', om samen met vertegenwoordigers en eigenaren van horeca en festivals in Rotterdam een plan van aanpak op te stellen over het gezamenlijk terugbrengen dan wel stoppen van drugsgebruik in uitgaansgelegenheden of evenementen. Ik pak de motie er even bij.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen, u heeft een interruptie op de heer Lansink-Bastemeijer? Die sta ik u toe.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja voorzitter, ik begrijp als econome ook wel het model van vraag en aanbod, maar is de heer Lansink-Bastemeijer ermee bekend dat 96% van de drugs die bij de Rotterdamse haven binnenkomt ook bedoeld is voor de rest van Europa?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dat begrijp ik zeer zeker, mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). En hoe ziet hij het effect dan voor zich van een campagne waarbij dan 4% van dat wat hier binnenkomt uiteindelijk wellicht wordt verminderd naar ik weet niet hoeveel. En is hij er daadwerkelijk van overtuigd dat dat het geweld in onze stad dan zal verminderen?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, zolang er vraag is blijft er aanbod. Deze redeneerlijn die u erop nahoudt, zullen we zo dadelijk in het tweede deel van mijn betoog samen nog een keertje voeren, over het legaliseren van drugs. Dan denk ik dat we op een mooi thema komen. Dan kunnen we dichterbij elkaar komen. Ik ga verder met mijn betoog. U kunt op mij wachten mevrouw Maassen, ik ben nog niet met u klaar. Daarnaast willen we graag van de burgemeester weten of we naast preventie nog meer kunnen doen om het drugsgebruik in de horeca of op festivals tegen te gaan. Is het bijvoorbeeld mogelijk om controles op gebruik te laten uitvoeren door boa's, zoals we dat ook doen bij de alcoholwet? Voorzitter, er zijn partijen en ik noem geen namen, maar daar komt hij, het begint met een D en het eindigt met 66, die voor legalisering zijn van drugs. Voorzitter, deze partijen zien het wel zitten. Een Hollands avondje met kaas, een crackpijpje, een lijntje coke en een naald heroïne. Voorzitter, deze partijen denken met legalisering dat criminelen ineens goede burgers worden en hun heil zoeken als vakkenvuller bij de Albert Heijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik merk dat u mevrouw Maassen hebt uitgenodigd.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik denk dat de heer Lansink-Bastemeijer mijn betoog verkeerd heeft begrepen en ik nodig hem ook uit om nogmaals naar de schriftelijke vragen te kijken die ik heb ingediend. Want daar is het namelijk heel duidelijk dat wij niet voor drugsgebruik zijn. Wij zijn niet voor drugsgebruik. Ik moedig niemand aan om drugs te gebruiken. Het is slecht voor de gezondheid, het is slecht voor het lichaam, maar ik leef ook niet in een sprookjeswereld zoals de VVD blijkbaar wel leeft. Ik zie namelijk alcoholgebruik, roken, maar ook drugsgebruik als een natuurwet. Mensen gaan het doen. Bloed kruipt waar het niet gaan kan. We hebben drugs verboden en het wordt ten volle gebruikt, hier in onze stad. Als je naar de waterniveaus kijkt, zie je dat cocaïnegebruik, hoe hard we ook inzetten op de ondermijningsagenda, alleen maar is gestegen. Dus ik zou de heer Lansink-Bastemeijer, via u voorzitter, willen uitnodigen om uit zijn bubbel te stappen en eens goed te kijken wat er anders kan. Is het dan niet logisch om een streng gereguleerde handel te hebben van drugs, in plaats van deze onzin?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik treed graag binnen in de bubbel van D66. Want kan D66 dan de zojuist aan mij gestelde vraag eens uitleggen hoe het staat met de internationale drugshandel en uw idee om het te reguleren?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik neem aan dat dit als een interruptie wordt genoteerd. Het is niet mijn intentie om Nederland te zien als een geïsoleerd land, dat niet opereert in deze wereld. Ik begrijp heel goed dat als wij hier in Nederland drugs legaliseren, dat wij helemaal niets oplossen. Het is ook niet een visie van de korte termijn. Maar laten we in ieder geval met elkaar het gesprek aangaan zodat we die hele keten eens in beeld brengen en kijken wat de effecten zijn als we het legaliseren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen, u heeft een interruptie van mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Dat gesprek aangaan kunnen we op elk moment van het jaar bij een raadsvergadering doen. Maar uiterekend nu, in een tijd waarin er explosies zijn, waarin die hele stad wordt geteisterd? Ik zie dat als een dolk in de rug van de burgemeester en in de bestaande aanpak.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Op hetzelfde onderwerp waarschijnlijk mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik wil toch terugkomen over het gesprek over de legalisering van harddrugs. Want wij willen wel heel duidelijk maken dat wij heel ver weg willen blijven van het normaliseren van het gebruik van harddrugs. Het is niet normaal, het moet ook niet normaal worden en door dit soort gesprekken lijkt het er wel op alsof D66 dat normaal vindt. Harddrugs maakt mensenlevens kapot, families gaan er compleet aan onderdoor, financieel, relationeel, lichamelijk en mentaal. En het is niet normaal.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Op hetzelfde onderwerp ook mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ik vind het een beetje jammer om voor deze discussie weg te lopen, want ik vind het zeer oprechte vragen van mevrouw Maassen om eens even verder te

kijken dan de neus lang is. Ik vind ook dat er nu eigenlijk voorbarige conclusies worden getrokken, want ik heb mevrouw Maassen niet horen zeggen dat zij drugsgebruik promoot, dat zij zegt dat het met haar beleid normaal gevonden wordt. Ik hoor een aantal argumenten bij mevrouw Reitema die ook voor alcohol gelden. Er gaan ook families onderdoor aan alcohol. Wat ontzettend belangrijk is rondom drugs is dat we zicht hebben op wat er gebeurt, dat we veel beter kunnen monitoren, maar dat we desnoods ook veel meer voorlichting gaan geven wat het ongezonde gedrag is. Ik ben zelf aanzienlijk minder alcohol gaan drinken sinds de voorlichtingscampagnes mij ook veel beter bereiken. En ik denk dat we daar vooral op moeten inzetten en dat we echt, we moeten bijna alle middelen die voorhanden zijn proberen te gebruiken om te zorgen dat het drugsgebruik vermindert.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). We doen een leuk debatje, ik houd ervan, want nu gaat mevrouw Reitema op mevrouw Bokhove reageren, en dat geeft u extra tijd om alles op te nemen.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Als mevrouw Bokhove mijn stuk gehoord had, heb ik het gehad over harddrugs. Alcohol valt daar inderdaad ook onder.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen, u heeft tijd gehad om na te denken.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dank u wel. Als de burgemeester het heeft ervaren als een dolk in zijn rug, dan zou ik dat graag van hem horen, maar dat was niet mijn bedoeling, maar ik vind het wel het juiste moment om dit debat te voeren, juist omdat we zien wat de gevolgen zijn van naar verwachting de drugscriminaliteit. En nee, mevrouw Reitema, ik verheerlijk drugsgebruik niet. Ik ontken de gevolgen van drugsgebruik niet. En alles wat u mij aanwrijft dat werp ik ten verste van mij. Want ik begrijp heel goed hoe schadelijk drugs zijn, maar ik vind ook dat we goed moeten kijken: hoe is het nu en kan het misschien anders? En nee, ik verheerlijk drugs niet. Niemand zou drugs moeten gebruiken als het aan mij ligt. Maar ik heb daar helaas maar beperkte invloed op.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Wat gaat een discussie over legalisering in de Rotterdamse gemeenteraad helpen om het geweld dat we zien in onze wijken nu tegen te gaan? Ik zie het niet.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Het is een langetermijnperspectief, maar daar zal ik in mijn bijdrage straks ook op ingaan. Ik heb namelijk drie onderwerpen in mijn bijdrage en dat gaat over de korte termijn, maar ook over de lange termijn. En ik vind dat we daar ook een debat over moeten voeren. De burgemeester heeft heel veel invloed in Den Haag, want hij krijgt er namelijk heel veel geld van, dus daarom ga ik ook aan de burgemeester vragen of we misschien dat gesprek kunnen voeren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema en daarna mevrouw De Jong.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Heeft mevrouw Maassen het over de lange termijn van het beleid van de Rotterdamse gemeente of van de Tweede Kamer?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik heb niet de illusie dat wij hier rijks wetten kunnen aanpassen en al helemaal niet internationale verdragen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dan zullen we ook niet het debat over legalisering hier moeten voeren.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Dan staat genoteerd dat de PvdA niet meer wil praten over landelijke thema's.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik volg deze discussie aandachtig, maar ik denk dat jullie op een gegeven moment toch vast gaan lopen, maar u nog een keer mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Het is belangrijk om te weten dat er al allerlei onderzoeken lopen en die kunnen we gewoon prima afwachten. Dit is een landelijke discussie en ik vind dat we hier onze tijd moeten besteden aan wat wij hier op dit moment met al het geweld dat nu gebeurt, nu kunnen doen in deze stad.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik zag mevrouw De Jong ook opstaan. U past? Ja? Mevrouw Maassen, wilt u nog het nawoord? Nee? Oké. Dan komen we terug bij de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, de bubbel van D66. Geweld neemt toe in onze stad, dus laten we het maar legaliseren. Dat is de redeneerlijn van D66. Geweld neemt toe. Laten we het maar legaliseren. Voorzitter, zware criminelen zullen altijd op zoek gaan naar manieren om snel geld te verdienen. Is het niet met drugs, is het met hacken, is het met andere zaken zoals omkopen van ambtenaren. Ik zie de volgende verzoeken van D66 al op ons afkomen. Het toestaan van ambtenaren om een geldzakje ernaast bij te verdienen. Hoever wil D66 gaan in het faciliteren van criminelen?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ja, nu zie ik mevrouw De Jong staan. Ik geef u eerst het woord.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Ik voel hier een beetje een miskarakterisering van wat er eigenlijk gaande is. We hebben het hier over het ondermijnen van criminelen en dat doe je dus door de markt bij hen eigenlijk te verstikken. We hebben hetzelfde gezien in het begin van de twintigste eeuw in Amerika, toen ze alcohol ook verboden hadden. Dat is ook toen alle maffia's omhoog kwamen. De reden waarom het legaal is geworden is omdat ze juist die connecties zagen, dat als je iets in de criminaliteit zet, dat dan criminelen eraan verdienen. Haal je het in de legaliteit, of in ieder geval decriminaliseer je dat, zorg je ervoor dat het een veel minder aantrekkelijke markt wordt, want dan is er gewoon veel minder aan te verdienen. Ik denk dat dat eigenlijk het punt is, en ik vind het een beetje flauw als het dan op een gegeven moment zo op de persoon afgaat, terwijl ik denk dat het eigenlijk wel een heel goed iets is, want iedereen is moe van dit soort dingen zien in de stad. En het gaat over echte oplossingen zoeken die op de lange termijn voordelen brengen. En daar hebben we het eigenlijk nu over, en niet zozeer het toestaan van alles en alles maar leuk vinden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Als echte liberaal wil ik niets verbieden, tenzij. Wij verbieden drugs omdat het schade toebrengt aan de volksgezondheid. En ik ben op zoek naar manieren waarop wij kunnen kijken of de schade aan de maatschappij, namelijk explosies in de stad, beschietingen, mensen die elkaar doodmaken, families die eronder lijden, of we die samen met de volksgezondheid, of we die schade kleiner kunnen maken door open te kijken naar de opties. Maar goed, ik begrijp dat de VVD niet zo'n liberale partij is en per definitie alles maar wil verbieden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema op hetzelfde onderwerp. En dan neem ik aan op de heer Lansink of op mevrouw Maassen nu? U gaat samen weer even onderling in gesprek? Nou, gaat uw gang.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Nou, ik ben vooral ook benieuwd als we deze redenering moeten volgen, wat voor schade alcoholgebruik heeft op onze samenleving, of dat wel de verstandige keuze is om alles wat toch maar gebeurt maar eigenlijk hartstikke slecht is, maar te legaliseren zodat het uit de markthanden van criminelen is. Ik denk niet dat dat een redenering is die we moeten volgen. Kijk naar alcoholgebruik. Dat is ook gewoon hartstikke schadelijk voor de samenleving.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik zag eerst mevrouw Coenradie staan en daarna mevrouw De Jong.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, dan is mijn vraag in de wereld toch van D66, het lijkt de wereld van La la land, wat gaan we dan nog meer legaliseren? Wapens? Want ja ach, wat maakt dat toch ook eigenlijk uit? En ja, laten we dat dan ook maar legaliseren. Het is toch het belonen van crimineel gedrag wat u hiermee doet?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Ja, ik vind het heel mooi dat mijn collega bij de PvdA begint over alcohol, want er is ook een reden waarom we alcohol dus niet in de illegaliteit willen zetten, ondanks dat we weten wat voor sociaal effect het heeft, omdat we snappen dat het ten eerste een deel van de cultuur is geworden, het is heel moeilijk, daar ga je heel veel tegenstand tegen krijgen. Maar ten tweede is het gewoon iets wat je niet gaat kunnen winnen. Dan krijg je wel weer een heel crimineel circuit rondom alcohol, terwijl dat nu niet het geval is omdat het dus overal beschikbaar is. Het is dus niet alsof het ook oké is dat alcohol wordt gebruikt. Nee, we snappen wat het effect is van het verbieden. Daarom refereer ik ook naar Prohibition, omdat we hebben gezien wat het effect daar is en niet alleen maar in Amerika maar wereldwijd. En daarom is het juist zo opvallend dat alcohol, een van de heftigste drugs, gewoon zo sociaal geaccepteerd is, reclames worden gemaakt. Omdat we snappen, een perfecte wereld ga je niet krijgen, sprekend over La la land. Mensen gaan dingen gebruiken, dieren gebruiken ook letterlijk substanties. Het is iets wat we unfortunately niet helemaal kunnen ontwijken, dus zorgen we ervoor dat we gewoon de schade aan mensen en de samenleving beperken, of zorgen we ervoor dat we ergens voor gaan staan, wat vervolgens alleen maar gaat leiden tot meer en meer geweld? Want repressie betekent niet per se natuurlijk, dat hebben we ook gezien met het resultaat, dat uiteindelijk resultaten er beter van worden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Even voor de orde van het debat. Mevrouw Reitema, wilt u nu op mevrouw De Jong gaan reageren, want ik begrijp dat alle vragen nu richting mevrouw Maassen gingen. Ik weet niet of mevrouw Maassen nog wil reageren op hetgeen op u afgekomen is? Als dat niet het geval is kijk ik naar mevrouw Reitema of die nog

iets wil zeggen. Nee? Dat is ook niet het geval. Mijnheer Lansink-Bastemeijer, u mag verdergaan.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik zei het al en ik herhaal het nogmaals. Dan kan iedereen het nogmaals een keertje horen, ook richting mevrouw De Jong. Zware criminelen zullen altijd op zoek gaan naar manieren om snel geld te verdienen. Altijd. Of het drugs is of whatever. Alles is erop gericht om over de rug van een ander, zonder enige terughoudendheid, ten koste van alles geld te verdienen. Dat is wat criminelen doen. Dus als we hun de handel afpakken door het te legaliseren, verzinnen ze morgen het volgende en overmorgen het volgende en de dag daarna het volgende. Het worden geen AH-vakkenvullers, het worden geen consultants bij KPMG, het blijven criminelen en die zullen de rechtsstaat blijven ondermijnen. En in die realiteit leef ik mevrouw De Jong.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Ja, daar heeft u gelijk in. Maar dan kunnen we toch net zo goed stoppen met wetten maken en regels maken, want het blijft toch maar doorgaan. Het is een beetje een luie manier van beredeneren in mijn optiek, omdat nogmaals, het is een reden waarom we nog steeds nieuwe wetten hebben, nog steeds nieuwe dingen verbieden, dingen aanpassen, er nieuwe regels komen, ondanks dat er altijd criminelen zullen blijven bestaan. En dat heeft ook weer te maken met de aanpak, de war on drugs heeft wereldwijd meer negatieve impact gehad en dat is ook iets waaraan wij hebben meegedaan. Dus ik begrijp wat u zegt, echt waar, en ik vind het ook allemaal niet fantastisch en geweldig dat het allemaal moet kunnen, ik ben ook niet tevreden met mensen die geweld in de samenleving veroorzaken. Daar zit ik echt niet op te wachten, maar het is wel een beetje een flauw punt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, daarom zou mijn partij in tegenstelling tot BIJ1 altijd staan voor handhaving. Handhaving, handhaving, handhaving van de wetten die we hebben, want alleen dat zorgt ervoor dat mensen die de wet volgen ook het gevoel hebben dat dat nut heeft. Als wij handhaving laten gaan, dan is er wetteloosheid in dit land. Dat geef ik u mee. Het is een beloning voor al die mensen die zich aan de wet houden, om al diegenen die de wet willens en wetens overtreden, altijd te willen pakken en te bestraffen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Wij zijn niet tegen handhaving, maar we zijn wel tegen dingen doen omdat het gevoelsmatig waarschijnlijk wel zal gaan werken. We willen graag naar een punt gaan dat we dingen gaan doen die daadwerkelijk zorgen voor minder criminaliteit, minder schade aan de samenleving. Daar zijn wij dus voor. Soms doe je dan ook dingen of wil je dingen onderzoeken die niet helemaal lekker voelen, omdat we natuurlijk ook allemaal opgevoed zijn in dezelfde samenleving, maar dat zien wij wel als onze taak, om soms ook de dingen waarvan wij zelfs af en toe een gevoel hebben van, hm klopt het wel, helemaal uit te zoeken. Om uit te zoeken: kan dit eventueel een beter resultaat hebben aan de achterkant? Want de politie is vooral bezig met op het achtereinde, als dingen al gebeurd zijn, dingen op te lossen. Wij willen graag aan de preventiezijde wat meer dingen doen. Ook om dezelfde politie bij te staan zodat ze ook minder werkdruk hebben bijvoorbeeld. Dus deze karakterisering dat we alles maar prima vinden en geen handhaving willen, dat vind ik een beetje onzinnig. De meesten van ons hebben geweld meegemaakt en zitten er ook niet op te wachten. Dus daar kunnen we elkaar wel heel erg goed in vinden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik hoor een aantal dingen. Ik ben blij dat daar waar de wetgeving er is, er gewoon gehandhaafd kan worden volgens de woorden van BIJ1. Daar ben ik heel blij mee en dat is de situatie waar we nu middenin zitten. We hebben wetten, die verbieden zaken, die handhaven wij. Dat is volgens mij een eerlijke en faire lijn voor iedereen en naar iedereen die de wetten gewoon in Nederland wel gehoorzamen.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). De wijze van handhaving is natuurlijk wel iets waarover wij van mening verschillen. Maar het is zeker niet het idee dat wij alles los willen laten lopen en gewoon een soort hel in Rotterdam willen creëren of zo. Dat is heel erg onzinnig vind ik, om in onze schoenen te schuiven. Maar nee, we zijn het niet helemaal eens met de wijze waarop het wordt ingevuld. Dat is ons probleem voornamelijk.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik ben blij dat we dit debat in ieder geval van mijn kant uit, ik zal straks nog een duit in het zakje doen denk ik bij de woorden van D66 die nog naar mij toe gaan komen, maar ik ben blij dat wij het in ieder geval op bepaalde punten al eens zijn geworden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Samen maken we een leuk feestje

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op donderdag 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 6.2 regulier debat 'Explosiegolf Rotterdam';

constaterende dat:

- uit onderzoek van het rioolwater blijkt dat er in Rotterdam minstens 40.000 lijntjes cocaïne per dag worden gebruikt;

overwegende dat:

- Rotterdam terecht veel geld uitgeeft aan het aanpakken van drugscriminaliteit;
- drugsgebruik ervoor zorgt dat drugscriminelen hun geld kunnen blijven verdienen;
- drugscriminaliteit een maatschappelijk probleem is dat de overheid niet in haar eentje kan oplossen;
- drugsgebruik vaak plaatsvindt in uitgaansgelegenheden en op festivals;

verzoekt het college om:

- met vertegenwoordigers en eigenaren van horeca en festivals in Rotterdam een plan van aanpak op te stellen over het gezamenlijk terugbrengen dan wel stoppen van drugsgebruik in uitgaansgelegenheden of op evenementen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer, T.J. Vonk en I. Coenradie

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan mag ik het woord aan mevrouw Maassen geven.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Voorzitter, een nieuwe titel voor Rotterdam, de explosiestad van Nederland. Een heel treurige titel, en daar moeten we zo snel mogelijk van af. Het is daarom belangrijk dat dit de hoogste prioriteit heeft en wat mij betreft gaat het dan om drie dingen. Bewoners beschermen, daders oppakken en kritisch kijken naar ons beleid. Allereerst de bewoners. We moeten ervoor zorgen dat in deze strijd tegen criminelen we de bewoners blijven beschermen en zich zoveel mogelijk veilig laten voelen waar dat kan. Dat begint met uitleggen. Uitleggen wat de politie doet en wat de dreiging is en in Crooswijk is daar een heel goede start mee gemaakt. Er is heel snel een bewonersavond georganiseerd waar veel mensen op af zijn gekomen. En het verbaast me daarom dat niet dezelfde daadkracht is toegepast in het Oude Westen, waarin de burgemeester in zijn brief schrijft dat als er behoefte aan is er dan wel iets wordt georganiseerd. Dus ik vraag aan de burgemeester: waarom zullen we dat niet gewoon ook voor het Oude Westen doen? Waarom Crooswijk wel en het Oude Westen niet? Ik woon zelf in het Oude Westen en ik zou er in ieder geval als bewoner enorm veel behoefte aan hebben, want ik heb tot op heden nog niets gezien. En dat helpt ook zeker nu we preventief fouilleren toepassen in deze twee wijken. Want zoals u weet is mijn fractie zeer terughoudend met het inzetten van dit instrument. Maar we hebben nu ook begrip voor de keuze dat dit in deze twee wijken wordt gedaan. Maar uit de evaluatie van vorig jaar is gebleken dat preventief fouilleren helemaal niet vaak wordt begrepen door mensen omdat ze er niet van op de hoogte zijn dat het kan gebeuren, wat leidt tot veel onbegrip en dat is ook vervelend voor de politie die dat juist moet toepassen. Dus mijn vraag is hoe we ervoor zorgen dat we de mensen in het Oude Westen en Crooswijk op de hoogte stellen van het feit dat ze preventief gefouilleerd kunnen worden en komt daar bijvoorbeeld ook nog een brief voor in plaats van alleen maar een brief aan ons als raad? We vinden het als D66 daarnaast belangrijk dat het zorgvuldig en proportioneel gebeurt. Nu en in de toekomst. Het moet aselekt, het moet niet groepsgericht en het moet zorgvuldig en niet met aanzien des persoons. Daarom hebben we een motie om hiertoe op te roepen dat we dat blijven waarborgen. En in die motie vraag ik om ook dat op het moment dat die veiligheidsrisicogebieden worden ingesteld, dat wordt gemotiveerd en de raad daarover wordt geïnformeerd, want ik las ook in de evaluatie dat we dat eigenlijk continu blijven doen, het herbevestigen van die veiligheidsrisicogebieden, zonder dat daar heel uitvoerig wordt toegelicht waarom we dat doen. Deze motie dien ik in ook mede namens GroenLinks, SP, PvdD, ChristenUnie en Volt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (Iv). Dank u wel voorzitter. D66 schrijft in haar motie over aselekt fouilleren. Ik snap niet waarom deze motie wordt ingediend, want dat gebeurt op dit moment al aselekt. Ik heb zelf met de politie meegelopen en ook een aantal fouilleeracties gezien. Dat gebeurt, dus ik snap dan niet waarom we dat dan nog eens extra moeten waarborgen. En over het groepsgerichte, ook dat is gewoon juridisch haalbaar, om groepsgericht preventief te fouilleren. Het gaat namelijk om opvallend gedrag. Ja, en op het moment dat u het stelt zoals u het stelt, heb ik toch een beetje de kriebels ervan, omdat ik het een teken vind van wantrouwen in onze politie. En we hebben nadrukkelijk in ons coalitieakkoord afgesproken dat we achter onze politie staan en dat wij onze politie vertrouwen. En ik vind dit eerder een motie van wantrouwen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dank. Mevrouw Coenradie, preventief fouilleren is fouilleren op een moment dat gedrag er geen aanleiding toe geeft. Dus als je groepsgericht gaat fouilleren op basis van gedrag, dan is dat geen preventief fouilleren. Op het moment dat je groepsgericht preventief gaat fouilleren, dan is dat niet aselekt en dan mag dat dus niet. Daarom neem ik dat op in mijn motie. Daarnaast is het zo dat preventief fouilleren, op het moment dat het als instrument wordt ingezet en dit blijkt ook uit de evaluatie, dat het handelingskader proactief controleren dan moet worden toegepast. Het blijkt dat nog niet altijd bij alle agenten duidelijk is dat dat handelingskader bestaat, en daarom vraag ik om dat extra onder de aandacht te brengen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik ben benieuwd welke agent u dan heeft gesproken. Als ik kijk naar de acties die er zijn uitgevoerd en de momenten dat ik heb meegelopen, is dat zeker wel bekend en doet men heel keurig wat er gevraagd wordt, bijvoorbeeld elke vierde auto wordt uit de rij gehaald, of elke witte auto. Dat wordt altijd ontzettend keurig en netjes gedaan, dus ik vraag me af waar u dit nu echt op baseert.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, toevallig was er een politieke partij die ervoor pleitte om niet meer elke vierde auto uit de rij te controleren, en ik haal dit uit de evaluatie. Ik heb dit gelezen, maar dat is dan ook een vraag aan de burgemeester of hij die opvatting deelt, maar ik zou het in ieder geval willen blijven waarborgen. Ik zie het niet als wantrouwen naar de politie. Ik zie het als een steun in de rug voor het in te zetten instrument, waar wij altijd zeer terughoudend in zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, dan wil ik toch graag weten waar in de evaluatie dat dan staat. Ik zie het daarin niet terug.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik zal het zo meteen voor u opzoeken en naar u doorsturen. Dan het sluiten van de woningen, ook een zeer ingrijpend instrument voor bewoners. Ik begrijp dat dat bedoeld is om de aandacht van criminelen van die woning af te krijgen en ook voor omwonenden dan voor een veilige sfeer te zorgen. Maar ik zie ook dat de bewoners slachtoffers zijn. Het zijn familieleden van, die soms helemaal niets te maken hebben met deze criminelen. En je hoort dan dat mensen met bijvoorbeeld kinderen of 80-plussers uit hun woningen worden gezet en op banken moeten slapen. Daarom vraag ik aan de burgemeester: krijgen deze mensen hulp in het vinden van een alternatieve slaapplek? Hoelang duurt zo'n sluiting en worden zij ook begeleid in het terugkeren naar hun eigen woning? Want het is namelijk niet niks om uit je woning gezet te worden. Dan de daders pakken. Dat heeft natuurlijk de hoogste prioriteit en ik zie dat de politie ook al heel erg veel goed werk heeft verricht, want er hebben al veel arrestaties plaatsgevonden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, op dat vorige punt hebben wij eigenlijk eenzelfde serie vragen gesteld met betrekking tot ondernemers die worden

gesloten. Daar heeft u waarschijnlijk ook kennis van genomen. Daar wordt gesteld dat het een bedrijfsrisico is als je zaak wordt gesloten. Het hoort erbij en dus zijn ook de kosten die eruit voortvloeien ook voor de ondernemer. Vindt u dat eenzelfde redeneerlijn dan feitelijk ook voor gewone bewoners van Rotterdam zou moeten gelden? Of ziet u een verschil tussen ondernemers en bewoners van Rotterdam?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Nou ja, ik weet niet, het is niet mijn redeneerlijn dat dat een bedrijfsrisico is en ik denk dat dat ook heel erg afhankelijk is van de specifieke omstandigheden van het geval. Maar ik zou niet per definitie willen zeggen dat als ondernemers hun pand moeten sluiten dat dat bedrijfsrisico is en hetzelfde geldt denk ik voor burgers die hiermee worden geconfronteerd. Het is niet een levensrisico.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder of bent u klaar?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik lees dat jonge mensen worden opgepakt en het is goed dat we die in beeld krijgen, maar dat is natuurlijk bijvangst, want dit zijn natuurlijk de loopjongens van de grote vissen. Dus we moeten onszelf daar ook niet al te rijk mee rekenen. Ik deel de opvatting van Leefbaar Rotterdam, de leeftijd is zorgelijk. Ik weet dat de burgemeester hier eerder heeft gesproken over tuchtscholen. Maar het is inmiddels bekend dat tuchtscholen in principe een soort geïnstitutionaliseerde criminele organisaties worden waarbij het recidivepercentage 78% is als deze jonge individuen terugkeren naar de samenleving. Daarom zouden wij willen oproepen om deze schaarse inzet te richten op acties die echt werken. Daar hebben wij dan ook een motie voor, die mede wordt ingediend door...

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat horen we zo meteen wel.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Excuus, ik heb de verkeerde motie hier.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Oké, maar u heeft ondertussen een interruptie van mevrouw Coenradie en daarna van de heer Lansink-Bastemeijer. Misschien dat ondertussen de motie veranderd kan worden.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, een opvallend iets, want in de schriftelijke vragen die D66 heeft gesteld wordt er in ieder geval uitgegaan van het feit dat alle opties vooral opengehouden moeten worden als het gaat om maatregelen die getroffen worden. En nu dient u een motie in waarin u in ieder geval de maatregelen die u niet helemaal lekker aanstaan, zegt: nou, laten we die dan in ieder geval even uitsluiten. Hoe zit dat precies?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mijnheer Lansink-Bastemeijer op hetzelfde onderwerp of niet? Die slaat over. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Nou, ik word verkeerd geciteerd hier. Want ik zei niet alle opties, ik zei controversiële maatregelen, maar dat betekent niet dat ik onrealistische en onhaalbare wetenschappelijk bewezen niet-doeltreffende maatregelen wil onderzoeken. En om die reden zie ik dat daar wel duidelijk verschil in is.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een interruptie van mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nou, het is vervelend dat we nu in een woordspelletje terechtkomen. Er staat: geen enkele controversiële maatregel. En vervolgens spreekt u zichzelf daarin tegen. Dus hoe moet ik dat nogmaals interpreteren?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Nou ja, een controversiële maatregel betekent niet alle onrealistische maatregelen. Als u zou voorstellen om overal roze poorten in de stad neer te zetten waar criminelen doorheen moeten lopen om te voorkomen dat ze crimineel gedrag vertonen, dan zou ik ook zeggen: nou, laten we dat niet verder onderzoeken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een interruptie van de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Hoe realistisch vindt mevrouw Maassen dan het legaliseren van drugs als drugshandel een internationaal fenomeen is?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik pleit voor een gesprek. Ik wil dat onderzoeken

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nee voorzitter, nu niet eromheen draaien. Hoe realistisch vindt u legalisering van drugs in Nederland terwijl drugs een internationaal fenomeen is? Nu even hom of kuit. Vindt u dat realistisch of vindt u dat controversieel? Wat is het? Want dan kunnen we de discussie goed met elkaar voeren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik denk dat het een proces is van een zeer lange adem. Ik zie niet dat dit een optie is die we binnen vijf of tien jaar zullen bereiken, maar ik denk wel dat dat weerklank vindt in de internationale gemeenschap, ook omdat je bijvoorbeeld bij de legalisering van wiet ziet dat er gewoon een andere tendens is. Zo heeft Amerika heel erg hard op het illegaliseren van wietgebruik, juist nu de trend om dat allemaal wel te legaliseren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, dat klinkt toch een beetje als niet realistisch, dus dan weten we in ieder geval hoe we het kunnen plaatsen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen. Mevrouw Reitema op de heer Lansink-Bastemeijer of op mevrouw Maassen? Ook op mevrouw Maassen.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik wil mevrouw Maassen toch wel verzoeken om altijd een onderscheid te maken tussen softdrugs en harddrugs en niet de aanpak van wiet nu gaan vergelijken met de aanpak van harddrugs.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ter kennisgeving aangenomen. Iets in de technische tijd over mijn moties? Ik heb net de verkeerde motie ingediend. Ik heb een motie over tuchtscholen, die heb ik net ingediend, en over preventief fouilleren is deze versie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dus ik begrijp dat de andere motie omgedraaid moet worden. Prima. Bent u klaar of wilt u verder?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik vervolg. Daarnaast lees ik dat de Koninklijke Marechaussee gaat helpen en ik zal heel eerlijk zijn, ook richting Leefbaar Rotterdam. Ik heb daar in eerste instantie wel mijn twijfels over gehad, maar we moeten alles uit de kast trekken. Ik vind dit ook een controversiële maatregel, maar als we de politie kunnen helpen, moeten we dat doen, maar hier ook, met zorg en aandacht. Wat gaan ze doen en voor hoelang? Wat zijn de afspraken met betrekking tot de bevoegdheden en is er een mogelijkheid dat dit enigszins discreet kan gebeuren, zodat het niet onveiligheidsgevoelens vergroot? En voorzitter, als we dan toch de daders gaan oppakken dan vraag ik aan de burgemeester of er al gesproken is over het snelrecht toepassen, zodat we het lik-op-stukbeleid kunnen uitstralen? Tot slot voorzitter, het is hier nu al heel veel over gegaan, dus ik ga het kort houden. Ons eigen ondermijningsbeleid. De burgemeester heeft gezegd dat we in deze explosiegolf zitten door de onderscheppingen van drugs en dan publiceren we die onderscheppingen in de hoop dat de criminelen elkaar dan niet overhoop gaan schieten en we zien dat dat weinig effect heeft. Dus mijn vraag is, en ik heb het ook in mijn schriftelijke vragen gesteld maar ik vraag het nog een keer: is ons ondermijningsbeleid dan nog wel zo logisch als dit leidt tot geweld in de stad en moeten we niet een gesprek aangaan om te kijken of legalisering van drugs niet de betere route is? Daar wil ik het bij laten.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen, ik heb als voorzitter een vraag aan u. U had het erover dat u een verkeerde motie had. De motie 'Messengeweld los je op met maatwerk'. Is die voor dit onderwerp bedoeld of is die voor een volgend agendapunt bedoeld?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, voor deze, want het gaat over tuchtscholen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dus deze maakt ook deel uit van de beraadslagingen? Oké, en dan heb ik de motie 'Heiligt het doel de middelen?' ontvangen. Dat is dan de tweede motie die u op dit onderwerp indient?

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dat is dus preventief fouilleren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ja, wat het is, is het, maar u bracht mij in verlegenheid omdat ik er even niet uit kwam. Dus vandaar een verhelderende vraag.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dat was mijn eigen schuld.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Messengeweld los je op met maatwerk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 6.2 Debat 'Explosiegolf Rotterdam';

constaterende dat:

- politieke partijen hebben voorgesteld om tuchtscholen in te zetten als middel tegen messengeweld;
- de burgemeester heeft voorgesteld internaten in te zetten om (jeugd)criminaliteit te mitigeren;
- inspectieonderzoeken aantonen dat justitiële jeugdinrichtingen (JJl) – de historische opvolgers van de eerdere tuchtscholen - slecht zijn ingericht, en deze niet effectief zijn in het voorkomen van recidive gezien meer dan de helft van de jongeren die de JJl verlaat binnen twee jaar opnieuw wordt veroordeeld;
- in coalitieakkoord 'Eén Stad' staat beschreven dat de gemeente meer maatwerk moet leveren en perspectief moet bieden om de bestaanszekerheid van Rotterdammers te vergroten;

overwegende dat:

- de JJl en aangrenzende instanties zoals eventuele tuchtscholen zeer waarschijnlijk niet het gewenste effect van vermindering van criminaliteit (en messengeweld in het specifiek) zullen hebben;
- uit veel wetenschappelijke studies blijkt dat tuchtscholen met bijvoorbeeld bootcamps een averechts effect hebben op de criminaliteit en het welzijn van jongeren;
- in plaats daarvan we moeten investeren in een breder scala aan preventie- en ontwikkelingsmiddelen voor jongeren, waarbij maatwerk, tijdsinvestering, het winnen van vertrouwen en het bieden van perspectief centraal staan, iets wat ook experts onderschrijven;

verzoekt het college:

- geen acties te ondernemen in de oprichting van tuchtscholen, kostscholen of internaten als middel tegen messengeweld en/of het tegengaan van jeugdcriminaliteit;
- in plaats daarvan onder andere te investeren in een scala aan preventie- en ontwikkelingsmiddelen voor jongeren, waarbij maatwerk wordt geleverd en aandacht wordt geschonken aan het winnen van vertrouwen, het opbouwen van autonomie, tijdsbesteding, voorkomen van voortijdig schoolverlaten, waar persoonlijke risicofactoren worden geïnventariseerd en op basis hiervan tot een plan van aanpak te komen om perspectief te bieden en crimineel gedrag of recidive te voorkomen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, I. van Wifferen, J. Bokhove, T.S.J. Coşkun, S. van de Peppel, T.J. Vonk en I. Elfilali

Motie 4. Heiligt het doel de middelen?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 6.2 Debat 'Explosiegolf Rotterdam';

constaterende dat:

- onder meer de wijken Crooswijk en het Oude Westen als veiligheidsrisicogebied zijn aangewezen, wat het mogelijk maakt hier preventief te fouilleren;
- de Crooswijkse wijkraad de maatregel van preventief fouilleren 'onwenselijk en niet effectief' noemt, onder andere door zorgen over wat deze maatregel doet met het vertrouwen in de politie in de wijk;

- er politieke partijen zijn die expliciet pleiten voor groepsgericht preventief fouilleren, waarbij de politie groepsgericht controleert op wapenbezit, in plaats van het aselekt selecteren van personen;
- in het 'Eindrapport: Evaluatie preventief fouilleren' (2022), uitgevoerd door Pro Facto, wordt geconstateerd dat de besluiten tot het opnieuw aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied (verlengingsbesluiten) van de gemeente Rotterdam deze steeds nagenoeg een kopie zijn van de voorgaande besluiten, met dezelfde argumenten en onderbouwing om het gebied aan te wijzen, waarbij geen actuele stand van zaken wordt weergegeven, of welke bijdrage preventief fouilleren heeft geleverd aan het terugdringen van wapenincidenten in de veiligheidsrisicogebieden;
- in coalitieakkoord 'Eén Stad' is afgesproken dat het middel preventief fouilleren doelmatig en zorgvuldig wordt ingezet, waarbij ook afspraken met de politie worden gemaakt over trainingen die eraan bijdragen dat politiemensen het selecteren en controleren aselekt of op basis van gedrag uitvoeren, waarbij de politie uitleg geeft over de reden van het preventief fouilleren;

overwegende dat:

- het behoorlijk optreden van de politie te toetsen is aan het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel, waarbij de laatstgenoemde inhoudt dat er geen andere, minder ingrijpende maatregel kan worden opgelegd dan de gekozen maatregel, en dit belangrijk is om te waarborgen;
- het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied een zwaar instrument is waarbij de actuele onderbouwing stevig dient te zijn;
- preventief fouilleren als instrument een behoorlijke inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer van de gefouilleerde, het onwenselijke bijeffecten kent en dit instrument alleen zeer zorgvuldig en conform subsidiariteit ingezet zou moeten worden;
- groepsgericht preventief fouilleren het risico van oneerlijke behandeling kent en niet strookt met het uitgangspunt van preventief fouilleren zonder aanzien des persoons;

verzoekt de burgemeester:

- te blijven waarborgen dat er niet groepsgericht zonder afwijkende gedragsindicatie, maar alleen zonder aanzien des persoons preventief gefouilleerd zal worden door de politie in de aangewezen veiligheidsrisicogebieden, door het 'Handelingskader proactief controleren' nogmaals onder aandacht te brengen binnen de Rotterdamse politie-eenheid;
- bij vaststelling een toelichting te sturen naar de raad waarom de noodzaak tot aanwijzing van de veiligheidsrisicogebieden in kwestie nodig is of blijft – hetgeen wat preventief fouilleren mogelijk maakt – met hierin aandacht voor het subsidiariteitsbeginsel en objectieve en subjectieve veiligheid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, N.D.Z.R. Mohamed Hoesein en I. Elfilali

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Was ik toch bijna met de pas van mevrouw Maassen verdergegaan. Misschien was dat wel ook een beetje, omdat ons verhaal ook wel een beetje in lijn is met het gedachtegoed, het wat liberale geluid binnen deze raad, dus misschien was het toch niet zo gek met dat pasje. Voorzitter, iedere Rotterdammer moet in de overtuiging kunnen leven dat hij naar bed kan gaan en de nacht door kan slapen zonder bang te hoeven

zijn voor nachtelijke ontploffingen. En dat is de afgelopen weken niet het geval geweest. In Crooswijk, in het Oude Westen, in het Centrum en op andere plekken in de regio hebben aanslagen plaatsgevonden. Vaak met heel jonge daders die door de georganiseerde misdaad worden ingezet om als loopjongen met een fles benzine of met zwaar vuurwerk 's nachts op pad te gaan. Om bij wijze van dreigement portieken of gevels tot ontploffing te brengen of zelfs beschietingen te verrichten. Deze aanslagen hebben in ieder geval twee dingen teweeggebracht, een groot gevoel van onveiligheid in de stad en het heeft duidelijk gemaakt dat we in onze samenleving in Rotterdam te maken hebben met een groep jonge Rotterdammers die weerloos is gemaakt of geworden tegen de georganiseerde misdaad. En we weten dat calculerende criminelen zich richten op gewillige of afhankelijke personen bij rekrutering. Deze groep is namelijk meer meewerkend en zwijgzaam. En het is geen toeval dat het reservoir voor deze doelgroep groot is, met name in achterstandswijken. Dat staat ook in het adviesrapport 'Preventie met gezag'. En er zijn reacties van de gemeente, van de politie, op deze aanslagen. En daar is er niet eentje van een golden bullet. We zetten mobiele camera's in, preventief fouilleren, en daar heb ik een aantal vragen over. Want actie roept reactie op, maar welke reacties van ons als gemeente, van de politie, hebben nu het meeste effect? Want sommige hebben slechts kortstondig effect. Meer politie in de wijk heeft een goed effect op het veiligheidsgevoel van de bewoners. Maar permanent politie, je wilt ook niet in een politiestaat wonen. Is het dan nog steeds een veilig gevoel? Dat is ook de vraag aan de burgemeester. We zien ook bijvoorbeeld rondom het preventief fouilleren waar een aantal partijen zo voor pleiten, dat een hele grote groep mensen dat preventief fouilleren in de wijk zelf ook als ontzettend onaangenaam ervaart. Dus het inzetten van de middelen luistert behoorlijk nauw. En ik vind het ook heel belangrijk, GroenLinks vindt het ook heel belangrijk dat we middel voor middel goed bestuderen wat daar nu de effectiviteit en de opbrengst van is, om zeker te weten dat we ook wel de juiste cocktail zelf gebruiken. Want we willen niet dat het bijdraagt aan bijvoorbeeld wantrouwen tegen instanties. We willen juist het vertrouwen van de bewoners hebben om tot oplossingen te komen en onze informatiepositie goed te hebben. Daar wil ik ook een opmerking maken over de wijkraad. Ik vind de rol die de wijkraad in Crooswijk hierin speelt ontzettend fijn, om dicht bij de bewoners te staan om ons goed van informatie te voorzien en daar ook heel erg gezamenlijk in op te trekken. Dat helpt ook. Vraag aan de burgemeester: hoe vaak is het preventief fouilleren inmiddels ingezet in Crooswijk na die aanslagen en wat is daar het resultaat van geweest? Is bewezen dat alle recente aanslagen gerelateerd zijn aan drugsbeleid van de gemeente Rotterdam? Is de burgemeester ook bereid het onderzoek waar ook mevrouw Maassen naar verwijst, naar legalisering van drugs, daar een goed woordje voor te doen en daarin de te verwachten effecten van mee te nemen, of dat effect heeft inderdaad op het aantal aanslagen? Maar bijvoorbeeld op het effect van de staatskas want dan kun je accijns vragen en dat bijvoorbeeld inzetten ter bestrijding van criminaliteit. Maar je kunt ook de gezondheid van Rotterdammers en andere mensen beter in de gaten houden. Een van mijn zorgen is ook dat niet alle aanslagen gericht zijn op criminelen onderling maar soms ook op familie van criminelen en dat ze soms wel eens in de verkeerde portiek belanden. En dan moeten mensen hun huis uit. Soms lijken mensen slachtoffer te zijn, willekeurig slachtoffer. We hebben een schrijnend artikel in de krant gelezen dat mensen hun huis uit moesten omdat het beschadigd was, daarna weer terugkomen en door buurtbewoners ook met argwaan worden benaderd, want dat is natuurlijk hartstikke eng als er zoiets in je wijk is gebeurd, en dat wordt dan deze mensen nagedragen. En ik zou ook graag willen weten, behalve dat mensen na sluiting of na herstel van het pand weer terugkomen, of daar ook een soort begeleiding bij is, niet alleen voor die mensen zelf, maar ook om te zorgen dat er een soort re-integratie in de buurt mogelijk is. Zolang Rotterdam de stad is met de meeste armoede zullen criminelen hier mensen blijven vinden om hun klusjes op te pakken. En juist door in te zetten op de toekomst van kansarme wijken, gezinnen en jongeren kunnen we proberen het tij te keren. Dit gaat over een langere termijn, maar een goede armoedebestrijding, goede

huisvesting, goed onderwijs en jeugdwerkers als rolmodellen die kunnen daarbij helpen. Dat kan Rotterdammers weerbaarder maken tegen georganiseerde criminaliteit en maakt een duurzaam einde aan de geweldsgolven van dit formaat. Dan een laatste vraag. In de beantwoording van de vraag van mevrouw Coenradie geeft de burgemeester aan rondom politie-inzet dat in ieder geval dit onderwerp de hoogste prioriteit heeft en dat we dus niet ons zorgen hoeven te maken dat hier onvoldoende aandacht voor is. Maar als je aan de ene kant inzet pleegt, betekent het dat je aan de andere kant minder inzet kunt plegen. Zaken waar gewone burgers mee te maken hebben en die heel vervelend zijn, diefstal, ontvreemding, die blijven dan langer wachten op de plank, die worden niet opgepakt. Wat ik niet wil is dat de inzet aan deze ene kant leidt tot minder oplossingsgerichtheid in zaken waar andere burgers mee bij het politiebureau komen, want dat geeft een verlies aan vertrouwen en frustratie. Hoe wordt dat voorkomen en hoe wordt gegarandeerd dat andere zaken niet langer op de plank blijven liggen omdat dit de hoogste prio heeft? En ik moet nu stoppen van mijn collega's.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Ik had mevrouw Mohamed-Hoesein op mijn lijstje staan. U wilt daarna mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, ik wil iets van de orde voorzitter. Want het is nu 12.45 uur en zowel u als ik als mevrouw Abrahamse en mevrouw Van de Peppel en de heer Moti worden verwacht in een van de achterkamertjes van dit huis. En er staat een lunch op ons te wachten en dit onderwerp gaan we niet afhandelen nu. Dat moeten we ook niet snel afraffelen. Dus ik stel voor om nu gewoon te schorsen en na de lunch door te gaan.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Uw voorzitter had daar al over nagedacht, maar die zou graag willen volstaan met eerst de eerste termijn af te maken en de beantwoording van de burgemeester na de lunch te doen. Dan heeft hij ook alle vragen en alle moties en dan kunnen we daarna sneller doorpakken. Ik kijk in de raad, want u gaat er natuurlijk zelf over. Ik ben slechts de voorzitter, maar ik geloof dat dat wel een meerderheid heeft.

De heer **COŞKUN** (sp). De vraag is dan wel wie nog allemaal het woord gaan voeren, want dat kan natuurlijk zo maar weer een half uur extra zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik heb er sowieso in ieder geval nog twee op mijn lijstje staan, en drie, vier, vijf. Dus we maken hem gewoon even af. Ja, sorry, maar dan kunnen we gewoon doorpakken. Maar nogmaals, als u een meerderheid in de raad heeft die uw voorstel steunt.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ik zou daar toch graag een uitspraak over willen hebben. Als er vijf mensen zijn, betekent dat gewoon drie kwartier en dan is het 13.30 uur en dat is gewoon niet gezond. Dus dat moeten we gewoon niet doen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik kijk door de raad en ik zie dat eigenlijk uw voorstel nu wel gedragen wordt. Dus ik stel voor te schorsen. Niet? Wel? Nou, oké, even voor alle duidelijkheid. Wie is er voor doorgaan? Dat is een meerderheid, dus we gaan door. Goed, dan mag ik mevrouw Mohamed-Hoesein verzoeken door te gaan met haar bijdrage.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, met die opdracht het kort te houden. Na een positieve tendens van dalende criminaliteitscijfers worden we de laatste tijd toch weer verstoord en opgeschrikt door een golf van geweldspleging. Dweilen met de kraan open, lijkt het wel. De ene na de andere explosie-uiting van drugsgerelateerd geweld, of is het niet-drugsgerelateerd geweld, steekt de kop op. Het is onacceptabel, maar we weten niet waar

het vandaan komt. We hebben datgene wat de burgemeester heeft aangegeven, de vermoedens dat het gaat om drugsgerelateerd geweld. Maar wat we wel zeker weten is dat jonge kinderen, gezinnen, ouderen, mensen die er niets mee te maken hebben, worden getroffen door een gewelddadig over en weer tussen criminele groeperingen. En voorzitter, deze aanwakking van angst en geweld en onveiligheid mogen we niet op zijn beloop laten. Terecht. En deels vraagt het om een repressieve aanpak. Lik op stuk, harde hand. Partijen in deze raad vragen daarom, maar ook buiten de raad. Terecht hameren we daarop. Duidelijke straffen die de toets van de rechter doorstaan, die rechtvaardig zijn, deels zei ik al voorzitter, want dit vraagt tegelijkertijd om een preventieve duurzame aanpak, nodig voor het beter voorkomen van dit soort geweldsgolven. Nodig voor het voorkomen van recidive en het elkaar versterkende van represailleacties. Eigenlijk het wildwestverhaal dat we uit de films kennen. En voorzitter, het is ook nodig voor het versterken van sociale cohesie en veiligheidsgevoelens in de wijk. Voorzitter, in Crooswijk voelde het even als wildwest. Erg onrustig. Het onveiligheidsgevoel was er groot en is er nog groot. En het is belangrijk om de wijk op orde te krijgen. Preventief fouilleren heeft de burgemeester aangewezen in het Oude Westen en Crooswijk, dat wordt nu ingezet als een van de oplossingen. En voorzitter, het is geen geheim dat DENK preventief fouilleren ziet als een uiterst onwenselijk middel om in te zetten, en dat inzet ondanks veel waarborgen van zorgvuldigheid en doelmatigheid een groot risico draagt van etnisch profileren. We hebben daarom samen met D66 de motie ingediend 'Heiligt het doel de middelen?' Daarin vragen we de burgemeester om extra kritisch te blijven op de uitvoering en het handelingskader nogmaals gericht onder de aandacht te brengen bij de agenten die er nu mee moeten werken. We willen ook voldoende en in heldere taal en cijfers geïnformeerd worden over de inzet en uitkomst van deze maatregelen. En voorzitter, wat ons betreft zo snel mogelijk stoppen met deze maatregel. Ik kijk even naar de bode, de motie is al ingediend door D66. Want voorzitter, het probleem van etnisch profileren is niet alleen dat het pure discriminatie is, maar ook dat het zal leiden tot een vicieuze cirkel van criminaliteit en wantrouwen. Want als mensen zich continu het doelwit voelen van fouilleren en controles, zal dit hun vertrouwen in de politie en de overheid aantasten. En dat voorzitter, is precies wat wij niet willen. Het doorbreken van een zwijgcultuur staat of valt met vertrouwen in anderen buiten het criminele circuit. In het vertrouwen in de politie. Want voorzitter, aan de preventieve...

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein, ik zag mevrouw Reitema al een tijdje staan, dus ik ga haar nu het woord geven.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, terecht maakt DENK zich zorgen over etnisch profileren. Maar ik vraag me dan toch af waarom u de schouders ophaalt op het moment dat uw eigen coalitiepartner hieraan meedoet.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Nou, volgens mij mevrouw Reitema moet u mij nog aangeven op welk moment een van de coalitiepartners aan etnisch profileren doet.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Het item over de bomexplosies waar Marokkanen worden weggezet, waar de hele groep wordt gestigmatiseerd, waar gesproken wordt over de gangsterislam wordt gewoon stilzwijgend goedgekeurd door uw coalitiepartner en u zegt er niets van.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, nu begint mevrouw Reitema daar opnieuw over, maar wat heeft mijn collega dan precies gezegd?

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Volgens mij zei ik een paar keer het woord stilzwijgende goedkeuring.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, dat is nu precies de vraag die mevrouw Reitema stelde. Als een coalitiepartij daar actief aan zou hebben bijgedragen, dat is dus niet zo.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Achteraf is ook gevraagd of hier afstand van genomen kan worden door de partij Leefbaar Rotterdam, en dat heeft deze partij ook geweigerd.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, dat ga ik ook doen, ik ga verder. Voorzitter, het probleem van etnisch profileren is niet alleen dat het pure discriminatie is. O nee, dat stuk heb ik al gehad. Ja, voorzitter, aan de preventieve zijde is het vergroten van de politieaanwezigheid in de wijk, zichtbaar en onzichtbaar, erg belangrijk. Want voorzitter, het organiseren van buurtbijeenkomsten en het opzetten van een communicatieplatform waar bewoners hun zorgen en ideeën kunnen delen, vergroten het onderlinge begrip.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ik vind het mooi dat DENK spreekt over zwijgcultuur en het doorbreken ervan, maar u zwijgt ook als uw coalitiepartner, we hebben het over één stad, over verbinding, en er wordt hier gewoon duidelijk gestigmatiseerd en u blijft uw schouders ophalen.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Mevrouw Reitema, ik haal mijn schouders er niet over op. Ik heb duidelijk aangegeven, en dat zijn ook krantenartikelen die u heeft gelezen en die u nu gewoon buiten beschouwing laat, dat het wat mij betreft een omroep is waar boetes worden uitgedeeld, waar het publieke bestel nu ook overweegt om te kijken of dat wordt geschrapt. Ik heb daar een persoonlijke mening over. Ik zou daar zelf nooit gaan zitten. Maar tegelijkertijd, is het natuurlijk wel een omroep die nog bestaat en die deel uitmaakt van het publieke bestel en ik kan niemand verbieden om daar te gaan zitten.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Het gaat om het optreden van een coalitiepartner en het respect voor uw eigen coalitieakkoord.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein, gaat u verder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Het respect voor het coalitieakkoord, dat zit er. Daar hebben we inderdaad ook regelmatig gesprekken over. En daar wordt nu niet aan getornd. En dat u dat anders wilt zien en dat u inderdaad probeert om daarin een steen in de vijver te gooien en te kijken wat er uitkomt. Nee, op dit moment zijn er gewoon heel duidelijke gesprekken. Het coalitieakkoord staat en wat dat betreft zie ik geen reden om nog verder in te gaan op insinuaties die mevrouw Reitema nu maakt, om daarmee met de coalitie in gesprek te gaan. Voorzitter, het creëren van duidelijkheid in het ontstaan van problemen van de wijk en mogelijke oplossingen aandragen, dat is waar wij naartoe moeten, dat is waar wij aan moeten werken. Wij moeten zorgen dat de stad weer veilig wordt. Voorzitter, door de beantwoording die we gisteravond kregen zijn veel vragen van ons al beantwoord. Ik wil wel een verdere toelichting op de inzet van de marechaussee. Die wordt naar mijn smaak te kort even aangestipt. Want voorzitter, hoe lang en welke processen zijn voorafgegaan aan de inzet van de Koninklijke Marechaussee? Welke specifieke omstandigheden waren aan de orde om de inzet noodzakelijk te maken? Voorzitter, de burgemeester heeft eens een proefballonnetje de wereld ingestuurd over tuchtscholen. En voorzitter, het is een eigen leven gaan leiden, maar gelet op de vragen die gesteld zijn ben ik wel benieuwd hoe de burgemeester dit nu voor zich ziet. Want we zijn als Nederlandse overheid niet eens in staat geweest de jeugdzorg nu foutloos te kunnen uitvoeren. Ik ben dan ook benieuwd of de burgemeester denkt aan private of publieke tucht- of kostscholen. Wat moeten we erbij bedenken voorzitter? Voorzitter, de volgende vraag die ik nog wel aan de burgemeester heb, is in hoeverre er steun en financiële ondersteuning wordt gegeven aan slachtoffers die zonder enig verwijtbaar handelen schade lijden door de gewelddadigheden. Voorzitter, tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Ooit gaat u het goed kunnen uitspreken. Elfilali is het. Maar u doet uw best dus dat waardeer ik.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik zal voortaan Volt zeggen.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Goed voorzitter, dit is een breed debat. Ik zou me graag willen beperken tot enkele vragen gerelateerd aan de recente explosies. Vraag aan de burgemeester, allereerst ben ik benieuwd of er parallellen zijn met andere steden. We weten bijvoorbeeld dat Amsterdam en ook Antwerpen recentelijk te maken hebben gehad met soortgelijk en recent explosief geweld. Zijn er ook andere steden waarin een dergelijke korte opvolging van explosief geweld is en zo ja, hoe is het daar geëindigd? Kunnen we daar wat van leren? Kan de burgemeester hierover wat zeggen? We zien ook dat de problematiek die hieraan ten grondslag ligt internationaal van aard is. Het gaat om netwerken als organisatiestructuur. Om grote belangen en ook om geweld en een zwijgcultuur. Welke samenwerkingsverbanden zijn er internationaal waar we samen kunnen optrekken om van elkaars aanpak en ervaringen te leren? Komt dit onderwerp bijvoorbeeld ook op de agenda van dergelijke samenwerkingsverbanden? We zijn benieuwd in wat voor verbanden de politie een rol speelt, welke bijvoorbeeld misschien de burgemeester of anderen? Dus zouden we daar wat meer inzicht in kunnen krijgen? Zoals gezegd is er inderdaad helaas sprake van een zwijgcultuur. Een zwijgcultuur is ook essentieel voor een criminele organisatie om te kunnen opereren. Wat wordt er effectief gedaan om deze te doorbreken? Sociale cohesie is een sterk middel om op te staan tegen georganiseerde criminaliteit, dus mijn fractie is benieuwd wat er gedaan wordt om de sociale cohesie in onze wijken te versterken, naast alle bestaande projecten. Tot slot voorzitter, in de beantwoording van de schriftelijke vragen van de VVD las ik dat er een communicatieaanpak komt, gericht op drugsgebruik. Wij zijn vanuit Volt kritisch op een sterke focus alleen op de eindgebruiker, omdat dit slechts een

pleister is. Daarmee los je niet de internationale handel en criminaliteit in drugs op. Wel heb ik een vraag over deze aangekondigde aanpak, namelijk: kan daarin worden opgenomen of kan daar in ieder geval aandacht worden gegeven aan de verleidingstechnieken die worden gebruikt voor het ronselen van kinderen, bijvoorbeeld op schoolpleinen, voor drugscriminaliteit? Als daar al wat over te zeggen valt, hoor ik dat graag. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. De heer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Ja, dank voorzitter. Ik hoor de magen knorren dus ik zal snel praten. Voorzitter, in de afgelopen maanden is onze mooie stad opgeschrikt door explosies en schietpartijen. Het gaat om maar liefst 54 incidenten in vier maanden. Verontwaardiging is groot en de bewoners zijn angstig. Men vraagt zich af welk huis het volgende doelwit is. Het geweld in de stad begint nare vormen aan te nemen. Het loopt allemaal behoorlijk uit de hand en iedereen wacht op het moment dat het echt voorbij is. Ondanks de vele verschillen in dit huis is iedereen het er wel over eens dat deze geweldsexplosie moet stoppen, liever vandaag dan morgen. Forum voor Democratie is blij met de burgemeestersbrief waarin de raad wordt geïnformeerd over de huidige stand van zaken. Wij onderschrijven de noodzaak voor meer politie en handhaving op straat en zijn ook aangenaam verrast dat de burgemeester hier onmiddellijk voor heeft gezorgd. In de beantwoording van de schriftelijke vragen van Leefbaar Rotterdam wordt tevens benadrukt dat de Koninklijke Marechaussee wordt ingezet voor eventuele ondersteuning van onze agenten en handhavers. Wij vinden dit natuurlijk een goede ontwikkeling gezien de beperkte capaciteit bij de politie. Ook het beter en veelvuldiger inzetten van vaste en mobiele camera's ten behoeve van het opsporingsonderzoek stemt ons positief. Wij blijven tevens een voorstander van preventief fouilleren en zijn dan ook verheugd dat meer delen van Rotterdam zijn aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Voorzitter, wij van Forum voor Democratie spreken onze oprechte dank, steun en waardering uit voor het harde werk dat onze politieagenten en handhavers doen om ons veilig te houden. Dit soort tijden maakt weer eens duidelijk hoe hard ze nodig zijn. Niet alleen op straat, maar ook op het bureau met hard bezig zijn met recherchewerk. We hebben het volste vertrouwen dat onze wetsdienaren zorgvuldig en adequaat doch keihard zullen optreden tegen de verdachten die ons en onze stadsgenoten slapeloze nachten bezorgen. De vragen die bij ons leefden voorzitter zijn grotendeels beantwoord in een reactie op de schriftelijke vragen van Leefbaar Rotterdam, VVD en D66. Wij hebben voor nu geen concrete vragen aan de burgemeester, behalve of hij is overtuigd dat hij voor nu genoeg maatregelen heeft getroffen om de geweldsexplosies te beperken en of er eventuele andere maatregelen zijn die getroffen kunnen worden mochten de geweldsexplosies onverhoopt niet ophouden? Voorzitter, ik rond af. Forum voor Democratie betuigt haar medeleven aan iedereen die recent is getroffen door een schietincident of geweldsexplosie en onnodig slachtoffer is geworden van drugs- en bendege geweld. We hopen dat dit snel ophoudt en dat onze inwoners weer vrijuit kunnen leven. Tot zover, dank u.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Ik kijk in de raad of er nog andere partijen zijn. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank. Voorzitter, onze stad wordt ook dit jaar hevig opgeschud door explosies en geweld. We hebben te dealen met ernstige en hardnekkige internationale criminaliteit met lokale gevolgen hier in Rotterdam. Rotterdam, onze trotse havenstad en tegelijkertijd de Europese poort voor de handel in illegale harddrugs. Wij maken ons zorgen om onze wijken. Ouders zitten met de handen in het haar, bang om hun kinderen te verliezen aan het criminele circuit dat hun snelle, gouden bergen belooft. Ondernemers vrezen voor een explosief voor hun winkel. Jongeren worden geïntimideerd om niet met de politie te praten. De PvdA is opgericht om mensen te beschermen tegen uitbuiting, uitsluiting

en tegen groepsdruk. Dit hebben we sinds onze oprichting gedaan door ongelijk te investeren voor gelijke kansen en door ons te blijven uitspreken voor rechtvaardigheid. Iedereen moet mee kunnen doen, iedereen verdient perspectief, ongeacht de grootte van je portemonnee of wie je bent. Wij komen dus op voor iedereen van ons die in die kwetsbare wijken in Rotterdam wonen, voor onze jongeren die opgroeien zonder perspectief op iets beters. En preventie en repressie moeten voor de PvdA altijd hand in hand gaan en in balans zijn. Een wijk waar geen ruimte is voor een kwetsbaar gesprek is niet veilig. En tegelijkertijd is de wijk waar mensen niet worden aangesproken op hun gedrag ook niet veilig. Een sterke wijk heeft sociale cohesie, heeft genoeg buurthuizen, genoeg jongerenwerkers en genoeg politieagenten. Wij zijn blij dat bijvoorbeeld de wijkraad Dijkzigt-Oude Westen vanaf vrijdag een inloopspreekuur gaat organiseren. Ook lezen we dat Rotterdam door de bezuinigingen van Rutte III een tekort van zo'n vijfhonderd agenten heeft. Daarover een aantal vragen aan de burgemeester. Wat is de huidige stand van zaken van dit tekort door de bezuinigingen? Hoeveel politieagentvacatures hebben we momenteel in Rotterdam? En ook hebben we een vraag over de slachtofferhulp. Heeft de politie al de mogelijkheid gehad om bij ieder slachtoffer langs te gaan? Op welke manier worden deze mensen geholpen? Voorzitter, tot slot, wij delen deze ruimte met elkaar, kijk om naar de ander en durf je uit te spreken tegen wat niet normaal is en doe niet mee aan een zwijgcultuur. Dank.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Ik zie dat u op de valreep nog een interruptie hebt van de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik heb proberen goed te luisteren naar mevrouw Reitema, maar ze heeft vandaag nogal een punt gemaakt in meerdere interrupties over woorden van de heer Van Drunen, maar in haar eigen betoog over de explosiegolf rept ze eigenlijk niet over het vermeende interview van de heer Van Drunen. Daarmee is het punt al maar weer bewezen dat uw punt dat u bij de interrupties heeft gemaakt compleet buiten de orde was. Het had ook niets met dit onderwerp te maken, want u heeft het gewoon opgegooid om een beetje stemmingmakerij te doen en dat heeft uw eigen betoog maar weer helder gemaakt, want u heeft er geen enkel woord aan besteed. Dank u wel.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Een punt van orde.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ik wil graag een punt van orde.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Nee, u kunt gewoon reageren want het is een rechtstreekse vraag aan u.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, volgens is het heel gebruikelijk om een deel van je verhaal in interrupties te doen en een deel in je eigen bijdrage. Het lijkt me volledig ineffectief, effectiviteit, iets waar de VVD voor zou moeten staan, om woorden te herhalen en een boodschap dubbel te zeggen als je het al in je interrupties hebt genoemd.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nee hoor voorzitter, het was stemmingmakerij van de eerste categorie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Wij vinden dat je je moet uitspreken tegen wat niet normaal is en wij doen niet mee aan een zwijgcultuur. En als wij iets zien wat zo in strijd is met het coalitieakkoord en optreden van de fractievoorzitter van uw coalitie, dan zeggen wij daar wat van.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Is dit gelijk ook het einde van uw bijdrage? Prima, de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter, ik houd het zeer kort, want wat ik eigenlijk wil zeggen is dat ik ongemak voel bij dit debat en dat gaat eigenlijk vooral over, onze voorzitter zegt het ook vaak, kies nu het juiste middel voor het juiste onderwerp. Ik voel ongemak omdat ik denk dat de burgemeester ondertussen richting de tweehonderd vragen zit, waarbij er ongeveer honderdvijftig ook technisch zijn. Ik had het graag in de commissie besproken, want het gaat heel breed. Ik had ook graag de korpschef erbij gehad en de hoofdofficier, zodat je nog wat meer vragen had kunnen stellen, dat je van tevoren technische vragen had kunnen stellen. Ik denk dat we met de breedte van dit onderwerp onszelf en ook daarmee de stad tekortdoen om dit in een regulier debat in de raad te doen. Het laat natuurlijk onverlet dat wij net zo goed hier heel erg van schrikken, maar ik had heel graag de oorzaken met elkaar besproken. Ik denk dat wij daar nu te kort langsgaan, omdat we helaas het verkeerde middel hebben gekozen. Dus ik vermoed dat dadelijk beantwoording alsnog leidt tot commissieagendering en dat hoop ik eerlijk gezegd ook.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Een punt van orde van de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Van de orde misschien goed om mee te geven dat wij een reglement van werkzaamheden hebben aangevraagd over dit onderwerp, stijging van excessief geweld, dus wij kunnen het daarna in de commissie vervolgens nog verder uitdiepen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u. De heer Vonk, gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Ik zal het ook kort houden. Wat ik wel positief vind van dit debat is dat we wel toch ook vrij breed over de hele linie een aantal dingen ook met elkaar delen. En dat wil ik graag nog benadrukken. Ik sluit me in ieder geval aan bij een aantal dingen die Leefbaar Rotterdam naar voren heeft gebracht, onder andere de zorgen die zij hebben voor de mensen en ook het feit dat ze de zwijgcultuur hebben benoemd en daarmee ook de soms moeilijke positie van ouders. Daaraan gekoppeld, mijn vraag aan de burgemeester is of hij ook naar aanleiding van deze incidenten weer meer mogelijkheden ziet om ook de positie van ouders te versterken, want ik denk inderdaad dat het heel terecht is dat Leefbaar Rotterdam daar de vinger op legt. Wat ik ook goed vind is dat ze daar hebben aangegeven de complimenten richting de politie en alle mensen die zich hebben ingezet na de explosies. Dat kan niet genoeg benadrukt worden, ook in de raad. Daar wil ik graag bij aansluiten en aansluitend daaraan ook één vraag richting de burgemeester. Als dit gebeurt en je ziet hoe dat landt in wijken, dan zou je toch willen dat zo'n wijk nog iets meer aan wijkagent zou kunnen krijgen. Een wijkagent die de wijk kent, die benaderbaar is. Zou het een mogelijkheid zijn, is dat een knop om aan te draaien, ondanks de capaciteitsproblemen bij de politie, dat de wijken die nu extra getroffen zijn toch voor wat langere tijd ook extra echt specifiek wijkagentcapaciteit zouden kunnen krijgen? Ik sluit me graag aan bij de woorden van de VVD als het gaat om het stevig handhaven. Daar zijn goede dingen in gebeurd maar dat moeten we zeker doorzetten. En ook het feit dat dit een goede aanleiding is om het denormaliseren en het problematiseren van drugsgebruik aan de

orde te stellen. Daarom wil ik ook graag aansluiten bij de motie die de VVD hierop heeft ingediend. En als laatste sluit ik mij ook aan bij een aantal woorden van D66. Namelijk dat wij met een open mind moeten gaan kijken naar mogelijkheden die we kunnen aanwenden om hierin op te treden, maar we moeten ook laten zien dat we durven te leren van het verleden, en dus niet in oude reflexen terug moeten schieten en daarom steun ik toch de motie van D66 om bijvoorbeeld niet in de reflex van kostscholen terug te schieten en daarmee ook terug te gaan in de tijd. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Heb ik nog fracties over het hoofd gezien? Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Wij waren zelf heel blij in ieder geval te zien dat de zwijgcultuur besproken zou worden en daar wil ik dus ook iets over zeggen. Meewerkende burgers zijn natuurlijk ontzettend belangrijk. Dat weten we. Vaak hebben we het over burgers hier over de meerderheid. Overduidelijk natuurlijk de mensen die angstig zijn, die gewoon compleet tegen criminaliteit zijn, die het totaal niet begrijpen, die ook geen mensen in hun omgeving hebben die ermee te maken, die ermee van doen hebben. Ook mensen die over het algemeen heel fijne gevoelens hebben bij de politie. Daar spreken we naar. Maar wat hier vaak aan de hand is in die zwijgcultuur, dat het juist die minority is, die minderheid van mensen, die dus niet zulke fijne banden heeft bij de politie, die zich dus eigenlijk onveilig voelt vanuit beide kanten, dat zijn eigenlijk de mensen die zich vaak binnen die zwijgcultuur bevinden. Dat zijn ook niet de mensen die je kan bereiken met repressie. Die ga je dus niet blijer maken met meer politie overal op elke hoek, want die voelen zich onveilig door de explosies, maar voelen zich ook onveilig door de politie. Dit heeft ook gewoon te maken met een groter probleem met het gebrek aan reflectie bij de politie zelf en hoe de politie omgaat met delen van de stad, die omdat ze deel uitmaken van een minority dus niet worden gezien. Dus ja, nu zitten we een beetje in een spagaat en er komen dus ook niet echt heel veel ideeën uit over hoe we dat kunnen oplossen. Hoe kunnen we iets doen aan die zwijgcultuur, hoe kunnen we deze mensen bereiken? Omdat repressie nu eenmaal grote beperkingen heeft. Het is hetzelfde in te zetten als een preventieve maatregel. Zeker hoe de politie in Rotterdam geopereerd heeft en dat kan ik ook vanuit mijn eigen ervaring zeggen. Ik was ook een van die mensen die deel uitmaakte van de zwijgcultuur, ook als jongere. Ik begrijp waar het vandaan kwam, want dat waren we allemaal. Je voelt je bij niemand veilig en dan houd je gewoon je mond. Daarnaast is er ook nog een gevoel dat de politie niet secuur genoeg om kan gaan met de informatie die gegeven wordt en dat het dus ook onveilig is voor de melders als dus de politie niet heel goed begrijpt hoe snel mensen toch wel kunnen achterhalen wie iets heeft gezegd. Daar moet ook iets mee gebeuren, dat gevoel bestaat en daar moeten we dus wel iets mee gaan doen. Mijn vraag is eigenlijk, ik heb maar één vraag, omdat er dus die angst is voor onvoorzichtigheid van de politie, kan de burgemeester ook inzien dat de zwijgcultuur deels versterkt wordt door het wantrouwen dat aanwezig is in de stad naar de politie? En dat dit ook het werk is dat we opgelost willen zien worden, dat dit ophoudt, dus ook bemoeilijkt. Dat is eigenlijk het punt dat ik wilde maken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Coşkun, maar bijna goed voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De SP.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, het is geen uiting van deelname aan de zwijgcultuur dat ik tot nu toe gezwezen heb, want er zijn heel veel wijze en ook minder wijze woorden gezegd. Maar ik wil hier graag op terugkomen in de commissie en dat is mogelijk dankzij de regeling

van werkzaamheden van de heer Lansink-Bastemeijer. Ik zal er nu dus verder niets aan toevoegen, dan kunnen we overgaan tot de andere zaken in dit huis.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat ligt eraan of er nog andere fracties het woord willen. Ik zie dat dit geenszins het geval is. Dan stel ik voor de vergadering tot 14.15 uur te schorsen. Dan gaan wij om 14.15 uur weer bij elkaar komen voor de beantwoording van de burgemeester.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 11 mei 2023

Notulen van de raadsvergadering van 11 mei 2023 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 6

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 14.15 uur tot 15.45 uur is waargenomen door de heer B. van Schaik

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig de heer R. Buijt, de heer S. Kasmi, de heer E. Yigit en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik wil de vergadering heropenen met de vraag of de raadsleden plaats willen nemen op de bankjes en de stoelen.

6.2 Debat 'Explosiegolf Rotterdam', aangevraagd door de leden Coenradie, Lansink-Bastemeijer en Maassen – vervolg

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan heropen ik de vergadering en geef ik het woord aan de burgemeester voor de beantwoording in de eerste termijn.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, ik wil heel graag om te beginnen de raadsleden hartelijk dankzeggen voor de uitgesproken steun aan de politie en justitie maar ook de collega's van handhaving en andere toezichthouders die de afgelopen periode helaas in de periode van verhoogde explosies in onze stad het vele werk hebben gedaan. Achter de schermen, niet zichtbaar, vooral de collega's van de recherche van de districten die geweldig veel werk hebben verzet om te kijken of er verbanden zijn tussen de verschillende aanslagen en of dat ook te verbinden is met acties in de regio of juist misschien elders in Nederland en zelfs verder in het buitenland. Daarbij is eraan te denken of er relaties zijn met Antwerpen. Dus die netwerken worden goed uitgelopen. Dat is voor een deel ook de vraag die mevrouw Elfilali had gesteld, namelijk of er samenwerking internationaal aan de orde is. Zeer zeker als het gaat om Antwerpen is dat een heel hechte samenwerking. Het was voor ons allemaal schokkend om te zien dat sommige lieden blijkbaar niets ontzien om aan hun gerieven te komen, in dit geval geld. Want daar gaat het natuurlijk wel om. En ja, ik kan er helaas niet zo heel veel over zeggen, de politie-informatie waar ik over beschik duidt in heel veel van deze gevallen dat het echt gaat over drugsgerelateerde vraagstukken. Het is spijtig om te concluderen dat dat zo is, maar dat is ook zo. Een enkele keer, dat leest u ook in de krant, het Algemeen Dagblad had daar een verhaal over, ligt dat in de relationele sfeer, maar dat zijn echt uitzonderingen. Gaat u er maar van uit dat dat verhaal van de politie ook klopt. Voorzitter, ik heb een tijdje geleden geroepen ook op gezag van de politie dat veel van deze

aanslagen te relateren zijn aan het succes in de haven. Ik ben door veel columnisten weggehoond. Ja ja, hij praat het naar zich toe, de aanpak in de haven werkt, zou dat wel waar zijn? Ik citeer uit het Algemeen Dagblad. Het Algemeen Dagblad citeert uit een politiedossier en dit is een afgeluisterd gesprek dat in het politiedossier stond. Het Algemeen Dagblad publiceerde erover op 9 mei jongstleden. Het gaat om een zestal mensen die opgepakt waren. Deze zes lijken zich ondanks het politieonderzoek niet te realiseren dat zij in de gaten worden gehouden. In afgeluisterde telefoontjes spreken ze, volgens het OM onder meer over de bin met 650 kilo coke die ze verstoopt zouden hebben voordat de politie op bezoek kwam. Die 650 kilo coke, in werkelijkheid dus imitatieblokken, want de echte coke was door de politie al weggehaald uit de container, wordt een paar dagen later het haventerrein afgereden en naar een handelaar gebracht. Die is not amused. Hij had cocaïne besteld, geen stukken hout. De zes mannen realiseren zich dat ze genaaid zijn. Er ontstaat onrust in de groep. De mannen maken elkaar verwijten en eisen hun geld op. Een van hen brieft dat hij zijn belofde € 75.000,00 wel wil, en dat hij bereid is zijn collega die over betalingen gaat, te laten vermoorden als hij niet snel over de brug komt. Niet veel later worden de mannen een voor een opgepakt. Wie overdrijft hier voorzitter? Ik zou het fijn vinden als al die mensen die zich brede opinies permitteren over de werkelijkheid in de haven en de drugs zich werkelijk verdiepen in waar het werkelijk over gaat en niet zomaar klakkeloos allerlei opinies de wereld in verspreiden die alleen maar troebel werken voor waar het eigenlijk om gaat. Deze mensen ontzien niets. Hij wil zijn € 75.000,00 en anders laat hij zijn maatje vermoorden met wie hij de dag daarvoor nog zaken deed. Dit is de bittere harde werkelijkheid. En als we zeggen dat veel van deze criminaliteit in de wijken gerelateerd is aan dit soort vraagstukken, moeten we dan ook niet naïef zijn. Dit is de werkelijkheid. Afijn, ik wil ook een compliment maken voor de redacteur die de moeite heeft genomen om zich blijkbaar te verdiepen in deze vrijgegeven teksten, dit komt uit af luisterpraktijken van de politie. Maar die moet je toevoegen aan het strafdossier, mevrouw Mohamed-Hoesein, dat weet u, en daar wordt hier dus uit geciteerd. Dat is dus niet politie-informatie die ik citeer, maar ik citeer dus nu de krant. Dit is de wereld waarin wij in zitten. En ik denk dat het goed is om ons te realiseren, en ik heb dat de afgelopen weken ook gezegd, dat van die aanslagen die hebben plaatsgevonden er nauwelijks aanslagen willekeurig zijn. Die adressen zijn geselecteerd en er is in de ogen van de aanslagplegers, die soldaatjes noemen wij dat dan, die dat werk doen in opdracht van anderen, die adressen zijn dus niet willekeurig. En als een aanslag op een adres heeft plaatsgevonden en iemand die daar woont of een winkel heeft, dan vervolgens breed de pers te woord staat met de mededeling: schande dat de overheid dit niet heeft kunnen voorkomen, ik heb geen idee waar dit vandaan komt. Ik zou daar nog niet zo zeker van zijn zolang de recherche niet uitgesloten heeft dat de andere keerzijde van de medaille de waarheid is. Dus wees voorzichtig met het overnemen van al die standpunten van mensen die zeggen: ik ben slachtoffer. Ik ben er nog niet zo zeker van dat degene die op dat adres zit altijd een slachtoffer is, zoals die wordt gekenschetst.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Onschuldig tot het tegendeel is bewezen, toch?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Precies, maar omgekeerd ook niet. Ik denk dat dat belangrijk is. Mevrouw Maassen, u mag ervan uitgaan dat wat ik hier sta te beweren ook gebaseerd is op iets van kennis wat ik helaas niet met u kan delen. Ik praat met de politiechef. Ik word geïnformeerd over de bevindingen en ik ben daarom voorzichtig in dit stadium met zomaar op al die plekken waar wat gebeurd is te zeggen: daar wonen slachtoffers of dat is een slachtoffer geweest. Dat weet ik niet en daarom vind ik het heel belangrijk om voorzichtig te zijn met elkaar om daar conclusies aan te verbinden. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Maar één ding weten we zeker: die adressen zijn niet willekeurig. Er is

reden waarom juist op dat adres iets heeft plaatsgevonden. En ja, het komt voor, een enkele keer, weten we uit ervaring, is het adres een vergissing. Maar dat is vaak een vergissing in een paar nummers verderop. Vaak is er iets misgegaan in de communicatie waardoor toch een verkeerd adres is getarget. Dat komt ook voor. En ik denk dat het belangrijk is om ons te realiseren dat we hier te maken hebben met een fenomeen waarbij in het verleden dit soort criminelen wat ik nu uit de krant citeer, erop uit waren om als ze het gevoel hebben dat ze genaaid zijn door een partner in de keten, dat ze die partner proberen te pakken. Maar als die partner vertrekt naar het buitenland, met de noorderzon is betrokken met heel veel geld, dan is de manier om zo iemand te intimideren met het pakken van een moeder of van een broer, et cetera, in de buurt. En als je dan aan die mensen vraagt, vertel ons wat je weet, dan is er inderdaad die zwijgcultuur. En daar hebben we last van. En mevrouw De Jong is nu hier niet binnen, maar ze komt wel binnen. Mevrouw De Jong van BIJ1 zei: die zwijgcultuur zou te maken kunnen hebben met het vertrouwen in de politie, dat er geen vertrouwen is in de politie, waarom je niet naar de politie loopt. Dat zou kunnen. De twee derde van de redenering is ook dat men de familieleden die betrokken zijn in de drugs zouden willen beschermen en daar niet zoveel over zeggen. Of dat men juist een partner in de drugswereld zou willen beschermen. Of bang is voor represailles van de crimineel. Ik denk dat het goed is om het hele verhaal te vertellen. Dus niet alleen de angst voor de politie en het gebrek aan vertrouwen in de politie dat een rol kan spelen, maar de rest van het verhaal is net zo goed hypothetisch waar. Ik heb afgelopen week tegen mensen gezegd in interviews: als je echt denkt: ik ben bang om het aan iemand te vertellen, vertel het aan mij in mijn rol als burgervader. Je kunt ook aan mij een verhaal kwijt, en er gebeurt met die informatie uitsluitend wat je zelf zou willen. En tot op de dag van vandaag geen enkel telefoontje en geen enkel mailtje. Ik zie mevrouw Mohamed-Hoesein lachen in de zin van: had je dat nu werkelijk gedacht? Ja, ik had dat wel verwacht. Ik had dat wel verwacht. Ik had het wel verwacht. Ik denk dat het heel belangrijk is. Dat kan namelijk voor mensen de ultieme bescherming opleveren. Als mensen werkelijk ergens bang voor zijn, kan ik als het nodig is een ultieme poging wagen om mensen te beschermen als dat nodig mocht zijn. Ik denk dat dat belangrijk is om ook duidelijk te maken dat ik in ieder geval daarvoor beschikbaar ben. En of er mensen gebruik van willen maken is vers twee. Maar die angst die leidt tot zwijgcultuur is breder dan alleen het gebrek aan vertrouwen in de politie. Ik zou het te eenzijdig vinden om dat zo neer te zetten. Voorzitter, op het moment dat die aanslagen daar hebben plaatsgevonden, is het eerste wat je moet doen, dat is een beetje uit het boekje, de rust herstellen. En daar is alles op ingezet. In die periode hebben een aantal raadsleden van u contact met mij gehad. Mevrouw Coenradie heeft mij toen uit betrokkenheid en bezorgdheid heel vaak gebeld, waarvoor overigens hartelijk dank. Ook in die periode heb ik duidelijk gemaakt dat het gaat om het heel snel terugbrengen van rust. En dat doe je door massief als overheid aanwezig te zijn. Dat hoeft niet een jarenlange aanwezigheid te zijn, maar gedurende een bepaalde periode een bepaalde vorm van aanwezigheid is dan ook gewenst. En dat is gebeurd, overigens zowel in Crooswijk als in het Oude Westen. Mevrouw Maassen verkeert in de veronderstelling dat er in het Oude Westen geen buurtbijeenkomst is gehouden. Dat is wel het geval geweest, dat was op 9 mei. Misschien dat u daar niet van weet, maar op 9 mei heeft die bijeenkomst daar plaatsgevonden. Dat was omdat er een beschieting heeft plaatsgevonden op de Van Speykstraat. En in Crooswijk zijn er drie gesprekken geweest, omdat daar de heftigheid ook ernaar was. Dus die politieaanwezigheid is van belang en het herstellen van rust op dat moment heeft prioriteit boven allerlei andere dingen die ook moeten gebeuren.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Mag ik vragen wie er zijn uitgenodigd voor die bewonersavond?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja voorzitter, dat weet ik niet uit mijn hoofd, maar er is op 9 mei wel een bewonersavond geweest.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik zou willen suggereren dat in ieder geval iedereen die in het Oude Westen woont daar voor een volgende bewonersavond wordt uitgenodigd.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Dat is wel heel veel voorzitter, want dan praat je over duizenden mensen. Dat zou ook niet getarget zijn. Wat je veel moet doen is vaak rondom een plek waar het plaatsgevonden heeft een cirkel trekken. De politie en ook de gemeente weet vaak uit ervaring hoe breed die cirkel moet zijn en dat je daarin uitnodigt, want anders nodig je een hele wijk uit en dan heb je duizenden mensen. Ja, in het Oude Westen wonen duizenden mensen. Dat is niet de manier waarop we dat doen. Ook als ik een stuurgroep Veilig in de wijk organiseer, nodigen we ook niet de hele wijk uit, maar dan nodigen we een bepaalde cirkel rondom een bepaalde plek waar het noodzakelijk is om mensen daarvoor uit te nodigen. Want anders heb je een stadion nodig en het communiceert ook voor geen meter. Maar u zult toch wel begrijpen dat als er een aanslag heeft plaatsgevonden op nummer 89 dat degene die op 88 woont tot en met bijvoorbeeld 70 en aan de andere kant van 88 tot 160 relevant zijn in die straat. Maar dat bij wijze van spreken tien straten verder het nutteloos is om die buurtbijeenkomst daar te beleggen. Daar hebben we mechanismen voor.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, de mensen die op een straat afstand wonen van waar de beschietingen hebben plaatsgevonden en die daadwerkelijk wakker zijn geworden 's nachts van die beschietingen, het is toch duidelijk dat daar ook een behoefte bestaat om geïnformeerd te worden?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja, maar dat is echt iets anders dan de wijk uitnodigen. Dat gebeurt ook echt. Dat is ook de manier waarop we dat doen, echt. Iedereen van wie je het vermoeden hebt dat die daar iets mee van doen heeft, betrokken is, geschokt is, gehoord heeft, die nodig je uit. Maar inderdaad, tien straten verder in dezelfde wijk is waarschijnlijk nutteloos. Het accent ligt dan op degenen die in de onmiddellijke nabijheid van het incident wonen. Daar ligt het accent op.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Wellicht dat het nog aan de orde komt. Als we het hebben over die nazorg van die bewoners, ben ik even benieuwd of het daarmee dan ook afdoende is, ook met deze bewonersavond, of dat er wellicht nog naar een uitbreiding gekeken kan worden. Wat is het idee van de burgemeester daarbij?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nee, de nazorg bestaat uit een aantal dingen. Voor de mensen die zelf direct getroffen zijn en de onmiddellijke nabijheid daaromheen is slachtofferhulp. Dat is overigens iets anders dan de politie. Maar ze werken wel samen met de politie. Dat is een civiele organisatie, die kunnen we daarvoor inzetten en dat gebeurt ook. Daarnaast is er in het Oude Westen bijvoorbeeld een wijkhub. Daar kunnen de mensen naartoe gaan. Die staan ook open ten dienste van de burgers. En er is ook een stadsmarinier. En daarnaast zijn er in het Oude Westen, uit mijn hoofd gezegd, ik kijk even naar mijn medewerker, twee of drie wijkagenten. In het Oude Westen. In Crooswijk volgens

mij drie, in het Oude Westen twee als ik mij niet vergis. Of is het precies omgekeerd? Het zou zomaar kunnen. Maar in ieder geval zijn er ook wijkagenten die in die periode juist extra door de wijk lopen en er wordt ook een mobiele post van de gemeente neergezet, dus niet los van de politie-eenheden. De mobiele post van de gemeente wordt daar neergezet, zodat mensen ook een herkenbare plek hebben op straat waar ze naartoe kunnen lopen om daar een vraag te stellen om het gesprek aan te gaan. En ja, na verloop van tijd wordt dat wel afgebouwd, want de mensen komen natuurlijk ook niet elke dag langs. Dus die nazorg is er uitdrukkelijk. Anders dan het beeld bestaat dat wij nu ineens preventief fouilleren in Crooswijk hebben geïntroduceerd, dat is niet zo. Preventief fouilleren, Crooswijk was altijd onderdeel van onze perceptie van een veiligheidsrisicogebied. De vraag is iets anders of er reden is om preventie te fouilleren. Dus aanwijzen is één, maar het doen fouilleren is vers twee. Naar aanleiding van deze aanslagen was ook geen reden voor preventief fouilleren. Dat is ook niet gedaan. Maar het is niet zo dat we het nu naar aanleiding hiervan hebben aangewezen. Dat is niet zo. Nee, maar het beeld bestaat, dus ik zeg het in zijn algemeenheid, dat naar aanleiding van deze explosies de politie preventief is gaan fouilleren. Dat was ook niet nodig want er was zoveel andere politieaanwezigheid op straat dat die acties ook zinloos zouden zijn en dus ook niets zouden toevoegen aan het veiligheidsgevoel van mensen. De discussie die u aanzwengelt mevrouw Coenradie over de inzet van een marechaussee en een aantal mensen van u heeft het er ook over. Het lukt lastig om in deze raad het te doen bekijken, maar de marechaussee is eigenlijk standaard onderdeel van de samenwerking in de veiligheidsketen in Rotterdam. Dat is altijd al zo geweest. De marechaussee is weliswaar een militaire organisatie, valt onder het ministerie van Defensie, maar verricht op sommige plekken, en niet iedereen kan dat, ook politietaken. Bijvoorbeeld, wij maken bijna op grote schaal met zeer grote regelmaat gebruik van het ME-peloton van de marechaussee bij voetbalevenementen en ook bij grote evenementen. Dan maken we gebruik van het marechausseepeloton ME. In de haven maken we sinds jaar en dag gebruik van de marechaussee voor het onderscheppen van illegale migratie naar Groot-Brittannië. Andere defensieonderdelen beschikken over heel bijzondere technieken om bijvoorbeeld in verborgen ruimtes te kijken, worden ingezet om heel specifieke disciplines voor ons te doen. Rond Koningsdag, nu kan ik dat zeggen, zijn ze vaak ingezet om bijvoorbeeld op verschillende plekken bomchecks te organiseren. Dus die samenwerking met die militaire organisatie is er op specifieke onderdelen sinds jaar en dag. En als onze collega's van de marechaussee die opgeleid zijn om ook politietaken te kunnen doen, dat is dus niet iedereen, door de stad rijden en ze denken: nu hebben we even een uurtje in de agenda en het rooster biedt daarvoor ruimte, melden ze zich aan bij de meldkamer van de politie en zeggen ze: wij gaan nu ook met jullie patrouilleren in de stad, weet dat. Dus die samenwerking is er sinds jaar en dag. En wat we nu de afgelopen weken gedaan hebben, is gevraagd, en dat heb ik zelf gevraagd aan de marechaussee om een auto extra, dus daar praten we over, om een auto extra beschikbaar te stellen om met ons in het centrum en in een aantal wijken in de avonden wat meer capaciteit beschikbaar te hebben. Het gaat om één auto, dus het gaat om twee mensen. We praten niet over grootschalige inzet in deze periode. Maar de marechaussee is sinds jaar en dag onze partner in de veiligheidsketen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Fijn dat die samenwerking er ook zo is. De vraag die we in eerste instantie daarover hebben gesteld en dat is ook de motie die we hebben voorgelegd, is dat we eigenlijk willen zien dat het niet alleen over de avond of de nachtelijke uren gaat maar ook op de dag. Dat is omdat we de overtuiging hebben dat het iets doet met het veiligheidsgevoel van de bewoners op het moment dat dat ook op de dag aanwezig is als bewoners ook daadwerkelijk over straat lopen en niet nou ja, zoals het eigenlijk hoort, massaal 's nachts op hun bed liggen.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Alles is relatief hè. We hebben in de regio Rotterdam 6.000 agenten. En in Rotterdam hebben we de beschikking over 3.000, de helft van die 6.000, iets meer dan 3.000. En in die macrobenadering doet één of twee auto's van de marechaussee niks. Maar dan ook echt helemaal niets. Eén of twee doet op die grote macrobenadering niets. Maar het kan op wijkniveau, daar waar het een keer nodig is, wel degelijk verschil uitmaken. Dat is precies ook de inzet die we zo graag zouden willen, maar dan ook op momenten dat wij bijvoorbeeld heel veel inzet plegen rondom voetbal. Ik kan me bij wijze van spreken voorstellen dat wij komende week maandag, als wij heel veel mensen inzetten rondom de Coolsingel, dat wij willen voorkomen dat leegloop ontstaat in alle wijken en dat je zegt: we vragen de marechaussee expliciet om op die dag misschien Nesselande extra in de gaten te houden. Maar dan heeft het ook nut om ergens in een rooster een gat te kunnen vullen. Maar dat is iets anders dan standaard de marechaussee inzetten. Kijk, waar ik weg van wil, en ik zeg niet dat u dat zegt hoor, maar af en toe in de beeldvorming ontstaat: het gaat niet goed met de explosies, zet het leger erop in. Dan hebben heel veel mensen het idee dat je van die groen uitgedoste mannen met van die plantjes in hun helm op de hoek van een straat met een lang getrokken geweer, ja, dat is Noord-Ierland 1990. Dat vraagt u niet, dat vraagt ook niemand. Volgens mij willen we die kant ook helemaal niet op. Maar daar waar wij roostertechnisch een goede ondersteuning kunnen vragen aan de marechaussee, dan wel wanneer wij gebruik kunnen maken van specifieke deskundigheid van de collega's van het leger, beloof ik u dat ik dat altijd zal blijven doen als dat echt nodig is. Dus ik ben er niet vies van om die ondersteuning te vragen als dat nodig zou mogen zijn. Voorzitter, iets over die zwijgcultuur en het verwijt van de PvdA richting de heer Van Drunen. Ik stel vast dat de heer Van Drunen niet zelf gesproken heeft over gangsterislam, maar ik maak me wel zorgen over dit soort uitlatingen. En waarom? Omdat we juist al die groeperingen aan ons willen binden om met ons te blijven spreken. En ik ben altijd bang dat we groeperingen van ons wegduwen waardoor, waar mevrouw De Jong over sprak, de afstand tot de overheid alleen maar groter wordt. En juist wij moeten ze deel laten uitmaken van de oplossing. En alle groeperingen zijn deel van de oplossing. En overigens de puzzel van betrokkenen bij de hele drugsscene in de wereld, op dit moment, ik kan ze allemaal bij naam noemen. Dat zijn Surinamers, Antillianen, Marokkanen, Turken, Albanezen, Nederlanders. Dat zijn de groeperingen die ik zo in beeld heb. Dat is zo divers als de stad Rotterdam zelf is. En ik denk dat het goed is om als wij over dit thema spreken dat wij voorzichtig zijn en dat wij een benadering kiezen waarbij wij iedereen kunnen vragen: help ons jezelf te helpen. Help ons je eigen kind te beschermen. Help ons je eigen moeder te beschermen. Dus dat een soort inclusieve benadering aan de orde zal zijn. Dus wat mij betreft pleit ik de heer Van Drunen vrij omdat hij daar zelf niet over gesproken heeft, maar in die uitzending zijn wel lelijke dingen gezegd en dat baart mij wel zorgen. Als de heer Van Drunen dat zou hebben gezegd, dan had hij het van mij ook gehoord dat ik het daar niet zo mee eens was, dan had ik hem daar ook op aangesproken. Dat is niet het geval, maar ik maak me wel zorgen over het buiten haakjes plaatsen van mensen die we juist nodig hebben om het vraagstuk op te lossen. Nou, volgens mij heb ik er genoeg over gezegd, laten we het ook op die manier zo blijven benaderen voor de komende periode. Wij hebben tot nu toe een inzet gepleegd die ertoe geleid heeft dat er 33 aanhoudingen hebben plaatsgevonden. Nieuw meld ik u vandaag dat er een nieuwe vier aanhoudingen hebben plaatsgevonden. Dat is op Zuid, in het Centrum en in West. De politie is ook hoopvol als het gaat om het doen van nog meer aanhoudingen, en is ook hoopvol dat we niet alleen de straatsoldaatjes vinden maar ook de bemiddelaars en misschien ook wel anderen die daarbij betrokken zijn. 19 van die 37 en misschien iets meer uit Rotterdam. En van die 19 zijn 8 minderjarigen. Het zegt wel iets dat de rechter-commissaris een tweetal minderjarigen langer heeft vastgehouden. Dat is uitzonderlijk lang. En dat zijn toch kinderen van 14, 15 jaar, die nu wat langer vastgehouden worden. Blijkbaar zijn ze zeer relevant voor het onderzoek en ik denk dat het goed is dat we

ook complimenten ook aan het rechtstelsel uitdelen. Het kan niet zo zijn, ik weet niet wie daarom vroeg, of hier sprake kan zijn van snelrecht, zodat ik op stuk kan worden uitgedeeld. Ik weet niet wie erom vroeg. Dat was u. Dit zijn gecompliceerde zaken en die komen er per definitie niet voor in aanmerking. Omdat, als er sprake is van meervoudige kamer, mevrouw Mohamed-Hoesein kan u dat uitleggen, dan kan dat niet. Dat gaat vaak om eenvoudige zaken. Maar als je hier verdacht wordt van poging tot moord, of poging tot doodslag, dan komt er iets meer juridische zorgvuldigheid aan te pas dan een snelle benadering. Mijnheer Lansink, drugsgebruik, ja, we mogen het denk ik nooit normaliseren. Ik zie dat overigens ook niet in de bijdrage van mevrouw Maassen. Volgens mij was het een beetje een schijndiscussie. Mevrouw Maassen pleit ook niet voor het normaliseren ervan. Ik snap wel heel goed wat ze zegt, maar niet voor het normaliseren van drugs. En daar ben ik ook blij mee, dat we met z'n allen niet het pleidooi houden voor het normaliseren. Volgens mij is er niemand van ons die blij is als een zoon of een dochter, van 17 of 18 thuiskomt en zegt: mam, ik ben aan de coke. Volgens mij is niemand daar blij mee. Dus dat kunnen wij denk ik buiten haakjes plaatsen. De discussie is hoe je het vraagstuk mondiaal zou moeten aanpakken en in die zin mijnheer Lansink heb ik het volgens mij eerder laten weten, sta ik eerder aan uw kant dan aan de kant van mevrouw Maassen. Omdat ik niet geloof dat dit mondiale vraagstuk, het is overigens afgelopen dagen wel weer in de VN aan de orde geweest, waarbij een goede kennis van mij, ook een interessant toeval overigens, benoemd is tot voorzitter van die VN-club die drugsgebruik en drugsbestrijding in de wereld ter hand zou moeten nemen. Dat komt wel akelig dichtbij allemaal. Maar ik geloof niet dat de wereldgemeenschap nu of de komende tijd in staat zou zijn om anders over harddrugs na te denken dan wij nu het geval hebben. En hoe je het wendt of keert, ik heb een opdracht en die is vervat in de wet en die is vervat in de Opiumwet. Die opdracht is: gij zult ervoor zorgen dat er wat in de Opiumwet staat, wordt gehandhaafd. En in die zin heeft u gelijk en zouden we dus moeten handhaven. Ik zie ook in het Haagse, ik bedoel, ik ben met alle plezier bereid door de raad gestuurd te worden naar het Haagse om dingen te duwen. Fijn mevrouw Maassen, dat u mij daarin ook een positie toekent in dat debat. Maar ik trek liever niet aan een dood paard. Het is een dood paard en het gaat niet vliegen en het is ook zinloos om onze energie daarin te steken. Dus dat pad ga ik ook niet op. Mijnheer Lansink, u vroeg naar de campagne om jonge mensen te informeren – het zijn vaak jonge mensen – over het gebruik van drugs. Dat hebben we experimenteel gedaan. Wij zijn daar redelijk enthousiast over. Het is ook daarom dat het college besloten heeft dat groter te gaan doen en in het najaar weer op te pakken. We verwachten dat we in augustus weer daarmee door zouden willen gaan. Ik ben ook gecharmeerd van uw motie ten aanzien van het zoeken van samenwerking met de horeca en festivals. Dus bij dezen wil ik die motie graag omarmen. Interessant vind ik overigens de vraag of bij festivals politie dat zou moeten doen of het festival, de organisatie zelf. Zij kunnen gemakkelijk in alle tassen kijken. Dat kan de politie niet zomaar, want daar is niet zomaar een aanleiding voor. Maar bij een festival heb je huisregels. En die huisregels kunnen zeggen: wij kijken in je tas. De vraag is of het niet interessant is, ik zeg dat even zo omdat ik er nog nooit over gesproken heb met de politie, of het niet zinvol is om af en toe eens gewoon dat te doen in het bijzijn van de politie, dat je meekijkt. Ik reageer nu instinctief omdat we sinds kort de fouilleeracties van Feyenoord ook laten backen door de politie. Dus Feyenoord controleert de tassen en de mensen en dan staan er een paar politiemensen achter om vooral af te dwingen dat mensen die zeggen: ik sniek er tussendoor, te zeggen: je laat je toch fouilleren. Dat doen wij sinds enige tijd bij Feyenoord en Feyenoord vindt het ook weer prettig om op die manier wat meer ondersteuning te geven aan dat fouilleren als zodanig. Maar ik neem wel over dat we in ieder geval gaan praten met zowel de horeca als de festivalorganisaties om te kijken hoe zij dat zien en welke mogelijkheden we hebben. Sowieso vind ik, daar mag je best groot staan met: drugs maakt meer kapot dan je lief is, bij wijze van spreken. We zijn niet moralistisch als overheid, maar ik vind dat je best moralistisch mag zijn als het gaat om het beschermen van

je eigen kinderen. Het zijn onze kinderen en dat mag je best zijn. Dus ja, die motie wil ik graag in die vorm omarmen, maar dan graag met deze duiding. Mevrouw De Jong interrompeerde bij die gelegenheid en zei: we moeten oppassen om het allemaal persoonlijk te maken en op mensen in te hakken. Maar is ze vergeten dat haar partij het ook nodig vond om toch in te hakken op de burgemeester? In een tweet en ik citeer voorzitter: "The war on the drugs heeft wereldwijd genoeg levens gekost. De toxische mannelijkheid van zelfgedoopte sheriff Aboutaleb heeft ook in onze stad voor veel ellende gezorgd." Ik citeer voorzitter, met enige pijn in mijn hart dat we blijkbaar moeten zakken tot dit niveau om je eigen achterban te bedienen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Dit ging niet over u persoonlijk als individu, als mens, als vader, dit gaat over hoe u het werk invult en wat wij daarvan vinden. Omdat de burgemeester nu eenmaal zo'n belangrijke taak heeft en zoveel invloed heeft, unfortunately, moeten dit soort dingen ook worden gezegd naar die functie zelf toe ook. Maar ik spreek hierover hoe ik spreek, wij zijn ook een partij die vindt dat vrijheid van meningsuiting belangrijk is binnen onze partij. Zolang het wel onze idealen allemaal verdedigt. Ik persoonlijk zie dat niet per se als een persoonlijke aanval. Daar mag de burgemeester van mening in verschillen. Dat mag, maar ik vind dat niet heel vreemd.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). U weet, ik ben fan van poëzie. Er is een prachtig mooi vers van een Egyptische dichter. Hij sprak een docent aan en zei tegen de docent: (...) O docent die voor het bord staat wijsheden te verkondigen voor alle anderen, handel je ook naar dezelfde wijsheden?

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Burgemeester, wat ik hier een beetje vergeten vind is dat er echt wel totaal andere machtsverhoudingen zitten. De persoon die deze tweet heeft geschreven, ik weet niet wie dat is geweest, want ik houd me niet bezig met alles wat er binnen onze partij gebeurt, we zijn een democratische partij, dat is niet iemand die op hetzelfde niveau staat als de burgemeester en ik geloof wel erg in het principe van kicking down or kicking up. Er zit wel echt een verschil in. Dus ja, ik vind dat burgers, want waarschijnlijk is het iemand die met ons werkt die gewoon een burger is, mag best wel naar boven kicken. En dat mag persoonlijk de burgemeester raken. Dat snap ik, want de burgemeester is een mens. Maar het gevoel van machteloosheid dat heel veel mensen voelen, dat is wat ik hier vooral in terug hoor. Dus nogmaals, we verschillen gewoon van mening hierover.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, ik loop niet weg voor mijn verantwoordelijkheid. Als het gaat om de veiligheid van onze geliefde stad Rotterdam heb ik de stad graag op mijn schouders en die wil ik graag dragen. Maar ik zou heel graag daarbij hulp willen hebben van 45 raadsleden en ik voel me op dit punt door BIJ1 niet gesteund. En het feit dat u dat vandaag hier verdedigt in plaats van dat u daarvan afstand neemt vind ik ook gruwelijk en vind ik buitengewoon jammer.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Dat begrijp ik en wij zijn fundamenteel ook een totaal andere partij. Ja, dat klopt. Ik ben hier niet om de burgemeester te ondersteunen per se. Ik ben hier om een bepaald soort geluid te verkondigen, om onze idealen te verkondigen. En ik word hier ook vaak niet goed begrepen, want ik hoor bepaalde dingen die de burgemeester zegt, waarvan ik niet het gevoel heb dat ik dat gezegd heb. En dat er soms ook een beetje niet echt goed op elkaar gereageerd wordt, dus ik snap ook niet zo goed waar dit voor nodig is,

maar ik vind het heel jammer dat de burgemeester zich zo diep geraakt voelt over het feit dat we het niet met elkaar eens zijn, terwijl we ook gewoon fundamenteel anders in alles staan, dus dat is jammer voor ons beiden, I guess.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). U heeft een interruptie van mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik heb ook verder geen vraag, want er valt hier eigenlijk geen vraag over te stellen. Ik betreur ook deze tweet, juist in een tijd waarin we volgens mij in ieder geval met elkaar moeten kijken of we één raad kunnen zijn als het gaat om de strijd tegen explosies. Daar mogen we zeker van mening in verschillen, maar het zo op de man spelen en dan zeggen: ja, maar ja, dat is misschien iemand anders of dat is misschien niet eens uit naam van BIJ1. Het heeft wel op naam van BIJ1 plaatsgevonden. Het gaat hier over een burgemeester die zwaar beveiligd wordt, alleen al om deze reden. En hem dan zo afvallen, ik vind dat echt ontzettend kwalijk.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Er zijn heel veel dingen waarbij ik ook graag zou willen zien dat wij met zijn allen eensgezind zijn en waar Leefbaar Rotterdam het vaak laat afweten, dus dat wordt gezegd ja, daar zijn wij het ook mee eens over andere onderwerpen. Ja, en verder weet ik eigenlijk niet zo goed wat ik hiermee moet, want nee, we staan ook niet met zijn allen achter elkaar. We zijn ook niet één raad die het met elkaar eens is. En nogmaals, ik heb de burgemeester als persoon niet aangevallen en ik zie dat ook niet terug in de tweet. Maar hij is wel de burgemeester en wat hij doet komt vanuit de burgemeester en hij gebruikt zijn burgemeesterspositie om bepaalde dingen te doen. Als hij als individuele burger had rondgelopen en er wordt een opmerking gemaakt over hoe hij eruitziet of waar hij zijn boodschappen haalt, ja, dat vind ik op de man spelen. Hier had ik het dus over mensen die over elkaars karakter iets aan het vertellen waren. Dat gaat over hoe de burgemeester er zelf in staat op dat moment. Dus nogmaals, fundamenteel zijn wij het er niet over eens, en nee, ik ben hier niet om zomaar dingen te dragen. Ik ben hier om het werk te doen waarvoor ik ben verkozen en dat doe ik hier.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, volgens mij heb ik genoeg gezegd. Ik wil graag verder, het gaat helemaal niet zozeer om dat we het met elkaar eens moeten zijn. Dat is ook niet het pleidooi. Ik bedoel, mevrouw Maassen en ik zijn het op onderwerpen ook niet met elkaar eens, maar we hebben wel een zindelijk debat met elkaar. Dan hoeft je elkaar niet op deze manier af te kaffen of heel bijzondere connotaties eraan te verbinden. Dat maakt een dialoog ingewikkeld voorzitter. Ik ben aangekomen bij D66. Over dat preventief fouilleren heb ik volgens mij het een en ander gezegd. Er was geen aanleiding om naar aanleiding van die explosies extra te fouilleren in het gebied. Er waren genoeg manschappen die op allerlei manieren zichtbaar zijn, dus dat zou niets toevoegen. Dat hebben we dus ook niet gedaan. Maar het gebied is wel als zodanig aangewezen en wel al heel lang geleden. Wat ik wel wil doen naar aanleiding van uw vraag mevrouw Maassen, ik denk dat dat wel nuttig is, want we leren wel van elkaar, is dat als ik een gebied aanwijs, dat ik het gebied dan ook de aanwijzing stuur. Want u krijgt daar een afschrift van als raad, maar volgens mij is dat verstandig om in het gebied zelf in de brievenbussen de aanwijzing van de burgemeester dan ook mede te delen, zodat mensen ook weten dat inderdaad in het gebied preventief gefouilleerd kan worden. Dat is een toezegging, u hoeft daar niet om te vragen, maar dat is mijn toezegging naar aanleiding van het debat over dat preventief fouilleren. Want het democratiseren van dat idee is denk ik gewoon goed, dat mensen het weten. En nu hangt

het ervan af of het persbericht door de krant wel of niet wordt overgenomen. Maar volgens mij is het gewoon handig om die postcodegebieden gewoon de aanwijzing in de brievenbussen te doen. Dus bij dezen. De Koninklijke Marechaussee, dat heb ik uitgelegd, want volgens mij is het heel helder dat hier geen sprake is van een controversiële maatregel, maar het is eigenlijk een standaard manier van assistentie vragen als dat nodig mocht zijn. Dus niets nieuws. Snelrecht heb ik volgens mij net ook aangegeven. En het ondermijningsbeleid, wat mij betreft is het wel degelijk passend wat wij aan het doen zijn. Want de heer Lansink heeft wat mij betreft wel de juiste redenering. Zelfs als wij zouden stoppen met dit verhaal, gaat deze ellende door omdat een groot deel van deze handel naar het buitenland gaat. Dus het consumeren in Rotterdam is zo'n € 100 miljoen per jaar, maar we praten over miljarden die deze kant uitkomen. Dus het gaat de andere kant uit. En mijn grootste zorg is dat als we zeggen: nou, ach, laat maar, dat een groot deel van die jongeren die we graag zouden willen beschermen, juist zeggen: nou, blijkbaar kan mij niks overkomen, dus ik ga maar. Dus de kans dat wij een heel goede timmerman verliezen of een heel goede waterstofdeskundige straks verliezen aan de drugshandel is groot, omdat die verleiding daar om zonder zweet veel geld te verdienen natuurlijk groter is als wij deze ondermijningsaanpak zouden loslaten. Bovendien krijgen wij waanzinnig veel crimineel geld in de bovengrondse economie. Dus denk er eens goed over na voordat je een pleidooi houdt voor het stoppen van ondermijningsbeleid gerelateerd aan drugsbeleid in dezen. En ik denk dat het goed is om daar eens met elkaar nog wat dieper in te graven.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik wens op te merken dat ik niet heb gepleit voor het stoppen van ondermijningsbeleid, ik heb het ter discussie gesteld. Dat is echt anders.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Dat is heel juist ja. U heeft gezegd: is ondermijningsbeleid nog passend, dus dat is inderdaad vragen. Maar het is mijn reflectie op die vraag, dus nee, ik schuif het u niet in de schoenen dat u dat vindt. Maar ik geef u wel aan waar de grootste aarzeling is en waarom ik echt uit overtuiging wel met die ondermijning ook bezig ben. We spraken niet zo heel lang geleden, dat heb ik volgens mij verteld, in Zuid, in het prachtig mooie theater dat we daar gebouwd hebben in aanwezigheid van Najib Amhali met tientallen jongeren uit Zuid over wat hem is overgekomen als gebruiker van coke. Hij is daar open over dus ik kan het gewoon citeren omdat een van zijn shows daarover gaat. En waarom hij die jonge jongens en meisjes die daar zaten juist probeerde duidelijk te maken waarom dat pad zo'n doodlopend pad was, dat vond ik zo mooi, aan de hand van zijn eigen persoonlijke ervaring. Iemand anders vroeg ook of wij nog meer van dit soort dingen doen. Volgens mij was u dat, mevrouw Elfilali. Wij doen heel veel in het kader van drugsaanpak in middelbare scholen. Dat zijn echt tientallen scholen die we op die manier bezoeken om ervoor te zorgen dat de weerbaarheid van kinderen wordt vergroot om je juist niet in te laten met deze materie. Ik heb niet precies genoteerd wie de vraag stelde, maar daar doen we echt heel veel aan en we gaan in het kader van het extra geld dat we van minister Yeşilgöz krijgen van preventie met gezag, gaan we dat de komende periode juist intensiveren. We willen veel meer middelbare scholen en mbo-opleidingen waar kwetsbare kinderen zitten in aanraking laten komen met een goed gesprek over als je je eenmaal inlaat, wat dat dan betekent, in die drugswereld. Ik ben er af en toe bij. Het is prachtig, dan laten we een toneelvoorstelling kort spelen. Het gaat over een meisje dat overleden ouders heeft en die woont met haar broer, die twee spelen dan een rol. Dat meisje wil een opleiding doen maar heeft een computer nodig, heeft daar het geld niet voor. Dan is er een aardige jongen in de buurt die zegt: ik geef je dat geld voor de computer. En na een paar weken komt hij terug: geef me dat geld van de computer. Ja, maar ik heb het niet. Nou ja, dan heb ik wel een oplossing voor je, wil je broertje een pakketje naar Antwerpen brengen? En dan stoppen we

daar de theatervoorstelling en gaan we in gesprek met de tientallen jongeren: wat zou jij doen, wel of niet bezorgen? En het is mijn grootste zorg dat een groot deel van de kinderen zegt: ik ga dat pakketje wel bezorgen en daarmee dus de eerste stap in die grote criminaliteit zetten. En na afloop, als wij met elkaar gesproken hebben, dan is ook de uitkomst: hm, misschien geen goede stap. Dus dat is precies wat wij proberen te realiseren, de weerbaarheid van die jongeren te vergroten om ook gewoon nee te zeggen en tijdig hulp te zoeken. Juist de politie in te schakelen als dat nodig mocht zijn. Politie waarvan mevrouw De Jong terecht zei dat sommigen er zo weinig vertrouwen in hebben dat ze die stap niet zetten. Want dat wil ik wel hier ook graag beaamd hebben dat dat ook aan de orde is. Dat moet een zorg zijn, ook voor de politie. Ik heb iets verteld over de zorg aan de bewoners. Vaak gaat het overigens om het herstellen van de openbare orde na zo'n incident. En het is een kwestie van een aantal weken en dan is vervangende huisvesting eigenlijk niet aan de orde. Meestal kunnen de mensen prima terecht bij familie of bij een vriend, overigens al dan niet in het buitenland. Dus daar echt zorg voor hebben. En ik snap overigens ook wel dat als mensen na een paar weken weer terugkomen dat de andere bewoners in het flatgebouw zeggen: is dat wel zo verstandig? Ik heb daar begrip voor. Ik heb daar begrip voor, omdat ik net aangegeven heb dat die aanslagen op die adressen niet willekeurig zijn. Dus ik snap wel dat die mensen hun eigen rekensom maken. En toch klopt wat mevrouw Maassen zegt: onschuldig totdat het bewezen is. Die mensen denken wel zo in die omgeving. Die denken: waar rook is, is vuur. Het zijn dus soms lastige verhoudingen tussen burens. Als we daar iets aan zouden kunnen doen, doen we dat graag. Mevrouw Bokhove is er niet, maar ze sprak wel volgens mij nuttige woorden over weerloze jongeren. Dat is precies waar ik net over sprak, hoe maak je die weerbaar? Het rekruteren onder deze groep gaat overigens zelden via het schoolplein hoor. Het gaat voor een groot deel via digitale media. Als ik goed luister naar de politie-informatie die ook in deze onderzoeken naar boven komt, en hoe die bemiddelaars, die makelaars bij onze jongeren terechtkomen, dat is echt vernuftig. Het is echt niet op het schoolplein. Ik denk dat het goed is om ons dat te realiseren. In de vorige raad was er een raadslid van de PvdA die vaak sprak over die aanwezigheid op social media. Ik weet dat dat natuurlijk ingewikkeld is voor ons als gemeente, we mogen daar helemaal niet komen. En de politie heeft maar beperkte opsporingsmogelijkheden op die social media, maar daar gebeurt het wel. Dat gesprek is nu ook met de minister: wat kunnen wij daar nog, de politie wat meer, wat voor mogelijkheden zijn er, wat mis je nog? Nou, dit soort dingen. We zouden heel graag willen dat de politie in de socialmediawereld meer mogelijkheden ziet om daar binnen te komen om te weten wat er gebeurt. En niet alleen om repressief op te treden, juist om preventief ook tegen jongeren te zeggen: wij zien dat je benaderd wordt, blijf daar weg! En die mogelijkheid heeft de politie maar in zeer beperkte mate. Dat was mevrouw Bokhove, die zei dat er geen golden bullet is. En dat klopt, er is natuurlijk ook helemaal geen golden bullet. En ik ben zeker niet uit op een politiestaat, want dat zei ze ook, daar streven we zeker niet naar. Ze vroeg zich ook af of er sprake is van draagvlak voor preventief fouilleren in die wijken. Nou, reken maar, in veel van die wijken is het eerste wat ze mij vragen als ik daar langs kom, is dat ze graag zouden willen dat de politie vaker fouilleert, en waar cameratoezicht blijft. Dit zijn echt de standaardvragen waar heel veel mensen mee komen. Ik merk in dat opzicht dat er soms gewoon een discrepantie bestaat tussen wat je hoort van burgers of wat je in de gemeenteraad met elkaar ideologisch bespreekt. Praktisch hebben veel mensen gewoon houvast aan dit soort dingen. De wijkraad van Crooswijk, ik ben er nog niet zo lang geleden geweest met het college. Die daar ook een heel zinvolle bijdrage leverde aan de discussie, met name over generieke vraagstukken van veiligheid, ook verkeersveiligheid met name. Ook een aantal andere zaken. Schoon, heel en veilig. Als het goed is moet de voorzitter ook gemerkt hebben dat de afgelopen maanden na dat bezoek van ons, volgens mij is het nu vier, vijf weken geleden, dat er ook veel meer aandacht is voor schoon in de wijk. Daar wordt meer op ingezet en dat is denk ik erg belangrijk. Aanslagen zijn, nogmaals, dat heb ik net aangegeven, niet zonder reden. Er is

vaak een reden waarom voor die adressen wordt gekozen. Mevrouw Bokhove zei, als dit hoogste prioriteit is, wat blijft er liggen? Ja, er blijft altijd iets liggen. Als je nu in het gebied per dag vier keer drie agenten extra neerzet, betekent het dat je die ergens anders vandaan haalt. Zo simpel is dat. En ik denk dat het goed is, de bomen groeien niet tot in de hemel, er was ook een vraag van mevrouw Reitema. We hebben afgelopen jaren geroepen dat we vijfhonderd agenten tekortkwamen in Rotterdam. Daar zijn wij door de vorige regering een beetje mee bediend. Toen kregen we er 130 plaatsen bij. Deze regering geeft ons er 96. Die mensen zijn allemaal in opleiding, dus die zijn niet morgen beschikbaar. En we zijn nu nog onderweg het gat goed te regelen. We hebben zo'n 80 rekruten in de opleiding. We zijn een van de weinige regio's in Nederland die de opleidingen vol krijgen, want er is zoveel concurrentie voor nieuwe werknemers, dat mensen ook kunnen kiezen voor allerlei andere functies in de samenleving. We zijn er dus blij mee dat we die klassen in Rotterdam kunnen vullen. Wij zijn ook afhankelijk van hoeveel mensen ook met pensioen gaan of kiezen voor een andere baan in de samenleving. Er ontstaat een dynamisch beeld over hoeveel je er nu precies nodig hebt. Dat kun je niet helemaal precies zeggen. Ik zeg daarover er wel bij dat onze politiechef Westerbeke, mevrouw Maassen heeft er wel eens eerder naar gevraagd maar ook mevrouw Mohamed-Hoesein, dat we heel erg op diversiteit letten bij de invulling van deze klassen. Juist precies waar mevrouw De Jong over sprak als het gaat om het vertrouwen in de politie vinden we het heel belangrijk dat de politie de komende jaren in voldoende mate mee kleurt, man-vrouw, gender, kleuren van de samenleving, culturele achtergronden, dat de politie meegroeit in die kleursetting van de stad en daar is veel aandacht voor in het rekruteren van jonge mensen. Dan mevrouw Mohamed-Hoesein, ik heb uit dat artikel uit het AD hier voor u voorgelezen. Dat was precies de redenering waarom wij vaak zeggen: ja, het is inderdaad drugsgerelateerd, en ja, als je drugs afpakt leidt dat tot onrust. En als het tot onrust leidt zijn er sommige mensen in die gezelschappen die gewoon niet eens terugdeinzen om hun eigen maatje, met wie ze de dag daarvoor hebben samengewerkt, te vermoorden. Ik vind het een afschuwelijk verhaal, maar het is wel de werkelijkheid waarmee je van doen hebt. En dat is gewoon opgetekend uit een politiedossier dat was gebaseerd op tapverhalen van de politie. Dat handelingskader bij preventief fouilleren, daar heeft mevrouw Maassen ook al eerder naar gevraagd, is voor ons heel belangrijk. Dat wordt ook regelmatig opgefrist. Ik weet dat de politie naar aanleiding van een gesprek met ons in de driehoek ook wederom aan het kijken is of dat handelingskader aangepast zou moeten worden. Ik weet ook dat wanneer verwacht wordt dat preventief fouilleren ingezet wordt, dat dat team dat dan op pad gaat om dat te doen, ook vooraf wordt gebriefd, om vooral rekening te houden met een aantal bijzondere uitgangspunten. En nee, mevrouw Coenradie, wij doen geen groepsfouilleren, dat doen we echt niet. Dat wil het Openbaar Ministerie niet, het is niet mijn verantwoordelijkheid. Ik wijs het gebied aan, maar het Openbaar Ministerie wil dat zeker niet. Precies om redenen van van tevoren aannemen van groepskenmerken op grond waarvan je gaat fouilleren. Dat willen we gewoon niet en ik steun dat overigens. Wij moeten preventief fouilleren zonder aanzien des persoons en dat zo goed mogelijk aselect. Ik heb volgens mij jaren geleden in deze raad gezegd: ja, het preventief fouilleren is niet moeders mooiste wat je moet doen. Je loopt ergens in een ruimte en toevallig, omdat je in die ruimte bent, niet omdat je ergens van verdacht wordt, zegt de politie toch: mogen we alsjeblieft fouilleren? Nou, dat is niet leuk om mee te maken en daarom moet dat met veel waarborgen worden omkleed. Ik zou het niet goed vinden als we zeggen: nou, wij gaan jou ook fouilleren want je past nu in de categorie mensen van vandaag die een keppeltje hebben. Of je past vandaag in de categorie van mensen die een regenjas aan hebben. Of je past vandaag in de categorie van mensen die een scooter bij zich hebben. Die benadering vinden wij echt ongewenst in deze stad en die kant willen wij dus inderdaad niet op. Tegelijkertijd, gek genoeg, zelfs mensen die niets kwaads in de zin hebben maar gewoon in de fuik lopen, gefouilleerd worden, als je dan achteraf aan ze vraagt: en wat vond je daarvan? Dan zeggen ze: vervelend, maar wel goed dat het gebeurt.

En die situaties maken we dus mee in de stad en ik denk dat het dus goed is om mij regelmatig te blijven bevragen op dit vraagstuk. Ik heb net aangegeven dat ik graag nu de aanwijzing wil gaan ronddelen in de wijken, dat mensen het weten en dat we u ook regelmatig informeren over de oogst van wat dat dan oplevert. Mevrouw Elfilali had nog een paar andere vragen, maar daar heb ik voor een deel eigenlijk al antwoord op gegeven. De vergelijking met Antwerpen en Amsterdam. Er zijn ook landen waar wij goed naar kijken als het bijvoorbeeld gaat om betrokkenheid van jeugd in de criminaliteit. In het bijzonder kijken wij naar Londen waar ze met de drillrap jarenlang ervaring hebben maar ook naar Zweden, waar ze wel een heel bijzondere manier van werken hebben om recidive van mensen die in de criminaliteit zijn geraakt, zo laag mogelijk te houden. De bedoeling was overigens dat wij als driehoek daarnaar zouden gaan kijken in Zweden. Dat is door corona-omstandigheden allemaal niet doorgegaan. Er lag een uitnodiging van het Openbaar Ministerie. Op enig moment moeten we dat dus een keer oppakken. Maar misschien, u heeft als raad een heel goede ervaring met de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte naar Oostenrijk. Wellicht is het zinvol dat u een keer als commissie Veilig zelf een keer op onderzoek uitgaat. Wellicht is het zinvol om te kijken of we ook van elders kunnen leren. Wij zijn overigens ook lid van EFUS. EFUS is de Europese organisatie voor steden en dat gaat uitstekend, met een heleboel steden uit Europa, waarin wij periodiek, tweejaarlijks, een congres hebben waar ik zelf altijd bij ben. Dan gaan wij praten over urbane veiligheid en wat daarbij allemaal ook komt kijken, inclusief kijken we heel bijzonder naar veiligheid en jongeren. En wij zitten in het bestuur van die organisatie. Die is volgens mij heel lang geleden mede door toedoen van mijn voorganger Ivo Opstelten tot stand gekomen. Dus wij kijken zeker in Europa naar ervaringen die er zijn en of we daar iets mee zouden kunnen. Het versterken van de sociale cohesie is erg van belang en daarom snapt u ook waarom ik het erg belangrijk vind dat ik afstand neem van redeneringen dat je die criminaliteit bij een religieuze stroming in de samenleving plaatst, want dan zet je die buitenspel en dan nodig je die niet uit om juist mee te doen, terwijl ze nodig zijn voor het oplossen van vraagstukken. Daarom ben ik erop gebrand dat we iedereen bij de les houden om dit goed met elkaar te kunnen doen. En ik zei net ook al dat dat ronselen maar zeer ten dele gebeurt in het onderwijssysteem. Het is nu vooral social media. Mijnheer Oostdijk is er nu even niet bij, maar die wil ik ook graag bedanken voor zijn steun aan de politie en voor de aanpak. Wat ik overigens naar aanleiding van de vraag van mevrouw Reitema nog even wil opmerken is het antwoord op mevrouw Maassen hoeveel wijkagenten we allemaal niet hebben, waarin ik heb aangegeven dat het Oude Westen een stadsmarinier heeft. Dat is niet het geval in Crooswijk en ik overweeg in Crooswijk ook een stadsmarinier te benoemen. Want een stadsmarinier is een gemeentelijke functionaris, dat is geen politiefunctionaris, om de nabijheid van de gemeente te presenteren aan Crooswijk. Dus ik denk dat het goed is om binnenkort ook met de wijkraad daarover te gaan praten, of dat ook een gepast en voldoende hulpaanbod zou kunnen zijn. Want dat betekent wel een permanente functionaris met een eigen ruimte daar, die ook de verbindingen kan aangaan met de bewoners en waar mensen altijd binnen kunnen lopen. Dus mevrouw Reitema, weet dat het naar aanleiding van uw vraag is dat ik ook graag die optie zou willen onderzoeken. Mevrouw De Jong sprak erover dat melders zich onveilig zouden kunnen voelen. Dat realiseer ik mij en daar hebben we het volgens mij net nog over gehad. Dat wantrouwen in de politie heb ik ook geadresseerd. Dat is volgens mij ook wel degelijk aan de orde. Maar die zwijgcultuur ervaar ik zelf en leg ik zelf ook uit met name ook als een soort solidariteit met de familie, de broer, de zus, de oom, de tante, die in de drugswereld betrokken is, om daar vooral niets over te willen loslaten. Ik was nog wel voorbijgegaan aan één fenomeen, en dat is wat wij soldaatjes noemen, degenen die het werk doen met een cobra en een liter benzine, dat die ook niet altijd weten wie erachter zit, wie de werkelijke opdrachtgever is. Daar zit een makelaar tussen. Soms weten we dat. We hebben een paar weken geleden zo'n makelaar aangehouden. Daar zit soms een makelaar tussen en die heeft contact met zo'n jongen. Die zegt: nou, hier € 500,00 of € 1.000,00. Doe

dat dan maar. Dus het is vaak een juiste constatering dat degene die de aanslag pleegt soms echt niet weet wat daarboven zit. Dus het is niet alleen een zwijgcultuur maar soms gewoon simpelweg het niet weten. Voorzitter, ik heb dit debat als een steun ervaren voor wat wij aan het doen zijn, maar u heeft nog het oordeel over een aantal moties tegoed. Ik heb hier en daar terloops wat gezegd, maar niet altijd. De motie van VVD, ChristenUnie en Leefbaar Rotterdam, motie 2 over horeca en festivals, heb ik geadresseerd. Ik wil graag met de nuance die ik aanbracht, onderzoeken wat daar de mogelijkheden zijn. Het punt van de Koninklijke Marechaussee van Leefbaar Rotterdam en de VVD, mag ik het zo zeggen, qua dictum komt het niet redelijk in de buurt van de duiding die ik net heb aangegeven, maar ik vermoed zomaar dat met de duiding die ik u heb aangegeven, dat ik u mag uitnodigen om deze motie in te trekken. Maar het is aan u om te bepalen wat u daarmee wilt en in deze vorm ontraad ik hem. Maar materieel gebeurt veel van wat u zelf vraagt, dus ik denk dat het goed is om nog eens even te beraden. 'Messengeweld los je op met maatwerk'. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft al eens eerder gezegd: de burgemeester heeft een keer een losse flodder gelaten over die repressieve vorm van internaten. Dan doet u mij onrecht aan mevrouw Mohamed-Hoesein, dat is nooit mijn intentie geweest. Ik heb toentertijd gezegd: ik sluit helemaal niet uit, dat is een onderzoek dat ik graag wil plegen met mensen, met deskundigen, met de wetenschap, of toch niet op basis van vragen van betrokken ouders in de samenleving, die zelf zeggen: burgemeester, gemeenteraad, help, mijn kind ontspoord, en ik heb hem niet in de greep, ik heb hem niet in de klauwen. Ik zie dat het de verkeerde kant uitgaat. Wilt u daarbij helpen? Als daar de wijsheid zou kunnen zijn dat een vorm van georganiseerde opvang met onderwijs en zorg et cetera, maar dan wel in een afgebakende setting. Noem het maar een halfgesloten setting, waar de ouders dus zelf om vragen. Ik wil niet dat de raad een motie aanneemt die mij de mogelijkheid ontnemt om dat te onderzoeken. Het is met de beste bedoelingen. Het gaat mij helemaal niet zozeer om als een soort straf jonge mensen op te sluiten. Daartoe ben ik niet eens gerechtigd. Dat moet een rechter doen als dat aan de orde is. Ik weet sinds jaar en dag dat de Turkse gemeenschap in Rotterdam het heel fijn vindt dat juist bepaalde kinderen in hun eigen gelederen gebaat zijn bij onderwijs in internaatvorm.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Mag ik even de zin afmaken voorzitter? Daar is altijd heel veel steun voor geweest en het gedijt in die gemeenschap en het is nog steeds een fenomeen dat kan rekenen op raakvlak in die samenleving. Ik heb me daar nooit tegen uitgesproken. Ik voel dat als het daar aan de orde is en het wordt geambieerd. Ik hoorde dat u in uw speech verschil maakt tussen: wordt het door de samenleving georganiseerd of vraagt de samenleving aan de overheid om dat te organiseren? Voor mij maakt dat niet uit. Als we op die manier tien kinderen kunnen redden, vijf kinderen kunnen redden uit de klauwen van de criminaliteit, zou het zomaar kunnen zijn dat het de moeite waard is om naar te kijken. En deze motie voorzitter, maakt die weg onmogelijk.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan bij dezen mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, ik sloeg aan op het eerdere punt, want inderdaad, je hebt zorg voor kinderen. Maar er is op dit moment wel een mogelijkheid om die zorg te bieden via jeugdzorg. Ouders kunnen vrijwillig hulp vragen aan instanties om bij de opvoeding en de ondersteuning te helpen. Dus ik zie daarin niet een route die de burgemeester nu aangeeft als zijnde de route die hij wil volgen. Er zijn voldoende middelen en we zien in de jeugdzorg juist dat er dingen misgaan. Dus waarom parallel aan de mogelijkheden die we wel hebben en die we nog niet volledig optimaal uitnutten, iets nieuws

ontwikkelen? Dus dat is de vraag die bij mij nu nog leeft over wat de burgemeester nu eigenlijk voorlegt.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, ik sluit helemaal niet uit dat dat de eindconclusie zou zijn. Maar u wilt mij verbieden dat ik die kant opga, om dat überhaupt te onderzoeken. Stel dat het onderzoek oplevert: burgemeester, u heeft voldoende instrumenten om daar gebruik van te maken, dit is niet nodig. Dan is dat de eindconclusie. Ik zit er blanco in. Maar ik wil niet dat u mij de mogelijkheid ontnemt om daar wel naar te willen kijken. En dat gebeurt met deze motie.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, ik wil niet de motie van D66 gaan uitleggen, maar zoals ik hem heb gelezen, is het het uitsluiten van een bepaalde categorie en juist niet het doen van onderzoek in zijn algemeenheid. Het gaat om het uitsluiten van specifieke groepen die daarin genoemd zijn. Maar misschien moet ik die vraag aan D66 richten. Ik weet niet of dat in het model past dat we nu hanteren, maar als dat kan, richt ik hem naar D66.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nee voorzitter, wij zijn in gesprek met elkaar. Mijn intentie is duidelijk. Ik probeer ook aan te geven dat ik slechts wil onderzoeken en ik kom ook terug, er worden ook geen stappen gezet zonder dat we met elkaar erover spreken en ik wil graag weten wat de uitkomst daarvan is. En de uitkomst kan zeer wel zo zijn dat wat u zegt juist is. Dan hoeven we ook helemaal niets te doen. Als deze redenering juist is, u snapt mij en ik snap u, dan is deze motie ook niet nodig. Want dan vertrouwt u erop dat er gebeurt wat wij hier met elkaar uitspreken. Democratie is ook een zaak van overleg.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Dank u wel voorzitter. Ik begrijp u wel. Tegelijkertijd moeten wij er wel over stemmen en u geeft daarin ook aan hoe u daarin staat en hoe u de motie uitlegt. Dus ik zou daarin dan toch wat meer duiding willen hebben.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, mijn duiding zou ook kunnen inhouden aan de indieners van deze motie dat, in het licht van de beantwoording, deze ook ingetrokken kan worden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Genoteerd.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). 'Heiligt het doel de middelen?' Nou, die discussie hebben we volgens mij net ook gehad. Het heeft ook te maken met wel of niet stappen zetten richting legaliseren van drugs. Voorzitter, die kant wilde ik niet op en daarom ontraad ik deze motie, motie 4. Voorzitter, ik heb gezegd.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Dan doe ik even een veegronde. Zijn er nog vragen die onbeantwoord zijn, voordat ik naar de tweede termijn ga? Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. De burgemeester heeft het een en ander aangegeven over de zwijgcultuur en dat dat ook niet is toe te spitsen op één oorzaak maar dat we meerdere dingen daarin tegen het licht moeten houden, dat het dus ook niet zo kant-en-klaar is. Toch ben ik wel er zoekende naar hoe we dat toch kunnen doorbreken. Ik snap

dat die oplossing dus ook niet zo ontzettend simpel is en zo rechtlijnig, maar ik zou wel graag willen gaan naar iets wat we bij wijze van spreken morgen anders zouden kunnen doen dan we gisteren deden, al was het maar om nog meer een stap te maken in het doorbreken ervan. Want het baart me echt ontzettend veel zorgen dat er zoveel ouders, zoveel familieleden of zoveel kennissen of zogenaamde vrienden zijn, die willens en wetens hun mond houden, terwijl kinderen weg zijn van hun bed. Daar zit voor mij echt een heel groot zorgpunt en ik weet dat u, sorry namens de voorzitter, dat de burgemeester dat met mij deelt, en ik zou daar graag toch wat meer richting mogelijke ideeën of oplossingen willen gaan.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Lastig voorzitter, ik heb ook aangegeven dat ik daar ook mee worstel, want, mevrouw Bokhove komt net terug, maar ik had u nog geciteerd, er is geen zilveren bullet voor zo'n benadering. Het is echt iets wat je langere tijd moet zoeken. We hebben de afgelopen tijd vooral ook aangegeven: het is je plicht om die informatie te verstrekken als je lid bent van deze samenleving. Het minste wat je kan doen is toch ook de overheid informeren als je ergens weet van hebt. Ik weet overigens, maar dat is voor degenen die de islam beter kennen, want dat is een onderwerp van ons debat van vandaag, dat dat zelfs in de islam een verplichting is om te getuigen. Het niet getuigen is het nalaten van een belangrijk principe in de islam. In die gemeenschap waar ik met die mensen spreek, wijs ik ze daar ook op, dat dat ook echt een verplichting is, los van wat de wet zegt, maar dat het ook voor henzelf een verplichting is en dat dat juist gekwalificeerd wordt als een zonde als je niet getuigt terwijl je daarmee onrecht kunt bestrijden. Maar wellicht is het lonender, en dat gaan we de komende tijd allemaal uitproberen, om tegen de mensen te zeggen: je hebt iets te winnen bij het feit dat je wel de informatie verstrekt aan de overheid. Maar ja, iedereen weet natuurlijk helaas wat er de afgelopen periode in een zaak in Amsterdam heeft afgespeeld van iemand die bereid was informatie te verstrekken, wat daar allemaal de consequenties van waren. Dus ik kan heel lastig moreel tegen de mensen zeggen: ja, maar dat had je toch moeten doen. Als wij niet, en dat is volgens mij wel waar mevrouw De Jong over sprak, ook de garantie kunnen verstrekken dat die informatie ook in veilige handen is en dat we er dan ook netjes mee omgaan en dat mensen er ook geen nare reacties van kunnen ondervinden die misschien ook nog tot persoonlijke consequenties kunnen leiden. Dat is inmiddels wel de wereld waarin we zitten. Het is niet alleen maar verwijtend, het is volgens mij ook goed om te constateren dat er zelfs misschien mensen rondlopen die informatie hebben en die met ons willen delen, maar met het dilemma zitten: wat gebeurt er allemaal als ik het wel doe? Wat voor consequenties heeft dat voor mij en voor mijn familieleden? De consequentie van dat allemaal is dat die informatie niet binnenkomt en dat de politie alleen maar die ingewikkelde rechtechnieken kan gebruiken om die informatie los te peuteren. Dat is het verhaal.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ja, nu gaat de tijd wel lopen. Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, dat is helemaal prima. Daar ben ik dan nog wel zoekende naar hoe we dan toch ook zouden kunnen zorgen dat we de omgeving die daar omheen zit, of dat nu ouders zijn of wat ik net al aangaf, die directe omgeving, is het mogelijk dat we die mensen informeren? Nog veel meer voorlichten: waar kun je terecht, hoe kun je terecht. Ik heb niet alle wetenschap van alle middelen die we nu hebben, maar ons daar nog veel meer op richten. Dus niet alleen de campagne richten op die jongeren weghouden of ze toch te laten inzien: je hebt een keuze. Maar misschien ook dat andere pad, die mensen vooral voorlichten. Kunnen we daar iets mee?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ik zou zeggen: wie het beter weet nodig ik uit. Maar we worstelen daarmee en we blijven zoeken in al die hoeken en gaten waar u over spreekt,

zoeken wij mogelijkheden. We deden het en we gaan het blijven doen de komende periode om te kijken of we toch nog meer mensen kunnen motiveren om met ons samen te werken. Maar we moeten ze wel duidelijk maken dat ze deel uitmaken van die totale samenleving en dat hun inbreng daarin onlosmakelijk verbonden is met de veiligheid van de stad. En daar gaan wij wat mij betreft ons voor blijven inzetten.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan kijk ik verder of er nog onbeantwoorde vragen zijn. Nee? Geen onbeantwoorde vragen meer? Dat betekent dat de burgemeester het goede antwoord al heeft gegeven. Dan gaan we over naar de tweede termijn. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Dank aan de burgemeester voor de uitgebreide beantwoording. Eén laatste observatie die ik heb. Ik begrijp via de binnenlijn dat er in het Oude Westen twintig woningen waren uitgenodigd voor de bewonersavond. Ik voel toch sterk de behoefte om breder dan alleen maar de twintig woningen uit te nodigen voor voorlichting. Maar ik begrijp ook uw punt, dus daar ga ik nog heel even over nadenken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Tweede termijn. Ik zie dat dit geenszins het geval is. Burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Laat ik duidelijk zijn. Als er echt meer mensen behoefte hebben aan nog nadere informatie of verder gesprek, als er nog meer mensen zijn, met alle plezier beleggen we alsnog een extra bijeenkomst. Geen discussie over. Als er echt behoefte aan is, zou het raar zijn om daar niet aan tegemoet te komen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Dan concludeer ik dat we aan het eind van dit agendapunt één toezegging hebben mogen ontvangen van de burgemeester. Hij stuurt naar aanleiding van de vragen van het lid Maassen voortaan een aanwijzing voor een veiligheidsrisicogebied ook aan bewoners in dat gebied. Dank u wel. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Wat zegt u?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nog een toezegging naar aanleiding van het debat, namelijk dat ik bekijk of er een stadsmarinier in Crooswijk benoemd kan worden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Die had ik niet ontvangen, maar fijn dat u hem nog even toelicht. Goed, dat gezegd hebbende sluit ik dit agendapunt en ik geef de voorzittershamer en het stokje weer over aan de burgemeester. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

7. TWEEMINUTENDEBATTEN

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Goed, dan gaan we verder met het volgende agendapunt. Ik ben gepromoveerd, ik mag nog even door. Ik heb punten gehaald. Goed, dan kom ik bij agendapunt 7, tweeminutendebatten.

7.1 Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven'

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven'. Daar heb ik als eerste de heer Verhoef voor staan.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, voor ons ligt het bestemmingsplan 'Rijnhaven'. Een bestemmingsplan dat de toevoeging van veel o zo benodigde woningen aan

onze stad mogelijk maakt. Wat Leefbaar Rotterdam betreft is dat een heel goede zaak. Er zijn wat ons betreft nog wel drie aandachtspunten waarover we nog nadere toelichting wensen. De eerste is de verkeersveiligheid tijdens de bouw. De ontsluiting van Katendrecht en de Wilhelminapier qua verkeersveiligheid en qua bereikbaarheid van de benodigde hulpdiensten. Omwonenden hebben ons verteld tijdens een schouw die we daar gedaan hebben dat ze zich daarover zorgen maken. Ik wil graag van de wethouder weten in hoeverre we welke maatregelen kunnen en gaan nemen om die zorgen weg te nemen. Het tweede punt is de toenemende drukte op de Posthumalaan. Verschillende bewoners hebben ons daarop aangesproken tijdens de genoemde schouw. Naar hun idee wordt dat met name veroorzaakt door een hoop sluipverkeer dat de drukte op de Laan op Zuid probeert te omzeilen. Misschien kunt u er iets meer over vertellen hoe we dat in de toekomst kunnen voorkomen. En zeker ook weer met de bouwplannen daar in de buurt en zeker bij de Rijnhaven, is het misschien wel handig om daar maatregelen op te nemen. Als laatste de zienswijze met betrekking tot evenementen. Wat Leefbaar Rotterdam betreft zijn meer evenementen in de stad gewenst. We hebben niet voor niets het initiatiefvoorstel van collega Abrahamse omarmd en mede ingediend. Wat wij wel vreemd vinden is dat nu een uitbreiding van dat aantal evenementen in dit bestemmingsplan wordt toegevoegd door middel van een zienswijze van een belanghebbende. Wij vinden dat vreemd omdat er nu eigenlijk geen gedegen participatietraject is doorlopen. Wij zullen daarom niet het amendement van mevrouw Abrahamse steunen, want die vraagt om nog meer amendementen. We kunnen wel leven met de tabel die nu is opgenomen, maar we zullen wel samen met D66 en VVD een motie indienen waarin wij meer aandacht vragen voor de participatie op het moment dat dit bestemmingsplan weer herijkt of herzien wordt. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, Rijnhaven is een prachtig plan waar 3000 woningen worden mogelijk gemaakt. En een groot park, ik denk echt een toevoeging voor de stad. Wij hebben één punt dat ik in de korte tijd die ik heb even wil uitlichten. Dat is namelijk het verlies aan zon van omwonenden bij de Lodewijk Pincoffsweg en Cité. Daarvoor hebben wij een amendement, omdat wij vinden dat het belangrijk is om dat verlies aan zonuren goed in beeld te houden en niet bij de vaststelling van een bestemmingsplan volledig los te laten, omdat het belangrijk is voor zowel omwonenden als wijkraad. Zij hebben aangegeven dat dit zorgvuldig meegewogen moet worden, ook in het vervolgproces. Dus hierbij een amendement, mede ingediend door Volt.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Kockelkoren heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Rijnhaven; verlies aan zonuren omwonenden beperken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 7.1 het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven',

Besluit om het ontwerpbesluit, behorend bij voormeld voorstel als volgt te wijzigen:

- in de toelichting bij het bestemmingsplan in paragraaf 6.9.4 de volgende alinea toe te voegen: "Bij de uitwerking van de bouwenvelopen zal het college van de ontwikkelende partijen eisen om in beeld te brengen hoeveel woningen niet voldoen aan de criteria van het afwegingskader bezonning met als doel om bij de uitwerking van de plannen de bezonning nadrukkelijk in de afweging te blijven betrekken."

Nadere eisen

- in de regels bij het bestemmingsplan in artikel 3.4 een nadere eis toe te voegen:
"Burgemeester en wethouders kunnen op basis van het hoogbouwbeleid en het afwegingskader bezonning, uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening nadere regels stellen aan de situering, massaopbouw en/of vormgeving van de gebouwen en de ruimtelijke inpassing hiervan in de omgeving, met als doel het tegengaan van afname van bezonning."

w.g. A. Kockelkoren en T. Kind

Toelichting:

Met dit bestemmingsplan wordt de bouw van maximaal 3.000 woningen in een drietal samengestelde bouwblokken mogelijk gemaakt met een zestal torens variërend in hoogte van 120 meter aan de parkzijde tot 250 meter nabij metrostation Wilhelminaplein. Voor 38 van de 523 getoetste rekenpunten, met name aan de Laan op Zuid, is ten gevolge van dit bestemmingsplan een zodanige afname van zonuren voorstelbaar dat deze niet voldoen aan de lichte TNO-norm, die in het gemeentelijk opgestelde afwegingskader voor bezonning als kritische ondergrens gedefinieerd is. In de afweging heeft het college besloten dat het belang/profit van de gebiedsontwikkeling Rijnhaven zwaarder weegt dan de punten die niet voldoen aan de lichte TNO-norm.

Echter, het bouwvolume dat in dit bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt is ruim genomen om ontwerp vrijheid en schuifruimte te hebben bij het verder uitwerken van de ontwikkelingen. Het college geeft aan dat de werkelijke zon-afname altijd significant minder zal zijn, waarmee ook het aantal rekenpunten dat niet voldoet significant minder zal zijn. Als in het vervolg van de gebiedsontwikkeling de bezonning op de omgeving geen aspect meer is bij de afweging van plannen, is er ook geen aansporing meer om de bezonningssituatie te verbeteren. Dit amendement zorgt voor inzicht op de effecten op de omgeving qua bezonning en het meenemen van dit aspect bij de uitwerking van plannen.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel voor uw bijdrage. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter. Ja, wij zijn natuurlijk voor dit bestemmingsplan. Het biedt echt de mogelijkheid om heel veel woningen te gaan realiseren in dit hele mooie stuk Rotterdam, ook een heel druk stuk Rotterdam. Meer woningen betekent niet alleen meer huizen, maar ook meer verkeer. En dat in dat hele drukke deel van Rotterdam betekent dat we heel slim erover moeten gaan nadenken hoe wij die mobiliteit daar ook gewoon goed gaan regelen. Als bijvoorbeeld al die mensen hun bestellingen aan huis bezorgd willen hebben, betekent dat heel veel busjes voor de deur. Nu heeft de commissie BWB, althans een deel daarvan, een heel mooie oplossing gezien in Wenen die nog werkt ook. Alle bestellingen worden afgeleverd op één centraal punt en van daaruit kunnen de mensen of hun pakje zelf op komen halen, of het wordt nog verder per fiets naar de huizen gedistribueerd. Een prachtig idee en we dachten: laten we dat idee meenemen naar Rotterdam. Vandaar onze motie die ik graag wil indienen om deze slimme stadsdistributie ook hier verder uit te werken en ook te kijken of we dat op meer plekken in Rotterdam kunnen realiseren. De motie is mede ondertekend door GroenLinks en DENK en heet 'Slimme stadslogistiek Rijnhaven'.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Slimme stadslogistiek Rijnhaven

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van het bestemmingsplan Rijnhaven;

constaterende dat:

- met bestemmingplan Rijnhaven en aangrenzende projecten veel woningen kunnen worden toegevoegd;
- om de verkeersstromen te kunnen beheersen onder andere wordt ingezet op gebruik van deelvervoer;
- er in de plannen ruimte is voor een distributiestraat die een rol zou kunnen spelen in slimme stadslogistiek;

overwegende dat:

- slimme stadslogistiek een bijdrage kan leveren aan het beperken van de verkeersdruk doordat minder busjes en vrachtauto's bij bewoners aan de deur pakketten afleveren;
- commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte tijdens een werkbezoek aan Wenen kennis heeft genomen van vormen van stadslogistiek waarbij alle aanbieders en vervoerders hun pakketten naar een lokaal distributiepunt brengen waarna deze per fiets in de wijk naar bewoners gedistribueerd worden;

verzoekt het college:

- de distributiestraat zo goed mogelijk te benutten in slimme stadslogistiek waardoor de verkeersdruk wordt verminderd;
- over de opzet, de uitwerking en de resultaten te rapporteren aan de raad en de lessen te vertalen naar andere gebieden in de stad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren en N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, ik zal mijn woorden uit de commissievergadering niet herhalen, maar mijn optimisme over het bestemmingsplan wel. Het is onveranderd. Er ligt wel een enorme bouwopgave voor Rotterdam en met dit plan komen we een eindje verder. We zijn niet alleen bezig met stenen stapelen, maar met hotspots bouwen. Groen in de openbare ruimtes, water dat onderdeel wordt van de verblijfsruimte en samenhang met de wijken eromheen. Voorzitter, u ziet het, mijn optimisme is onveranderd. Doordat de locatie goed bereikbaar is en de centrale ligging ervan, biedt het meer dan enkel een plan voor bouwen, maar ook contact met de omwonenden. Het is een opstapje naar meer ontmoetingen tussen verschillende Rotterdammers. En voorzitter, DENK wil graag zorgen voor inclusiviteit in de stad en daar hoort bij dat ontmoetingsplekken toegankelijk zijn voor iedereen. En dat doen wij door de motie 'Openbare faciliteiten in Rijnhaven' in te dienen. Daarin vragen we bij verdere uitwerking van plannen voor de Rijnhaven te zorgen voor watertappunten en openbare toiletten, zodat de plek daadwerkelijk een verblijfsplek wordt voor iedere Rotterdammer, voor de sportende jongere en de wandelende oudere. Voorzitter, een aandachtspunt voor ons blijft dat de veranderende mobiliteitsbehoefte niet betekent dat er geen plek of aandacht moet zijn voor mensen die van de auto afhankelijk zijn en een parkeerplek nodig hebben. Die behoefte verandert, afhankelijk van de bewoners die vervolgens na verhuizingen in de wijken terechtkomen. Daarom dienen wij de motie 'Flexparkeren Rijnhaven' in, om onderzoek te doen naar

tijdelijke flexplekken die eventueel naar behoefte kunnen worden ingezet of juist kunnen worden weggenomen. Voorzitter, ik zie dat ik één motie bij me heb en de andere motie nog moet ontvangen van mijn medewerker, dus die dien ik zo in.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat komt in orde. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Openbare faciliteiten in Rijnhaven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van 7.1 Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven';

constaterende dat:

- in de Rijnhaven een nieuw stadspark met strand wordt gerealiseerd;
- het stadspark veel bezoekers zal gaan krijgen;

overwegende dat:

- tapwaterpunten en openbare toiletten makkelijk te realiseren zijn, maar van erg grote toegevoegde waarde zijn in een openbare ruimte;
- tapwaterpunten en openbare toiletten erg goed gebruikt zullen worden in het stadspark indien zij gerealiseerd worden;
- tapwaterpunten en openbare toiletten helpen tegen problemen zoals zwerfafval en wildplassen;

verzoekt het college:

- bij de uitwerking van de plannen voor de Rijnhaven te zorgen voor watertappunten en openbare toiletten;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan kijk ik in de raad of er nog andere partijen zijn. Ik zie de heer Van der Velden zijn vinger opsteken.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, wij zijn blij met deze planologische uitwerking van het masterplan uit 2020 en wij zullen ook voor het bestemmingsplan stemmen. Wel zijn wij onaangenaam verrast door verruiming van de evenementenruimte in de Rijnhaven, of meer specifiek in het gebied Feijenoord. Feitelijk is dit nu al een wijziging van de Parapluherziening Evenementen, een bestemmingsplan waarvan de inkt eigenlijk nog amper droog is. Omwonenden krijgen met deze wijziging meer evenementen voor hun deur te verduren. Het college doet voorkomen alsof dit een gunst is, maar het tegendeel is waar. Ik wil nog even wijzen op wat er vorige week is gebeurd, dat mensen in de Willemstoren er zelfs over spraken dat er een aardbeving was. Maar wat was het, het waren gewoon geluidstrillingen van het festival. Dus het lijkt ons ook heel onverstandig om met dat soort hoogbouw aan de Rijnhaven, daar nog meer van dat soort evenementen te gaan doen. Om die reden komen wij ook met een amendement om de verruiming van het aantal evenementen in de planregels ongedaan te maken.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Van der Velden heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement B. Geen uitbreiding evenementen in Rijnhaven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van bestemmingsplan Rijnhaven;

besluit:

I

Zienswijze 5.1 ongegrond te verklaren.

II

Dienovereenkomstig de voorgestelde wijziging van artikel 12.2 van de regels niet door te voeren."

w.g. R.T.J. van der Velden

Toelichting:

Vorig jaar heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan Parapluherziening evenementen vastgesteld. Daarin is de capaciteit voor evenementen in gebied Feijenoord bepaald. Het voorliggende bestemmingsplan doorkruist de parapluherziening door specifiek voor Rijnhaven additionele capaciteit voor het organiseren van evenementen mogelijk te maken met toevoeging van onderstaande tabel in de regels:

Categorie	Maximaal aantal bezoekers gelijktijdig aanwezig	Maximaal aantal evenementen per jaar	Maximaal aantal evenementendagen per jaar	Maximale geluidbelasting ter plaatse van de gevel van het dichtstbijzijnde geluidgevoelige object
Groot I	> 2.500 t/m 50.000	1	1	95 dB(A), 105 dB(C)
Groot II	> 2.500 t/m 10.000	1	3	75 dB(A), 85 dB(C)
Middel I	501 t/m 2.500	5	10	70 dB(A), 80 dB(C)
Klein	=< 500	10	15	65 dB(A), 75 dB(C)

Wij vinden het geen goed idee dat er meer evenementen in gebied Feijenoord mogelijk worden gemaakt, waarbij er specifiek wordt voorzien in evenementen aan de Rijnhaven. Het luidt tot meer geluidshinder voor de omwonenden en dat vinden wij niet wenselijk. Wat wij evenmin wenselijk vinden is dat belanghebbenden niet hebben kunnen participeren over verruiming van de evenementenruimte. De verruiming is namelijk pas ná terinzagelegging ingevoegd in het bestemmingsplan.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Flexparkeren in Rijnhaven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van 7.1 Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven';

constaterende dat:

- 50% van de minimale parkeereis wordt aangehouden voor parkeerplekken in Rijnhaven door gebruik te maken van een vrijstelling;
- 700 tot 1300 parkeerplekken en 3000 woningen worden gerealiseerd in Rijnhaven;
- vele woningzoekenden afhankelijk zijn van een parkeerplek voor de auto;

overwegende dat:

- de hoeveelheid autoparkeerplaatsen voor Rijnhaven niet zal aansluiten bij de behoefte;
- er pas in een latere fase definitief kan worden vastgesteld wat de behoefte voor autoparkeerplaatsen zal zijn als er duidelijk is hoeveel maar ook welke winkels en maatschappelijke functies worden gerealiseerd;
- het plaatsen van parkeerplekken voor alternatieve vervoersmiddelen goed is, maar geen reden mag zijn om parkeerplekken voor de auto weg te halen;
- tijdelijke (flex)parkeerplaatsen die na enige tijd kunnen worden getransformeerd, een goede optie zijn om mee te gaan met de behoefte voor parkeren;

verzoekt het college:

- te onderzoeken wat de vraag is naar autoparkeerplaatsen in Rijnhaven;
- te onderzoeken naar de mogelijkheid om tijdelijke (flex)parkeerplaatsen te verwerken in Rijnhaven;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De bodes draaien rondjes van 36-1. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, heel kort. In de commissie heeft ons burgerraadslid Emin Başoğlu al gezegd dat het, wat men dan noemt, on-Nederlands is wat daar gepresenteerd is, maar het was helaas ook niet erg Weens maar nog steeds heel erg Manhattan aan de Maas. We zijn natuurlijk in afwachting van een woonvisie die veel rechtvaardiger is, want in die bouwplannen zit nog veel te veel topsegment, het dure segment, terwijl we schreeuwende behoefte hebben aan betaalbare woningen. Wij willen dan ook voorstellen en wij hebben een motie om het bouwprogramma te scheiden van het bestemmingsplan en met de gemeenteraad pas te bespreken nadat de lang verwachte rechtvaardige woonvisie is vastgelegd.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Coşkun heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Bouwprogramma Rijnhaven tegen het licht houden

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.1 'Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Rijnhaven';

constaterende dat:

- we momenteel in een wooncrisis zitten met een steeds groter tekort aan betaalbare woningen;

- het huidige bouwprogramma van de Rijnhaven voor 35% aan woningen in het hoger segment bevat, 15% in het luxe segment en maar 20% sociaal;
- bewoners en omwonenden aangeven dat er niet voor de buurt wordt gebouwd;
- het bouwprogramma van het Rijnhavengebied opgesteld is voordat er een woonakkoord was en niet in lijn is met een nieuwe woonvisie die draait om voldoende beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar woningaanbod voor alle Rotterdammers;

overwegende dat:

- het huidige Rijnhaven bouwprogramma dus verouderd is;

verzoekt het college:

- om het bouwprogramma van de Rijnhaven te scheiden van het bestemmingsplan en met de gemeenteraad te bespreken nadat de langverwachte, rechtvaardige woonvisie vastgelegd is;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Ik kijk in de raad rond of er nog partijen zijn die het woord willen voeren. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. De Rotterdamse VVD is enthousiast over het plan over de Rijnhaven. We vinden het een goed plan. We steunen het dan ook. Er komen broodnodige woningen bij en ook extra vergroening van onze stad. Wel maken we ons net als de bewoners zorgen over de verkeersdruk die daarbij komt kijken. Mijn collega heeft daarom daar ook vragen over gesteld in de commissie en we begrijpen nu dat ook voor de zomer een verkeerscirculatieplan komt waarin dat wordt meegenomen, dus daar zijn wij blij mee. Daarnaast hebben de bewoners zorgen over overlast en ook die delen wij, met name na eerdere taferelen in Nesseland en Hoek van Holland. Er komt hier ook een stadsstrand bij en we maken ons zorgen om wat hier met name 's nachts kan ontstaan qua onveiligheid, qua overlast voor de bewoners. Er is in ieder geval al door de wethouder toegezegd dat er ook nog een beheersplan komt. Wij willen ook een motie indienen waarbij we dus een hek gaan inrichten rondom het park, zodat dit 's nachts kan worden afgesloten, wat ook al zo is bij bijvoorbeeld het Dakpark in Delfshaven. En dan evenementen, er is al een beetje een vooraankondiging geweest. Ik ben blij dat de wethouder Evenementen er is, er komt een mooi park, er komt een mooi stadsstrand en ook in dit plan zijn al eerder evenementen voorzien. We zijn dan ook wel blij dat dat nu wordt meegenomen door de grondverklaring van de zienswijze. Wel heb ik aan de wethouder dan de vraag wat hier voorzien wordt. Want we merken nu al dat er soms wat zorgen zijn over de geluidsoverlast, terwijl als je kijkt naar de plannen voor de Rijnhaven ten opzichte van bijvoorbeeld het Mandelapark, is dat veel minder. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, ik ben eigenlijk wel hogelijk verbaasd, want voor welk probleem wilt u een hek gaan plaatsen?

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, we hebben in Nesseland gezien dat er plunderingen zijn geweest naar aanleiding van wat er gebeurt door jongeren van het strand. Ook in Hoek van Holland zijn er rellen geweest en een park 's nachts kan overlast aantrekken, hangjongeren, dus daarom willen wij het af kunnen sluiten 's nachts.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, gaat u dan ook een hek zetten om Hoek van Holland? En wat u zegt, kan aantrekken. Het hele plan is nog niet eens uitgevoerd. Dit lijkt me echt veel te voorbarig.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Dit plan is de inrichting van dit gebied, dus als we het willen inrichten op deze manier dat we het kunnen afsluiten, dan moeten we het nu doen. Dat is waarom we het nu indienen. Wat betreft de evenementen betreuren wij het net als meerdere partijen dat dit niet is meegenomen in de participatie, want dat zou denk ik nu heel veel discussies hebben voorkomen. Tegelijkertijd zien wij de zienswijze juist ook als een middel van participatie. En daarin wordt toch wel aangegeven dat er graag meer ruimte wordt gezocht voor evenementen en met name niet in de hoge geluidscategorie die de Partij voor de Dieren noemt, maar juist in een lagere geluidscategorie. Dat is ook waarom wij samen met Volt een amendement willen indienen op de tabel die er nu al in wordt verwerkt, waardoor er twee evenementen van 2500 bezoekers en hoger kunnen plaatsvinden, maar wel met een lage geluidsoverlast, want nu als de Wereldhavendagen plaatsvinden dan kun je eigenlijk al geen buurtbarbecue meer organiseren voor alle mensen die in de Rijnhaven gaan wonen en dat vinden wij erg jammer.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse heeft de volgende motie en het volgende amendement ingediend.

Motie 6. Rijnhavenpark hufferproof

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 11 mei 2023, ter bespreking van agendapunt 7.1 Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven';

constaterende dat:

- de bewoners van Nesselande in 2020 genoodzaakt waren een brandbrief te sturen aan de gemeente Rotterdam vanwege de overlast en onveiligheid op en nabij het strand;
- er in het verleden vaker meldingen zijn geweest van onveilige situaties op het strand van Nesselande en Hoek van Holland, zoals de plunderingen van 2 juni 2019 in Nesselande en de strandrellen in de nacht van 22 augustus 2009 in Hoek van Holland;

overwegende dat:

- overlast en een onveilig gevoel vaak 's nachts wordt ervaren;
- de bewoners in en rondom de Rijnhaven in een veilige buurt moeten kunnen wonen en genieten van hun nachtrust zonder overlast;
- bovengenoemde overlastgevende taferelen in het toekomstige Rijnhavenpark – straks het derde stadsstrand – kunnen worden voorkomen door een hek om het park te plaatsen zodat het park 's nachts kan worden afgesloten;
- daarmee ook wordt voorkomen dat politie, die al te maken heeft met een hoge werkdruk, 's nachts vaker dan nodig naar het park wordt geroepen;
- ook parken zoals Central Park in New York van hekken zijn voorzien zodat deze parken 's nachts kunnen worden afgesloten voor bezoekers;

verzoekt het college om:

- het toekomstige Rijnhavenpark te voorzien van een afsluitbaar hek om zo 's nachts het park af te kunnen sluiten voor bezoekers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.S. Abrahamse

Amendement C. Rijnhaven mag de evenementenboot niet missen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023, ter bespreking van het raadsvoorstel Vaststelling Bestemmingsplan Rijnhaven;

Besluit:

- Aan sub 4 van het ontwerp-raadsbesluit toe te voegen:
, met dien verstande dat de vervangende tabel in artikel 12.2.b

Categorie	Maximaal aantal bezoekers gelijktijdig aanwezig	Maximaal aantal evenementen per jaar	Maximaal aantal evenementendagen per jaar	Maximale geluidbelasting ter plaatse van de gevel van het dichtstbijzijnde geluidgevoelige object
Groot I	> 2.500 t/m 50.000	1	1	95 dB(A), 105 dB(C)
Groot II	> 2.500 t/m 10.000	1	3	75 dB(A), 85 dB(C)
Middel I	501 t/m 2.500	5	10	70 dB(A), 80 dB(C)
Klein	=< 500	10	15	65 dB(A), 75 dB(C)

wordt vervangen door de volgende tabel:

Categorie	Maximaal aantal bezoekers gelijktijdig aanwezig	Maximaal aantal evenementen per jaar	Maximaal aantal evenementendagen per jaar	Maximale geluidbelasting ter plaatse van de gevel van het dichtstbijzijnde geluidgevoelige object
Groot I	> 2.500 t/m 50.000	1	1	95 dB(A), 105 dB(C)
Groot II	> 2.500 t/m 10.000	2	6	75 dB(A), 85 dB(C)
Middel I	501 t/m 2.500	5	10	70 dB(A), 80 dB(C)
Klein	=< 500	10	15	65 dB(A), 75 dB(C)

w.g. M.S. Abrahamse en T. Kind

Toelichting:

De Rijnhaven wordt met dit bestemmingsplan deels gedempt en ontwikkeld tot een mooi stadspark, met strand en evenementenlocaties, als onderdeel van een van de 7 stadsprojecten zoals goedgekeurd in de raadsvergadering van 12 november 2020. De intentie van deze stadsprojecten is om, naast het vergroenen van Rotterdam, ook meer evenementenlocaties te creëren. De gegrond verklaarde zienswijze 5.1 is een stap in de juiste richting, maar geeft te weinig ruimte om evenementen te houden die passen bij de locatie. Het bestemmingsplan bepaalt namelijk niet hoeveel evenementen er per jaar zullen komen, maar hoeveel er maximaal mogen komen. De Rijnhaven wordt regelmatig gebruikt voor de Wereldhavendagen en is daarnaast ook uitermate geschikt voor een sportevenement zoals een zwemwedstrijd of een buitenbioscoop. Het gaat hier nadrukkelijk niet om grote, luide festivals. In de gegrond verklaarde zienswijze 5.1 is het raamwerk te beperkend, terwijl dat tegen een van de beoogde doelen van de stadsprojecten druist.

Daarom stelt de VVD voor het maximaal aantal evenementen en evenementendagen te verhogen tot drie per jaar met een maximum van veertien dagen.

De motie en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ook D66 ondersteunt het plan aan de Rijnhaven. Ook wij maken ons wel zorgen over evenementen en betrokkenheid van de bewoners. Daarom hebben wij een motie, ik houd het kort, 'Evenementen niet achteraan in de (Rij)nhaven', om vooral ook te kijken hoe we kunnen zorgen dat we maatwerk kunnen blijven leveren, maar ook de bewoners van de Rijnhaven hierbij kunnen blijven betrekken, zodat we ook een levendige stad en een bruisende stad, ook op Zuid Rijnhaven met elkaar kunnen realiseren. Hierbij mijn motie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Evenementen niet achteraan in de (Rij)nhaven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 7.1: Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven';

constaterende dat:

- de essentiële bouwopgave in Rotterdam druk uitoefent op de levendigheid in de stad;

overwegende dat:

- Rotterdam als wereldstad baat heeft bij toonaangevende evenementen voor jong, oud, bewoners en bezoekers;

verzoekt het college:

- bij toekomstige wijzigingen van het bestemmingsplan Rijnhaven rekening te houden met de mogelijkheden voor evenementen en de stakeholders hierbij te betrekken middels georganiseerde participatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M. Nunnely, M.S. Abrahamse en M. Verhoef

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Het is een beetje onrustig in de raadzaal, als u met elkaar wilt spreken mag dat hiernaast. Ze hebben lekkere koffie. Wenst nog iemand het woord? Eenmaal andermaal. We beginnen met wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, het is toch wel goed dat we nog even stilstaan bij dit plan, ook al is het bij een tweeminutendebat. Want het is een plan waar natuurlijk in de vorige periode ook al veel over is gesproken en nu weer, maar ik ben ontzettend blij en verheugd om te horen van u dat u de uitwerking daarvan ook zo waardeert en het een mooie toevoeging voor de stad vindt. Het is een enorm grote gebiedsontwikkeling die wij gaan neerzetten en het is natuurlijk fantastisch dat er zoveel draagvlak ook in uw raad voor is, wat ik uit uw woorden opmaak. Dus daar kan ik mij als

wethouder alleen maar zeer gelukkig mee prijzen. Dus dat is heel mooi. Tegelijkertijd geeft u aan dat er nog wel wat zorgen en vragen zijn. Daar ga ik dan snel op in. Te beginnen bij de heer Verhoef van Leefbaar Rotterdam. U maakt zich zorgen over de verkeersafwikkeling. We zien natuurlijk nu al dat het lastig is, ook met al die plannen. Katendrecht, Rijnhaven, en nu wordt de drukte ook nog wel versterkt natuurlijk door de aanpak van de Roseknoop, dus dat is inderdaad nu voor de bewoners echt, wanneer houdt het op en dan komt er nog zoveel bij. Mensen maken zich daar zeer veel zorgen over hoe dat de komende jaren zich allemaal gaat ontwikkelen. Die zorg is bekend bij ons. En mevrouw Abrahamse gaf al aan dat er ook vanuit Mobiliteit wordt gewerkt aan een goed plan, een circulatieplan over hoe zich dat allemaal met elkaar verhoudt en hoe we die verkeersafwikkeling goed kunnen regelen. We komen daarover ook met een collegebrief uw kant op hoe we dat precies gaan zien. Want het is natuurlijk zeer begrijpelijk dat mensen zich hier druk over maken. En dat is over de verkeerssituatie in zijn algemeenheid. U had er natuurlijk ook een vraag over hoe we dat dan tijdens de bouw gaan doen. Tijdens de bouw, er wordt natuurlijk enorm veel gebouwd, zowel Katendrecht als Rijnhaven, dat allemaal bij elkaar. Dus de bouw is eigenlijk ook een heel lange periode en daarvoor gaan wij aan de slag met een, ik vergeet altijd de afkorting, de Bouwactiviteit Logistiek Verkeerscirculatieplan. Dat is het BLVC-plan. Dat plan stellen wij op, waarmee we de verkeersstromen en de bouwstromen van elkaar scheiden zodat de beweging van bewoners, het reguliere verkeer, gescheiden wordt van het bouwverkeer. Dat kan bij de Rijnhaven ook omdat je dan natuurlijk dat parkdeel hebt, dat daarvoor ook te gebruiken is. Dus door dat te scheiden en ook echt goed te monitoren, daar ook de communicatie naar iedereen heel helder te maken, denken wij echt dat we dat probleem kunnen oplossen. Er wordt echt bestuurlijk ook vinger aan de pols op gehouden over deze plannen en de uitvoering daarvan, dus wij denken met zo'n plan dat je met alle betrokkenen ook vaststelt, zo gaan we het doen, dat we die scheiding van die verkeersstromen een beheersbare situatie laten zijn. Maar het reële verhaal is wel dat het natuurlijk druk wordt en dat mensen echt daar wel overlast van gaan ondervinden. Maar dat proberen we echt tot een minimum te beperken, want we begrijpen echt heel goed dat mensen in Katendrecht, Afrikaanderplein, Wilhelminakade, echt wel wat te stellen krijgen. Maar daar maken we ons ook vanuit de gemeente heel druk over om dat goed te regelen. Dus dat is hoe we daarnaar kijken. U geeft ook iets aan over evenementen. U vraagt hoe dat procesmatig nu eigenlijk zit, dat er geen evenementen gepland staan en dat dan aan de hand van een zienswijze dat toch mogelijk wordt gemaakt. Ja, we hebben daar ook ontzettend over nagedacht, want aan de ene kant zien we wel een toename van mensen die in die buurt komen wonen, daarmee ook een groeiende behoefte aan evenementen. Ook vanuit uw raad zegt u vaak: nou, denk goed over meer evenementenlocaties. Tegelijkertijd willen we dat ook netjes regelen, dus we hebben hier geprobeerd een voorzichtig midden te vinden, een gulden middenweg, door op deze manier toch evenementen, zij het in een wat rustiger categorie, mogelijk te maken. Maar daarin zijn we wel enigszins beperkt dus proberen we zo een gulden middenweg te vinden. Ik hoop dat u zich dat kunt voorstellen, maar dat is natuurlijk aan u. U geeft ook aan dat u meer aandacht wilt voor die participatie daaraan. Ik heb volgens mij geen motie van u ontvangen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dat is de motie van D66. Dan kan ik daarmee ook zeggen dat die voor ons heel goed uitvoerbaar is, maar daar kom ik zo meteen op. Mevrouw Kockelkoren van GroenLinks, u geeft aan dat u een amendement hebt om juist die bezonningsregels een integraal onderdeel te laten zijn van de afweging die we moeten maken ook bij het ontwerp en de verdere nadere uitwerkingen van de plannen, zodat het niet nu opzijgeschoven wordt, maar dat er opnieuw gekeken wordt in alle belangenafwegingen die er bij ontwerpen nu eenmaal gemaakt worden, de bezonning een integraal onderdeel te laten vormen. U geeft aan dat u daarvoor pleit en dat dit amendement daarop ziet. Het is een uitvoerbaar amendement wat mij betreft, dus ik geef daarbij oordeel raad. De ChristenUnie, de heer Vonk, u geeft aan in deze situatie hier in de Rijnhaven, het is natuurlijk een enorm druk gebied, ik heb daar net al iets over gezegd. Weinig ruimte, veel woningen. Dat betekent

dat we op alle fronten slim moeten zijn in onze ontwerpen en ook in hoe we met mobiliteit omgaan. We kunnen niet alles inpassen. U geeft daarbij ook aan dat een van de ideeën om behulpzaam daarin te zijn, is die stadslogistiek op een andere manier inregelen met een soort distributiepunt, noem ik het maar even, zoals we dat ook hebben gezien in Wenen en uw collega dat natuurlijk ook heeft gezien in Wenen, de heer Van Dijk. U vraagt ons dat ook verder uit te werken in de vervolgplannen en u dient daarvoor de motie 'Slimme stadslogistiek in en om de Rijnhaven' in. Die is voor ons goed uitvoerbaar, dus die geef ik ook oordeel raad. Dan naar DENK. U geeft aan het een mooi plan te vinden dus daar zijn wij heel blij mee. U zegt ook juist die verbinding in de stad tussen alle wijken van Zuid die we ook met zo'n stadspark mogelijk maken, waarin de verblijfskwaliteit van dat gebied echt een opkikker krijgt en ook ervoor zorgt dat mensen elkaar daar kunnen ontmoeten en fijn kunnen verblijven. Daarvoor is het des te belangrijker dat er ook voorzieningen zijn zoals een openbaar toilet en watertappunten. Nu is dat natuurlijk niet iets wat we met een bestemmingsplan regelen, maar in de nadere uitwerking kunnen we dat zeker oppakken, dus ook uw motie die gaat over openbare faciliteiten in de Rijnhaven is wat mij betreft oordeel raad. Verder vraagt u ook om flexparkeren in de Rijnhaven. U zegt: creëer flexibele parkeerplaatsen, eigenlijk extra parkeerplaatsen, zo vat ik hem op, om die parkeeroplossing beter te realiseren. Wat ik net aangaf, de ruimte is zeer schaars en als we kiezen voor extra parkeerplaatsen dan gaat dat ten koste van parkeerplaatsen die al bestaan. Dan leg je daar een onnodige claim op extra parkeerplaatsen die er al bestaan. Zo is in ieder geval hoe ik uw motie opvat. En dat maakt eigenlijk dat het slim ruimte delen met elkaar wordt bemoeilijkt en dat is eigenlijk iets wat we ons niet kunnen veroorloven in deze toch wat krappe ruimte. Dus vandaar dat ik uw motie moet ontraden. Dan gaan we naar de SP. U geeft aan het bouwprogramma Rijnhaven tegen het licht te houden. U vindt eigenlijk dat er te weinig sociale woningbouw in dit plan zit. Wij hebben aangegeven dat het toch een behoorlijke hoeveelheid sociale woningbouw is, zo rond de 600, 640, als ik het zo even uit mijn hoofd zeg dat daar gerealiseerd gaat worden. Een behoorlijk aantal in die wijk, echt belangrijk. Tegelijkertijd hebben we deze plannen ook al geaccordeerd in het masterplan, waarin we die verhouding ook hebben neergezet en dit is daarvan een doorvertaling en dit is ook de manier waarop we dat dus willen doen in dit bestemmingsplan.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja kijk, dat masterplan is ook alweer van een hele tijd geleden en inmiddels, de wereld draait door en de projectontwikkelaars stoppen een beetje met bouwen en er is een schreeuwende behoefte aan meer sociale woningen. U zegt 600 is veel. Ja 600 op 3000 is maar 20%. Wij vinden dat er gewoon meer zou moeten komen en dat kan ook als we een goede nieuwe woonvisie vaststellen. Daar zijn we mee bezig. Dus wacht nu even met dat bouwen van die projectontwikkelaars. Ga nu niet nog meer leegstand creëren met dat topsegment.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, we gaan natuurlijk 50% betaalbaar realiseren in de Rijnhaven en dat is inderdaad een programma zoals dat reeds is vastgesteld en daar zijn ook al deze plannen op doorgerekend en ingetekend en ik ga geen plannen meer in retrospectief omvormen. Dat is financieel niet haalbaar en wij denken dat wij hier toch echt een mooi programma neerzetten voor alle doelgroepen voor wie we in de stad een mooi huis willen mogelijk maken. Dus daarom zal ik deze motie ontraden. Dan ga ik over naar de Partij voor de Dieren. Fijn dat u ook zo tevreden bent of blij bent met de uitwerking van het

bestemmingsplan. U heeft wel een kanttekening over die evenementen. Dat was in de commissie ook heel duidelijk. Ik heb daar net al op gereageerd. U zegt: hoe kunt u dit nu in dit bestemmingsplan zo opnemen? Met dit bestemmingsplan bevestig je of in die zin overschrijven we het bestemmingsplan Parapluherziening evenementen. Dat wordt met dit bestemmingsplan voor dat onderdeel dus overschreven. Dus wij zullen meer, wat aan ons voorstel zit in ieder geval, op de zienswijze, meer evenementen mogelijk maken. Maar wij denken echt hiermee een gulden middenweg te hebben gevonden. Uw amendement om dat tot nul te reduceren zal ik om die reden ontraden, omdat we toch ook denken dat we daarmee wel aan een behoefte voldoen. De VVD, mevrouw Abrahamse, ook u steunt het plan gelukkig. U geeft aan dat het zonde zou zijn als in dat prachtige park allemaal overlast komt. Kan daar niet een hek omheen gezet worden? Nou, dat lijkt ons geen goed idee. Het park dat aangelegd wordt is een inclusief openbaar park en we gaan niet uit van wantrouwen en allerlei doemscenario's. Wij denken dat dit een prachtig park wordt en dat het alleen maar mooi is als dat openbaar toegankelijk is. En een hek is een signaal dat wij hier niet willen afgeven, dus deze motie zal ik ontraden. Daarnaast heeft u ook een amendement, 'Rijnhaven mag de evenementenboot niet missen'. U heeft ook een vraag volgens mij voor mijn collega-wethouder Evenementen, maar vanuit de bestemmingsplangedachte zal ik deze ontraden, omdat wij toch ook die participatie dus willen gaan doen op het moment dat dit bestemmingsplan weer wordt vernieuwd. Want tegen de tijd dat al die plannen uitgevoerd zijn, zijn we wel weer tien jaar later en zullen we weer opnieuw een plan moeten gaan maken. Dan kunnen we kijken: hoe werkt het allemaal uit met de evenementen en daar een goede participatie op doen. Op voorhand al die uitbreiding, daarvan denken wij dat we daarin net even de balans verkeerd laten uitvallen. Ook u vroeg natuurlijk en had een opmerking over die verkeersdruk en uw zorgen daarover. U maakte ook melding van dat verkeerscirculatieplan en dat we u inderdaad een brief erover gaan sturen hoe we hier op het gebiedsniveau, wijkniveau, met die verkeerssituatie om denken te gaan. Ik denk dat het een heel belangrijk gesprek is dat we nog met elkaar gaan voeren, samen met mijn collega Karremans, die met name over mobiliteit gaat. Dan als laatste D66. Ook u zegt: meer evenementen is mooi, maar ja, hoe betrekken we de bewoners er nu bij? Er waren toch ook zorgen, dus kunnen we dat niet beter borgen in de toekomst door daar een beter participatietraject voor in te zetten? Dat kunnen wij heel goed doen, dus die motie kan ik oordeel raad geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank voorzitter en ook dank om dat te horen wethouder via de voorzitter. Ik ben toch wel heel benieuwd hoe u kijkt naar toch de evenementen ruim wel meenemen in alle andere bestemmingsplannen, maar met name gewoon voor de Rijnhaven. Heeft u er al een beeld van hoeveel evenementen we daar wel kunnen realiseren?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dank u wel. Volgens mij maken wij nu met het accorderen van deze zienswijze twee extra evenementen mogelijk. Drie. Er zit een tabel in, daar staat precies het exacte aantal evenementen dat wij mogelijk maken. U ziet al, ik ben geen wethouder Evenementen, anders had ik dit helemaal uit mijn hoofd geweten. Ik zal even een kort antwoord doen en dan vraag ik gewoon de collega die echt meer over de evenementen weet en hoe dat zit. Wij hebben een aantal voorgesteld en wij willen gewoon kijken hoe dat uitpakt in de praktijk en dan, met participatie is het wel goed dat je het ook openlaat wat bewoners allemaal verder daarvan vinden, en niet aan de voorkant alles al helemaal dichttimert. Ik heb daar niet een andere mening over dan dat we dat goed in

overleg moeten doen met bewoners. Maar ik denk dat het ook goed is om even het geluid van wethouder Kasmi daarover te horen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Nou, eigenlijk heeft u het allemaal gezegd mevrouw Zeegers, dus ik heb daar heel weinig aan toe te voegen. Ik denk dat het goed is om ons er heel erg bewust van te zijn dat de plannen zoals die er nu liggen pas over tien jaar natuurlijk helemaal compleet zijn, voordat we daar eindelijk echt gaan beginnen. Dus dan zijn we ook veel verder. Wat we nu hebben gedaan zoals we hebben afgesproken met u als raad is om aan de voorkant bij planontwikkeling rekening te houden met evenementenlocaties. Dat hebben we gedaan. Ik ben vanuit mijn portefeuille blij met de ruimte die nu geboden is. Twee grote evenementen in ook behoorlijke categorieën waar nu ruimte voor is. We hebben ruimte voor kleinere evenementen en we hebben ruimte voor middelgrote evenementen. En, niet onbelangrijk, er is ook participatie aan voorafgegaan. Er is ingesproken door verschillende partijen. We hebben geprobeerd er zoveel mogelijk rekening mee te houden. Ik denk dat dit op deze manier nu heel goed een plek krijgt in het bestemmingsplan. En over tien jaar zijn wij er waarschijnlijk niet meer, maar dan is het goed om tegen die tijd weer te kijken hoe de stad er bij ligt en wat dan de behoefte is. En als er dan echt behoefte is, dan kan daar natuurlijk altijd via een herziening wat aan gedaan worden. En in de tussentijd weten we dat via een omgevingsvergunning altijd een uitzondering gemaakt kan worden daar waar we dat met elkaar nodig vinden. Dus voor nu houd ik het hierbij. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan beëindig ik de beraadslagingen over dit tweeminutendebat.

7.3 Ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal

De **VOORZITTER**. Dan ga ik met u mee naar agendapunt 7.3, ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal. Wethouder Yigit zit er. Mevrouw Vlieger, u heeft het woord gevraagd bij agendapunt 7.3 en wij zijn zover.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Voorzitter, dank. Dit is een schandaal dat duizenden gezinnen heeft getroffen en voor veel leed en verdriet heeft gezorgd. Als politici hebben we gefaald om de burgers te beschermen. We hebben te lang onze ogen gesloten voor de problemen en de signalen van gedupeerden niet serieus genomen. Dat moet anders. Wij moeten als politici de verantwoordelijkheid nemen voor de fouten die zijn gemaakt, zorgen dat de mensen erkend en geholpen worden en als gemeente het vertrouwen van de burgers weer terugwinnen. Want veel mensen voelen zich nog niet erkend, gezien of geholpen, zo gaven ook de sprekers bij de commissie aan. Het belangrijkste punt voor de gedupeerde gezinnen is het leed van de kinderen. Het voelt alsof ze over het hoofd worden gezien. De Kinderombudsman kwam met de suggestie om het Jongeren Perspectief Fonds in te gaan zetten. Nu blijkt dat de Tweede Kamer al een aangenomen motie hierover heeft. Het kabinet zal in gesprek gaan met de gemeenten om de schuldhelpverlening beter te laten aansluiten bij de hulpvraag van de gedupeerde jongeren. Hierin wordt het Perspectieffonds meegenomen. GroenLinks wil aan de wethouder vragen of hij een actieve leidende rol hierin kan nemen om ervoor te zorgen dat Rotterdam een voorbeeldstad wordt voor andere gemeenten. De jongeren verdienen onze hulp net zo hard als de ouders. We mogen ze niet laten stikken. Toch is het ook belangrijk om ook een positieve kant te belichten. Denk aan het team Volhouders, het Rotterdamse wijktheater dat een voorstelling heeft gemaakt samen met gedupeerden, waar we blij over zijn dat de wethouder dit omarmde en enthousiast

hierover was en dat hij wil stimuleren en dat we mogelijk binnenkort ook met de hele raad mogen zien. En natuurlijk de mensen vanuit de gemeente die keihard hun best doen. GroenLinks vindt het belangrijk dat we kritisch blijven op onze eigen rol, want ook de gemeente heeft fouten gemaakt. Als het aan GroenLinks ligt, betekent dit dat het tijd is voor formele excuses. Maar woorden zijn niets zonder daden. Daarom moeten we actief vragen wat de gedupeerden zelf als erkenning zien. GroenLinks vindt het belangrijk dat we naar deze mensen luisteren en hun de ruimte bieden. Daarom dien ik deze motie 'Wij zien jullie; stappen naar erkenning voor gedupeerde gezinnen' in, die vraagt om een bijeenkomst te organiseren voor de gedupeerden, waar zij met elkaar en de gemeente in gesprek kunnen gaan over erkenning, wat dit voor hen is. En natuurlijk dat we iets met deze opbrengsten doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Wij zien jullie; stappen naar erkenning voor gedupeerde gezinnen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 7.3 Ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal;

constaterende dat:

- een deel van de Rotterdamse gedupeerden aangeeft zich niet erkend, gezien en/of goed geholpen voelt door de gemeente Rotterdam;
- Rotterdam het hoogste aantal gedupeerden van het toeslagenschandaal kent;
- begin 2023 dit een getal van 9.967 mogelijk gedupeerden beslaat, waarvan 5.099 erkend gedupeerde is;

overwegende dat:

- het toeslagenschandaal catastrofale gevolgen heeft (gehad) voor de gedupeerde families;
- er wantrouwen naar de gemeente toe is onder (een deel van) de gedupeerden;
- er vanuit de gedupeerden behoefte is aan erkenning vanuit de gemeente naar hen toe, op grotere schaal;

verzoekt het college:

- het mogelijk te maken dat er een bijeenkomst georganiseerd wordt voor Rotterdamse gedupeerden, met als doel om met elkaar en de gemeente in gesprek te gaan en op te halen waar de gedupeerden zelf behoefte aan hebben om zich echt erkend en geholpen te voelen;
- voornemens te zijn om, waar mogelijk, gehoor te geven aan hetgeen opgehaald wordt tijdens deze sessie en zo goed mogelijk, binnen de mogelijkheden, vorm te geven aan de wensen die hieruit voortkomen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen. Dat gaat over. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter. Ja, wat een leed hebben gedupeerden van het toeslagenschandaal moeten doorstaan. Dat onrecht is bijna niet te bevatten. Vanuit de gemeente zetten we daarom vol in om deze mensen te ondersteunen waar nodig. Dat begint

bij erkenning, naast mensen staan en ze niet loslaten totdat er rechtgedaan is. Om dat beleid hier en daar nog wat aan te scherpen, dienen wij een motie in, 'De onderste steen boven'. Deze motie raakt aan de getroffen ouders wier kinderen uit huis zijn geplaatst. We lezen dat zij nog met veel vragen zitten en daarom verzoeken wij het college om aan de Inspectie Gezondheid en Jeugd te vragen of zij de ouders die in beeld zijn een onafhankelijk onderzoek naar hun casus willen aanbieden, zodat we zeker weten dat deze ouders niet dubbel onrecht wordt aangedaan.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. De onderste steen boven

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van de Voortgangsbrief ondersteuning gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal;

constaterende dat:

- er meer dan honderd Rotterdamse kinderen in de toeslagenaffaire uit huis zijn geplaatst;
- de ouders van deze kinderen nog met veel vragen zitten, zoals blijkt uit de brief van de wethouder;

overwegende dat:

- er grote maatschappelijke vraagtekens bestaan over de relatie tussen de toeslagenaffaire en uithuisplaatsingen;
- de kwaliteit van onderbouwingen van uithuisplaatsingen landelijk, tot in ieder geval voor kort, structureel ondermaats was;
- er geen zicht is op de vraag of de uithuisplaatsing van Rotterdamse kinderen in de toeslagenaffaire terecht is geweest;
- gecertificeerde Instellingen niet geschikt zijn om hun eigen vlees in deze casussen te keuren;
- het zuiver is ouders in deze zaak alle ondersteuning te bieden;

verzoekt het college:

- om de Inspectie Gezondheid en Jeugd te vragen of zij de 27 ouders met wie contact is via het Landelijk Ondersteuningsteam Uithuisplaatsingen een aanbod wil doen tot onafhankelijk onderzoek naar hun individuele casus;
- te vragen of dit aanbod ook gedaan kan worden aan nieuwe ouders die zich melden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter, ik zal het kort houden want we hebben een zeer uitgebreid en bijzonder commissiedebat hierover gehad, waarbij ik ten eerste wil aangeven dat ik in ieder geval blij ben met de toezegging van de wethouder dat het college voortaan zal spreken over het toeslagenschandaal. Want een schandaal is het en een schandaal heeft slachtoffers die we natuurlijk ook zoveel mogelijk moeten bijstaan. Ik zie dat de gemeente ook heel veel acties onderneemt om dat te doen. En natuurlijk kan het altijd meer en altijd beter. Ik zal de opsomming van acties even achterwege laten. Wel wil ik zeggen dat ik het te

prijzen vind dat het college Erasmus gevraagd heeft om de dienstverlening van de gemeente te onderzoeken, want die mate van zelfreflectie wil ik uiteraard toejuichen. Voorzitter, zoals gezegd, die maatregelen worden getroffen en wij zullen die de komende periode ook uiteraard scherp in de gaten houden, zodat de Rotterdammers die getroffen zijn door het schandaal ook een zorgeloze toekomst tegemoet kunnen gaan. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Dank u wel voorzitter. Door de toeslagenaffaire zijn bepaalde gezinnen echt zwaar gedupeerd met soms ernstige gevolgen. Dat zullen we allemaal onderschrijven en het is ook goed om dat te blijven benadrukken. Het is ook terecht dat de verantwoordelijken daarvoor door het stof gaan en dat die mensen gewoon netjes gecompenseerd moeten worden. Maar zoals ik het in de commissie ook al zei, wij maken ons wel grote zorgen over de afhandelingen en de beleidsmatige gevolgen van de toeslagenaffaire. We zien dat we daarin nu aan het doorslaan zijn. Dit is natuurlijk een dossier dat omkleed is met een heleboel emoties. Dat is soms heel erg begrijpelijk, maar het maakt het ook wel lastig om kanttekeningen te plaatsen, terwijl het wel belangrijk is om dat te blijven doen. Zo zien we bijvoorbeeld dat politiek gebruik wordt gemaakt van de toeslagenaffaire om iedere vorm van fraudebestrijding en risicoprofilering te cancelen, hoe effectief en rechtvaardig die maatregelen ook kunnen zijn. Daarnaast zien we dat na de toeslagenaffaire we nu eigenlijk in een compensatieaffaire dreigen te belanden. Jesse Frederik van De Correspondent doet daar onderzoek naar. Hij zegt het heel mooi: we gaan nu naar een compensatieaffaire toe en opnieuw wil niemand het zien. Want nog altijd melden zich mensen als vermeende gedupeerden op vrij grote schaal, waarvan het gros gewoon geen gedupeerde is. Dat zijn mensen voor wie het een verdienmodel geworden is om op valse gronden aanspraak pogen te maken op € 30.000,00, die gewoon heel makkelijk uitgekeerd wordt. Zo eerlijk moeten we ook zijn met elkaar. En de lat om als gedupeerde te worden beschouwd, ligt ook erg laag hè. Ook mensen waarvan vast is komen te staan dat zij ontzettend veel kinderopvangtoeslag ten onrechte gehad hebben, of mensen die voor een heel klein bedrag gedupeerd zijn, krijgen € 30.000,00 uitgekeerd. Dat is denk ik ook heel slecht voor het draagvlak voor de compensatie van de echte gedupeerden, van de zwaar gedupeerden van de toeslagenaffaire. We zien dat dat ook zijn weerslag op de gemeente heeft. We hebben nog altijd niet in kaart wat nu de totale omvang kan gaan zijn van het aantal mensen dat in Rotterdam als gedupeerden aangewezen gaat worden, terwijl dat wel allemaal mensen zijn, hoe licht gedupeerd ze ook zijn, die dan bij de gemeente en onder gemeentelijke verantwoordelijkheid qua begeleiding gaan vallen en die begeleiding is in de praktijk een openeinderegeling. Of het nu gaat om hulp bij wonen, bij onderwijs, noem het maar op, zolang de persoon in kwestie wil dat de begeleiding voortduurt, is er voor de gemeente de plicht om dat te doen. Wij vinden dat inmiddels buiten iedere proportie en wij denken ook dat hierdoor echt een chronische druk op de gemeentelijke organisatie gaat ontstaan die gewoon niet meer in verhouding is tot wat er gebeurd is. Dus wij gaan dat kritisch monitoren en ik wens de wethouder succes.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers? De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Het toeslagenschandaal is wat mij en wat velen betreft een schandvlek in de Nederlandse politieke historie en daarmee aansluitend op de vorige spreker, zou ik er zeker niet zo mee om willen gaan als Leefbaar Rotterdam voorstelt. Want het is van enorme proporties en dan moet je het niet laten doorwegen naar de mensen die het misschien onterecht krijgen, maar juist de mensen die je het hardst geraakt hebt. Want waar het hier in principe en in het fundament over gaat, is het vertrouwen in de overheid en dat is geschaad. En dat is eigenlijk het ergste wat ons kan

gebeuren. Waar ik wel vind dat de heer Ceulemans van Leefbaar Rotterdam enigszins gelijk in heeft, is dat we heel erg de neiging hebben om de overheid te zien als het probleem van alles en daarna gelijk ook als de oplossing van alles. En dat kan niet. Onze instelling zou dan ook zijn, en die moties ga ik met hart en ziel ook ondersteunen, dat wij ons als gemeente maximaal dienstbaar en proactief opstellen naar de mensen die gedupeerd zijn. Daarom vind ik het voorstel om te gaan luisteren naar die mensen die gedupeerd zijn en te kijken wat daar nodig is, heel goede voorstellen en die zullen wij dan ook steunen.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Ja, mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank voorzitter. We hebben het in de commissie inderdaad uitgebreid gehad over het toeslagenschandaal, het systeemgeweld, het leed dat de mensen is aangedaan, het ongekende onrecht. Het is tijdens de commissie ook duidelijk geworden dat door de verschillende sprekers waaronder de ombudsvrouwen van de Ombudsman Rotterdam Rijnmond, die overigens gisteravond nogmaals kenbaar heeft gemaakt middels een brief dat erkenning een belangrijke stap is in het herstel voor de Rotterdamse slachtoffers van het toeslagenschandaal. Het is ook waardevol omdat het kan bijdragen aan het herstellen van het vertrouwen van de getroffen ouders in de overheid en kan helpen bij het voorkomen van vergelijkbare situaties in de toekomst. Wij vragen het college dan ook om een toezegging om samen met de gedupeerde ouders en de kinderen die erkenning uit te werken, dus de erkenning voor het leed en verdriet dat Rotterdammers is aangedaan door het toeslagenschandaal. Naast deze toezegging hebben wij een motie om te verzoeken om de tegenprestatie van het Jongeren Perspectief Fonds te schrappen, voor jongeren die slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal. Dan hebben we tot slot ook nog het verzoek om een toezegging dat onze gemeente Rotterdam zich proactief blijft inzetten voor passende schuldhelpverlening voor de jongeren die getroffen zijn door het toeslagenschandaal. Dank.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Schrap de tegenprestatie van het Jongeren Perspectief Fonds voor slachtoffers van het toeslagenschandaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 11 mei 2023 ter bespreking van 'Ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal';

constaterende dat:

- veel jongeren die slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal, kampen met financiële problemen en schulden;
- het rijk de kindregeling in het leven heeft geroepen waardoor jongeren, net als hun ouders, bij de gemeente terecht kunnen voor hulp op verscheidene leefgebieden, waaronder financiën;

overwegende dat:

- jongeren lang niet altijd geholpen kunnen worden bij de gemeente, door onder andere capaciteitstekorten en schaarse voorzieningen;
- de Kinderombudsman en Ombudsman in een brief stellen dat het Perspectieffonds een uitkomst kan bieden voor deze jongeren¹;
- een motie om in overleg met gemeenten een schuldhelpverleningsaanbod te ontwikkelen voor de jongeren/jongvolwassenen van de kindregeling en hierbij ook gebruik te maken van 'saneringskredieten en bewezen effectieve aanpakken zoals het Jongeren Perspectief Fonds', al is aangenomen in de Tweede Kamer²;

- een vereiste voor deelname aan het Jongeren Perspectief Fonds is dat jongeren een tegenprestatie leveren;
- de Kinderombudsman terecht stelt dat het beginnen van een opleiding of baan en dus werken aan de toekomst al tegenprestatie genoeg is voor jongeren die slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal;

verzoekt het college:

- om de tegenprestatie van het Jongeren Perspectief Fonds te schrappen voor jongeren die slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, M.S.S. de Jong en T.S.J. Coşkun

¹ <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/db0bcf7a-b329-494a-b5d4-46f7b5d90313?documentid=288a8067-c3a0-47ef-ac97-375263355695>

² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2022D56200&did=2022D56200>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Sorry, ik was een beetje verrast zojuist. Ik heb heel kort de tijd, dus ik zou me graag willen aansluiten bij de motie van GroenLinks, waarbij het gaat over herstel van vertrouwen van de ouders en ook elkaar proberen te begrijpen, ook als gemeentelijke organisatie.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. Als je in gesprek gaat met gedupeerden van de toeslagen, dan merk je dat het eigenlijk dubbel gedupeerden zijn. Niet alleen vanuit de Belastingdienst en de overheid, maar ook vanuit de gemeente. En dat is onbedoeld zo geweest, toentertijd. We hebben hulp opgestart, maar het blijkt dat doordat we niet integraal samenwerken met de verschillende domeinen, het zo kan zijn dat gedupeerden van het toeslagenschandaal dus ook op enige manier gedupeerd worden tijdens een WMO-aanvraag of bij een andere zorgaanvraag. Alleen hebben we dat niet goed in kaart. Terwijl we dat, toen die mensen dat uitspraken in de commissie van 22 december 2021, waarin men dat al aangaf, wij als gemeente eigenlijk al hadden moeten denken: o chips, daar moeten we iets mee. Want we duperen nog meer. Het zijn al getraumatiseerde mensen. En zij gaven aan dat als ze op de FSV-lijst staan, dat ze dus ook ergens met een vinkje bij ons in ons gemeentelijk systeem staan. Ik heb daar op 28 februari een vraag over gesteld, technisch, en het bleek dat er niet echt een samenhang was. Echter, op 24 april van dit jaar heeft Pieter Omtzigt hier ook vragen over gesteld. Vraag 16 luidt zelfs: vindt u dat gemeenten zelf een verantwoordelijkheid hebben om een onderzoek te doen of in het sociale domein mogelijk informatie afkomstig van het FSV terecht is gekomen en/of is gedeeld? Telefonisch, het was namelijk niet op papier maar telefonisch. En om nu, want dat ben ik met de heer Ceulemans eens, inzichtelijk te krijgen hoe groot die groep nu is, moet dus dat integrale onderzoek dat gedaan kan worden door dat kenniscentrum gedaan worden. En daarvoor dien ik deze motie in, 'Stop dubbelop'. Laten we nu eens dat onderzoek uitvoeren. Welke ouders worden op verschillende domeinen gedupeerd en wat is onze rol daarin en wat kunnen wij daar beleidsmatig aan doen om dat te stoppen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Stop dubbelop!

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van de ondersteuning van gedupeerde ouders in het Toeslagenschandaal;

constaterende dat:

- het college en de raad al in de vorige periode op de hoogte waren dat er ouders van het toeslagenschandaal dubbel geraakt worden: door het handelen van het rijk alsmede door het handelen van de gemeente¹;

overwegende dat:

- men toen bij de eerste signalen al actie had moeten ondernemen om verdere schade te voorkomen bij Rotterdammers die al geschaad zijn/werden. Dit gedaan had kunnen worden door een onafhankelijke toetsing door het Integraal Kennis Centrum (IKC) van de bekende gegevens binnen het systeem van de gemeente op de verschillende afdelingen zoals W&I, WMO, Jeugdzorg, Armoede en Schuldhulpverlening en ouders gedupeerd door het toeslagenschandaal;
- het college en de raad dit niet gedaan hebben. We nu anderhalf jaar verder nog steeds signalen ontvangen dat mensen dubbel gedupeerd worden;
- de gemeentelijke Ombudsvrouw en de Kinderombudsvrouw dit ook benoemen. Ook benoemen zij dat de beleidsmatige weg een doodlopende weg is en er beleidsmatig andere keuzes gemaakt moeten gaan worden;
- we ondertussen weten dat het schandaal zich niet alleen beperkt tot kinderopvangtoeslag maar ook huurtoeslag en zorgtoeslag. Dit betekent dat de groep dubbel gedupeerden nu onvoldoende inzichtelijk is;
- het voor de invulling van het beleid ter ondersteuning van de gedupeerden van het toeslagenschandaal, in de breedste zin, van belang is om te weten hoe groot de groep is, op welke gebieden ze vastlopen, welk handelen van de gemeente hiervoor verantwoordelijk is en welke beleidsmatige veranderingen we hierin moeten gaan doorvoeren;
- dit effect heeft op het gemeentelijk budget en het van belang is om inzichtelijk te hebben wat het beleidsmatig effect van de nu uitgevoerde ondersteuning de gemeente kost en oplevert;

verzoekt het college:

- een toetsing uit te voeren door het IKC met betrekking tot ouders gedupeerd door het toeslagenschandaal, Rotterdammers gedupeerd door de zorg- en huurtoeslag in combinatie met andere domeinen zoals W&I, armoede- en schuldhulpverlening, WMO en Jeugdzorg;
- een gedetailleerde kosten-batenanalyse te maken van de huidige geboden ondersteuning;
- de raad hierover te informeren en naar aanleiding van de uitkomsten in gesprek te gaan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel

¹ Zie de schriftelijke vragen gesteld door SP raadslid A.J. Van Zevenbergen d.d. 10-06-2021 en de insprekers in commissie Werk en Inkomen d.d. 22-12-2021

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dat was volgens mij de laatste spreker. Dat klopt. Wethouder Yigit.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter en dank ook aan de bijdragen van de raadsleden. We hebben natuurlijk tijdens de commissiebehandeling het uitvoerig gehad over het toeslagenschandaal, zoals we dat hier ook in Rotterdam benoemen. Want het is natuurlijk een schandaal als de overheid zoveel Rotterdammers maar ook gewoon Nederlanders ten onrechte als fraudeur heeft bestempeld. Dus daar staan wij ook volkomen achter als het gaat om de benaming toeslagenschandaal. Ik heb enkele vragen gehad en wat moties. Ik begin met de vraag van GroenLinks. Kan de wethouder een actieve leidende rol innemen als het gaat om de ontwikkeling van een brede schuldenaanpak voor jongeren? Dat is een heel belangrijk onderwerp, ook voor ons, want we hebben gezien dat de kindregeling tekortschiet als het gaat om die schuldregeling. Ik heb u al aangegeven en ik kan u ook de toezegging doen dat wij ons actief gaan en blijven inzetten als het gaat om het realiseren van een passende brede schuldenaanpak voor kinderen. We hebben al wat gesprekken gevoerd en blijven die ook voeren. Ik heb ook al wat voorbeelden gegeven in de commissie, dus ik kan u die toezegging doen. Dan ga ik naar de vragen van de PvdA. Mevrouw Reitema vraagt het college een toezegging te doen om samen met de gedupeerde ouders en kinderen de erkenning en het leed uit te werken. Dat is eigenlijk ook vooruitlopend op de motie van GroenLinks. Die kan ik misschien al even behandelen, want die heeft heel veel raakvlakken. De motie van GroenLinks gaat over het mogelijk maken van een bijeenkomst waarin we dus het gesprek ook gaan voeren met de ouders en met de gemeente om ook toe te werken naar een erkenning zoals zij die ook ervaren. Deze motie kan ik omarmen en ook kunnen wij de kinderen en jongeren meenemen in het gesprek dat wij gaan organiseren. Dus ik kan u die toezegging doen.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. We hebben het net al gehad over dat vertrouwen in de overheid, dat al bij die gedupeerden eigenlijk verdwenen is. De motie vraagt om te luisteren en daar ook naar te handelen. Hoe voorkomen we nu een teleurstelling? Want het laatste wat we moeten willen is dat we zeggen: we luisteren, en uiteindelijk hebben mensen het gevoel dat we er nog steeds niet aan tegemoetkomen. Dus hoe zorgt u ervoor dat er geen teleurstelling komt?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik denk dat je altijd moet beginnen met luisteren, want dat wordt al heel erg gewaardeerd. Op het moment dat je als ouder jarenlang niet gehoord bent door de overheid en er wordt een mogelijkheid geboden om te luisteren, dan doen we dat. En we zijn ook altijd heel voorzichtig in wat we wel kunnen en wat niet. We hebben bepaalde taken die we vanuit het rijk hebben gekregen om de ouders te ondersteunen. We weten wat we wel kunnen en wat niet binnen onze macht ligt, dus je moet altijd ook in een gesprek heel erg voorzichtig zijn als het gaat om het doen van beloftes. Daarin ben ik het helemaal met mevrouw Van Groningen eens.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Mag ik u dan vragen om alstublieft aan de voorkant de verwachtingen heel helder te maken? Dat we ook geen valse

verwachtingen hebben aan het eind, dus als u dat kunt meenemen daarin, dat we dat glashelder hebben, dat zou ik erg kunnen waarderen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Dat lijkt mij evident, dus zeker. Dat is ook hoe wij het gesprek aangaan, want we willen niet opnieuw de ouders teleurstellen door de overheid, dus zeker.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, voor de helderheid, onze toezegging ging niet om het vragen van het betrekken van jongeren bij de bijeenkomst waar de motie over gaat. Het is meer dat we vragen om een brede toezegging om de erkenning uit te werken en dat te doen samen met de ouders en met de kinderen. Dat was de gevraagde toezegging.

De **VOORZITTER**. Wethouder

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik heb daarom ook de motie van GroenLinks erbij gehaald omdat daar ook een soortgelijk verzoek ligt als het gaat om de ouders. En ik denk dat het goed is om dat te combineren. Het lijkt me niet verstandig om weer aparte sessies te organiseren. En mocht die dag blijken dat dat wel zo is, dan kunnen we altijd kijken of de jongeren misschien een apart gesprek nodig hebben, dus laten we eerst die bijeenkomst organiseren zoals in de motie van GroenLinks staat en vervolgens kijken of er nog een aparte bijeenkomst nodig is voor jongeren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, volgens mij gaat de motie vooral over de vorm, een bijeenkomst organiseren. De toezegging gaat echt om het uitwerken van de erkenning. Daar kan die motie ook een onderdeel van zijn.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, kijk, wat wij als college dan zeggen is: laten we dat gesprek vooral eerst gaan voeren. Wat versta je dan onder erkenning? Laten we dat echt aan de jongeren en de ouders overlaten. Dus ik zou willen voorstellen om het op die manier te doen en dat wij niet zelf als college invulling geven aan die erkenning.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Voorzitter, vervolgens had de PvdA ook nog een vraag als het gaat om die proactieve inzet als het gaat om die schuldhelpverlening. Daarvan heb ik net ook gezegd tegen mevrouw Vlieger dat wij ons daarvoor blijven inzetten. Dan ga ik naar de moties. Ik heb die van GroenLinks, 'Wij zien jullie; stappen naar erkenning voor gedupeerde gezinnen' dus omarmd. Dan ga ik naar de motie van de ChristenUnie. Deze motie moet ik helaas ontraden, want u vraagt in uw motie of de Inspectie Gezondheid en Jeugd verzoeken van 27 ouders met wie contact is... Of wij daar een aanbod voor kunnen doen. Alleen gaat de Inspectie Gezondheid en Jeugd niet over een eventuele herziening als het gaat om uithuisplaatsingen. Daar zijn andere methodes voor en daar hebben wij ook goed contact met het JBRR, en vervolgens is ook het LOT, het Landelijk

Ondersteuningsteam aan zet als het gaat om deze groep. Dus de Inspectie Gezondheid en Jeugd gaat hier niet over, dus daarom moet ik ook uw motie ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dat is even een technische uitleg, die had ik eerlijk gezegd nog niet begrepen, anders hadden we hem misschien inderdaad anders moeten formuleren. Maar waar het om ging is inderdaad dat er ouders zijn die een situatie hebben dat een kind uit huis is geplaatst en zij zitten nog met heel veel vragen. Die wil je er eigenlijk op wijzen dat er een mogelijkheid is om meer informatie te krijgen. En of dat dan via het JBRR moet, dan zouden we het dictum moeten aanpassen. Maar het gaat erom deze ouders actief te informeren: je kan meer informatie krijgen. Dat willen we mogelijk maken. Misschien kunt u daar dan bij helpen. Hoe zouden we dat in een motie kunnen vervatten zodat die ouders daar actief op worden gewezen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, volgens mij heb je daar niet één, twee, drie een motie voor nodig, want er zijn namelijk twee manieren om een uithuisplaatsing vroegtijdig te beëindigen, mocht een ouder dat willen. Als daarvan sprake is, kunnen ouders een verzoek daarvoor indienen bij Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond om een uithuisplaatsing op te heffen. Vervolgens kan, als daar niet mee akkoord wordt gegaan door JBRR, kan een verzoek ingediend worden bij de rechtbank. En het proces dat ik net heb beschreven, daar helpen ook de toeslagencoaches die wij dus hebben, waar wij dus contact hebben met de ouders, hen daarbij. Dus op het moment dat een ouder zegt: ik wil inderdaad zo'n herziening hebben als het gaat om die uithuisplaatsing, dan zijn onze toeslagencoaches ook inzetbaar om dat proces in goede banen te leiden. Dus vandaar, ik begrijp uw zorgen helemaal, maar dan is dat een overbodige motie als die ingediend zou worden. Dan ga ik naar de motie van de PvdA die vraagt om de tegenprestatie van het Jongeren Perspectief Fonds te schrappen voor jongeren die slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal. Deze motie moet ik helaas ontraden, want het JPF is echt een Rotterdams product voor jongeren en daar zijn verschillende criteria aan verbonden. Wij willen geen onderscheid maken tussen jongeren die schulden hebben in Rotterdam en jongeren waarvan de ouders gedupeerd zijn. Daar zijn ook bijvoorbeeld allerlei leeftijdscriteria aan verbonden. Dus ja, 18 tot 27, als er dan iemand is die 28 of 29 is, dan val je daar automatisch niet in. Het lijkt me heel goed, net als de toezegging die net is gedaan, om juist de inzet te doen als het gaat om die landelijke schuldenaanpak waar we het over hebben. Dan kunnen we ook heel veel jongeren meteen in één keer helpen. Dus daarom zal ik deze motie moeten ontraden. Dan ga ik naar de laatste motie van de Partij voor de Dieren. Die vraagt inderdaad om een integrale toetsing als het gaat om verschillende domeinen waarmee Rotterdammers te maken hebben en waar eventueel gedupeerden zijn. Ik heb in de commissie al een toezegging gedaan dat we gaan kijken of daar nog in onze systemen betere integrale samenwerking kan ontstaan, zodat we bepaalde fouten eerder eruit kunnen halen. In uw motie vraagt u ook specifiek om een aantal zaken, bijvoorbeeld de huurtoeslag, zorgtoeslag. Dat zijn weer andere lijsten waar wij helemaal niets van krijgen. Dat is de Belastingdienst die die lijsten heeft. Wij hebben zelfs als het gaat om bijvoorbeeld gedupeerde ouders die zich melden bij UHT, zelfs daarvan krijgen we niet één, twee, drie de lijst. De ouders moeten zelf aangeven dat zij in contact willen met de gemeente. Dan pas wordt die informatie verstrekt. Dus ook als het gaat om die zorg- en huurtoeslag. Wij krijgen bijvoorbeeld helemaal geen lijsten. Die zitten dus bij de Belastingdienst. Dus deze moet ik ontraden maar wel heb ik u in de commissie al toegezegd dat wij binnen onze eigen systemen ernaar gaan kijken of er mogelijk dubbele fouten worden gemaakt, dus dat is mijn reactie voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, maar tegelijkertijd weten we ook al vanaf december 2021 dat er een linkje ligt tussen die FSV-lijsten, dus Werk en Inkomen, en de andere domeinen. Het is ook niet voor niets dat de heer Omtzigt daar ook Kamervragen over stelt. Ja, het is een deel overheid, maar wij zelf zijn er ook verantwoordelijk voor. Dus dat stukje kunnen wij best wel meenemen, want daar hebben wij best gegevens over. En u en ik hoeven natuurlijk de namen niet te zien, maar het Integraal Kenniscentrum kan dat wel naast elkaar leggen, en dat is wat wij eigenlijk vragen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **YIGIT** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, precies over dat stukje waar wij zelf verantwoordelijk over zijn binnen onze eigen gemeentelijke systemen, daarvan heb ik dus al een toezegging gedaan in de commissie om daar nader naar te kijken. Als het gaat om de andere lijsten waar wij geen zicht op hebben, die krijg je gewoon niet. Dat is de Belastingdienst. Daar kunnen wij lobbyacties op doen, maar daar zijn landelijke afspraken over gemaakt en ik kan niet zien of op de zorgtoeslag, huurtoeslag mensen extra of dubbel gedupeerd op zijn. Dus deze motie moet ik helaas ontraden. Wel hebben wij die toezegging gedaan in de commissie.

De **VOORZITTER**. U was klaar wethouder? Heel goed. Zijn dan alle vragen beantwoord? Ik check nog één keer. Dat is het geval. Dan wil ik u hartelijk dankzeggen. Stemmingen zijn straks in het venster.

7.4 Stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar 7.4. Dat gaat om de stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid. Het was even de vraag: gaat het door of gaat het niet door? Het gaat wel door. Mijnheer Vonk, u staat als eerste spreker.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Het is een tweeminutendebat, maar ik ga geen moties indienen. Dat wil niet zeggen, dat punt wil ik dan toch wel even gemaakt hebben, dat wij blij waren met de Hoofdpijnennotitie. Wij vonden het stuk dat er lag uitermate teleurstellend. Dat hebben we in de commissie ook voldoende aangegeven. Ik had toen nog wel het voornemen om iets met moties te doen, om dat dan ook te onderstrepen, maar ik wacht met mijn moties tot het definitieve plan komt. Ik wil nog wel gezegd hebben dat de visie en het elan dat spreekt uit het nationale plan van aanpak dakloosheid, ten enenmale niet terugkomt in de hoofdpijnennotitie. En het is echt een oproep aan de wethouder om dat plan echt als richtlijn te nemen en die ambities die daarin staan een op een over te nemen in het plan voor Rotterdam. Hetzelfde geldt ook voor de opvang van EU-burgers, het nationale plan wil zoveel meer dan wat wij hier laten zien. Dus ik wil ook eigenlijk eindigen met een oproep. Word ambitieuzer als het gaat om het formuleren van het plan. Breng het ook in bij de commissie BWB om het samen met uw collega Zeegers daar ook te kunnen bespreken. Zorg ervoor dat de cliëntorganisaties echt als cocreator meedoen met het plan en nogmaals, wees ambitieus. Want het kan toch niet zo zijn dat wij hier honderden miljoenen spenderen aan goede opvang van onze kunstvoorwerpen, waar we het eerder in het debat over hebben gehad, maar niet alles op alles zetten om iedere kwetsbare mens in Rotterdam van goede opvang te willen voorzien. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik kan mij grotendeels aansluiten bij het betoog van de heer Vonk. We hebben in het debat gezien dat er een aantal thema's worden benoemd. Er worden allerlei punten genoemd die op zich goed zijn. En wat voor GroenLinks belangrijk is, is perspectief bieden op herstel en een thuis. Dakloosheid is in eerste instantie een huisvestingsvraagstuk en is daarom ook door ons als gemeenteraad opgenomen als een van de tien uitgangspunten in het woonakkoord. Want een woonplek geeft rust en stabiliteit in je leven om van daaruit te werken aan je herstel. En onze oproep bij het vorige debat was: maak dat dan ook eens echt concreet. Want dit staat letterlijk in het voorlopig actieplan, maar wij willen graag maatregelen zien, zaken waardoor er minder dakloosheid in onze stad voorkomt, want dat zijn nog in onze ogen veel te veel schrijnende gevallen. Wij hebben nog één motie die toeziet op preventie, 'Voorkom dakloosheid, kies voor integrale interventie'. Dit was een onderdeel dat nog wat miste en wellicht kan de wethouder dat nog meenemen in die nadere uitwerking. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Voorkom dakloosheid, kies voor integrale interventie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 7.4 stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid;

constaterende dat:

- het voorlopig Actieplan Dakloosheid geen ontwikkelopgaves bevat die specifiek gericht zijn op Rotterdammers met een uitkering op grond van de Participatiewet;

overwegende dat:

- Rotterdam bijna 33.000 inwoners kent die een bijstandsuitkering ontvangen in het kader van de Participatiewet;
- mensen die een uitkering ontvangen in het kader van de Participatiewet een groter risico lopen op schulden, geldzorgen en armoede, en daarmee op huisvestingsproblemen en dakloosheid;
- in het Nationaal Actieplan Dakloosheid meerdere acties zijn opgenomen die zich direct verhouden tot de Participatiewet en de uitvoering daarvan;
- andere gemeenten, zoals Amsterdam in de vorm van geregelde betaling, specifieke aanpak hebben gericht op preventie van dakloosheid in relatie tot de uitvoering van de Participatiewet;

voorts overwegende dat:

- (financiële) bestaanszekerheid ten grondslag ligt aan het voorkomen van escalatie van problemen met mogelijk dakloosheid als gevolg;

verzoekt het college:

- in de verdere ontwikkeling van het actieplan Dakloosheid specifieke acties op te nemen met betrekking tot de relatie tussen dakloosheid en de uitvoering van de Participatiewet;
- hierin het bevorderen van (financiële) bestaanszekerheid als preventieve maatregel als uitgangspunt te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, L.S. Vlieger en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Akhatab.

De heer **AKHATAB** (denk). Ja, dank u voorzitter. Voorzitter, we moeten werken aan passende woonoplossingen en opvang voor daklozen en mensen met psychische problemen. De ambitie is om dakloosheid te voorkomen en de opvang te verkorten tot maximaal drie maanden. We werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de opvang, passende ondersteuning bij complexe problematiek en extra aandacht voor kinderen en gezinnen. Preventie en hulp zijn hierbij cruciaal. We streven naar een stabiele basis voor elke Rotterdammer op het gebied van huisvesting en financiële bestaanszekerheid. We moeten de participatie verhogen door versterking van netwerken en voorzieningen in de wijk. Met herstelgerichte initiatieven, het vinden van werk voor meer mensen en het bevorderen van normalisering en destigmatisering. We moeten de samenwerking tussen gemeente, woningcorporaties en zorgaanbieders bevorderen en de bestaande voorzieningen in de wijken versterken. Lokale initiatieven moeten hiervoor zoveel mogelijk worden gestimuleerd. Ik heb twee vragen aan de wethouder. Hoe gaat de gemeente Rotterdam zorgen voor de beschikbaarheid van opvang overdag voor de doelgroep? Wat zijn de plannen om ervoor te zorgen dat er voor alle slapers overdag opvang beschikbaar is, ook na het sluiten van dagopenstellingen bij een deel van de locaties? En mijn tweede vraag: wat zijn de concrete maatregelen om de kwaliteit van de opvang te verbeteren, met name op het gebied van rust, privacy en veiligheid? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, dank u wel. Namens de Rotterdamse VVD voorzichtig enthousiasme over het plan. Dakloosheid is een probleem dat in verschillende commissies steeds maar weer wordt besproken als een eilandenprobleem maar het is breder. Ik denk dat het goed is dat we nu een keer een overkoepelend plan krijgen om zowel de opvang als ook de huisvesting als ook de zorg en de preventie in één keer aan te pakken. Het probleem is ook urgent. Ik was laatst in de Pauluskerk en ik zie wat de menselijke impact is van dakloosheid en ook de Rotterdamse VVD maakt zich daar grote zorgen over. Het betekent dat bij de inhoud van het plan ik twee opmerkingen wil meegeven. Dit is natuurlijk nog een aanzet voor het plan. Maar er staan ook wel heel veel dingen in die wel heel wellig zijn. Een passend woonzorglandschap, en we gaan afspraken maken. Vanzelfsprekend wordt het concreter, maar ik wil de wethouder op het hart drukken om echt goed specifiek en meetbaar en tastbare beleidsmaatregelen op te nemen in het uiteindelijke plan. En het tweede deel is, ik heb het er vaker over gehad, maar dat begeleid wonen als een soort tussenvorm voor groepen mensen die nog niet zelfstandig kunnen wonen, die niet beschermd dus in een gesloten inrichting hoeven te wonen. Zorg dat mensen de lichtst mogelijke zorg krijgen zodat ze ook leren op eigen benen te staan. Zorg niet voor mensen maar leer mensen hoe ze voor zichzelf kunnen zorgen. Dus dat is mijn oproep aan de wethouder.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Ja? Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voorzitter. Dank voor het plan dat in concept voor ons ligt. We hebben hier tijdens de commissie ook uitgebreid gesproken en volgens mij heb ik zestien minuten de gelegenheid gehad om mijn bezwaren te delen met de wethouder. Of ik nu positief ben, niet helemaal. Er staan een aantal zaken waar ik mijn handtekening onder kan en wil zetten voorzitter, maar er zijn ook een aantal zaken die gewoon onvoldoende zijn verwerkt. Als we het hebben over huisvesting, zien we dat het college en de wethouder vindt dat dakloosheid eerst een huisvestingsprobleem is en dat we vervolgens met zijn allen

moeten gaan bouwen. Preventie is een onderdeel waar we met zijn allen op moetenilstaan. Meedoen, hulp bieden en opvang uitbreiding. Dit zijn allerlei zaken die in hoofdlijnen zijn beschreven. Maar we missen een aantal zaken voorzitter, en het mooie daarvan is dat het niet alleen lokaal maar ook landelijk aandacht heeft om dit probleem te tackelen. En daarom is er inderdaad een actieplan, een Nationaal Actieplan Dakloosheid, Eerst een thuis, in het najaar van 2022, gepresenteerd, maar ook een plan van aanpak over kwetsbare dakloze EU-burgers, waar we tijdens de commissievergadering erachter zijn gekomen dat we een pilotgemeente daarvan zijn met de overige G4-gemeenten. Daarom dien ik samen met ChristenUnie, Volt, GroenLinks en PvdA een motie in, waarin we eigenlijk het college vragen om de zes actielijnen van het Nationaal Actieplan en het plan van aanpak over kwetsbare EU-burgers verder te implementeren en te integreren in het Rotterdamse plan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Elbay heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Maak je hard tegen dakloosheid, tijd voor een inclusief beleid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van agendapunt 7.4 Stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid;

constaterende dat:

- er in Rotterdam mensen op straat slapen;
- het college op 28 maart 2023 de 'Hoofdlijnen plan van aanpak daklozen/kwetsbare Rotterdammers' heeft gepresenteerd aan de raad;
- rijksoverheid eind 2022 het 'Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis' heeft gepresenteerd;
- rijksoverheid eind 2022 het 'Plan van Aanpak kwetsbare dakloze EU-burgers' heeft gepresenteerd, waar Rotterdam als een van de G4-steden participeert in de pilot hiervan;

overwegende dat:

- de gemeente zich hard moet maken om dakloosheid te voorkomen en indien mensen dakloos raken, hen adequaat te helpen;
- in het 'Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis' zes actielijnen zijn opgenomen die ook voor de gemeente Rotterdam van belang zijn;
- in actielijn 6 van het 'Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis' het belang voor bijzondere inzet rondom jongeren, lhbtqia+'ers en EU-burgers wordt benadrukt, en het waardevol is om ook in Rotterdam oog voor hen te hebben;
- verschillende juridisch experts¹ aangeven dat EU-burgers in veel gevallen rechtmatig gezien toegang moeten hebben tot daklozenopvang, maar dit door gemeenten vaak niet goed wordt mogelijk gemaakt, door hen bijvoorbeeld als 'niet-rechthebbend' te bestempelen terwijl dat niet een bevoegdheid van de gemeente is, wat onwenselijk is;

verzoekt het college:

- de zes actielijnen van het 'Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis' te integreren in de verdere uitwerking van het gemeentelijke plan van aanpak daklozen/kwetsbare Rotterdammers, en hierbij ook expliciet aandacht te schenken aan jongeren, lhbtqia+'ers en EU-burgers;
- de actiepunten uit het 'Plan van Aanpak kwetsbare dakloze EU-burgers' te integreren in de verdere uitwerking van het gemeentelijke plan van aanpak daklozen/kwetsbare Rotterdammers;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Elbay, T.J. Vonk, T. Kind, A. Kockelkoren en D. Yildirim

¹ Kramer, D. (2023). "EU-burgers en het recht op toegang tot daklozenopvang", Sectie migratierecht van de Vrije Universiteit Amsterdam,
<https://verblijfblog.nl/eu-burgers-en-het-recht-op-toegang-tot-daklozenopvang/>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wenst verder iemand het woord? Ja? Mijnheer Coşkun eerst.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik wilde de dame voor me voor laten gaan. Ja voorzitter, we hebben ook geen motie, maar de heer Verweij verwees net naar de Pauluskerk en de Pauluskerk heeft ervoor gezorgd dat je vandaag in ieder geval nog tot 17.00 uur op een bankje kan zitten bij het Centraal Station, want de burgemeester schijnt dat niet voor elkaar te krijgen. En zo gaat het met veel meer dingen met de dakloosheid. Voor ons is de ene dakloze niet meer urgent dan de andere. Maar van de week hadden wij het Rode Kruis op bezoek die zeiden dat zij allerlei gevallen ook krijgen, waardoor er een soort noodtoestand is dat Centraal Onthaal mensen weigert omdat ze zeggen: u bent wel zelfredzaam, en die mensen zwerven dan gewoon op straat. Er is natuurlijk die hele soap in de Tweede Kamer geweest rondom de LVV-voorzieningen, waarvan Rotterdam tot mijn schande in de Volkskrant bij de slechtste lijstjes hoort. En ik ben ook op die voorziening geweest, die gewoon ook een slechte voorziening is, wat iedereen erkent, en er wordt niets aan gedaan. Voorzitter, met dakloosheid hebben wij nog een wereld te winnen en ik wens wethouder Buijt veel sterkte. Hij zet een klein stapje voorwaarts, maar er moeten nog grote schreden volgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja, dank voorzitter. Voorzitter, de PvdA vindt ten eerste dat voor een menswaardig bestaan een dak boven het hoofd echt minimaal is. De overheid zou dan ook alles uit de kast moeten trekken om het op te lossen. Wat we eigenlijk zien in de afgelopen jaren is dat er steeds meer daklozen bij komen. Dus je vraagt je ook echt wel af wat de overheid dan oplost. Wat mij betreft is de overheid echt wel doorgeschoten met de zelfredzaamheidstheorie dus. Mensen redden het niet en de overheid schiet tekort. Dat is eigenlijk voor iedereen denk ik wel heel erg zichtbaar geworden. We hebben natuurlijk kennisgenomen van het actieplan. Het is een eerste versie. We hebben heel veel aanwijzingen ook in de commissie meegegeven. Maar de achterliggende kritische noot eigenlijk achter al die aanwijzingen die ik nu niet ga noemen was eigenlijk: lossen we eigenlijk straks wel problemen op of hebben we straks een mooie notitie liggen? Dus ik vraag de wethouder echt wel om heel serieus aan de slag te gaan met de aanwijzingen. En voorzitter, wij zien tot slot dakloosheid ook wel echt als een huisvestingsprobleem. Dat betekent dat je het inderdaad integraal via meerdere commissies moet behandelen en vooral ook serieus moet nemen. Want nogmaals, die zelfredzaamheid is echt doorgeschoten. Mensen moeten gewoon op straat slapen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Niet? Ja toch, mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Voorzitter, dank. Ik moet zeggen, een beetje flauwe aftrap van dit debat van de heer Vonk, want eerst met stoom en kokend water een tussentijdse versie van een stuk in ontwikkeling willen bespreken en dan vervolgens zeggen dat het teleurstellend en onvoldragen is. Ja, op die manier is het nooit goed natuurlijk. In de commissie is er door collega Crielaard een paar goede dingen over gezegd en gevraagd namens ons. Want het is

wel belangrijk dat er op korte termijn inderdaad een goed actieplan komt. Want het probleem is groeiende, het probleem neemt toe, het aantal daklozen neemt toe, het aantal bedelaars neemt toe. Dat is gewoon voor iedereen zichtbaar, niet alleen in het centrum, maar bijvoorbeeld ook iemand die dagelijks langs Zuidplein komt kan erover meepraten. Daklozen in Rotterdam zijn veelal personen uit Midden- en Oost-Europa. De gemeente zet erop in door enerzijds te begeleiden naar werk, anderzijds te begeleiden naar het land van herkomst. Voor een deel van die groep is begeleiden naar werk geen optie vanwege de zwaarte van de problematiek of al is het maar vanwege het feit dat ze überhaupt nooit gewerkt hebben in Rotterdam, hier naartoe gekomen zijn om heel andere redenen. Voor een deel van die groep is ook verplichte terugkeer nog geen optie, omdat daar zes registraties voor nodig zijn, dus vrijwillige terugkeer is voor een deel van die groep het maximaal haalbare. Wij vinden het ook belangrijk dat er dan intensief op wordt ingezet, meer dan wat nu gebeurt, ook gelet op de toename van de omvang van de problematiek en daartoe heb ik een motie, samen met de heer Verweij van de VVD.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Intensiveer de inzet op vrijwillige terugkeer

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 mei 2023 ter bespreking van het agendapunt 'stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid';

constaterende dat:

- veel niet-rechthebbende buitenslapers in Rotterdam afkomstig zijn uit Midden- en Oost-Europa;
- zij een mensonwaardig bestaan leiden en dat tevens sprake is van veel overlast voor de omgeving;
- het gemeentelijke beleid erop gericht is hen naar werk of het land van herkomst te begeleiden;
- voor een deel van deze groep begeleiding naar werk, gelet op de problematiek, geen optie is, terwijl gedwongen terugkeer slechts na voldoende registraties (van overlast en criminele activiteiten) mogelijk is;
- bij dit deel van de groep wordt ingezet op vrijwillige terugkeer, onder andere via Stichting Sarka of Stichting De Ontmoeting;

overwegende dat:

- de omvang van de problematiek rond dakloze EU-migranten toeneemt;
- inzet op vrijwillige terugkeer van personen waarvoor begeleiding naar werk geen en gedwongen terugkeer nog geen optie is derhalve steeds urgenter wordt;

verzoekt het college:

- opties in kaart te brengen om de inzet op vrijwillige terugkeer te intensiveren;
- aan te geven welke eventuele aanvullende maatregelen en middelen hiervoor nodig zijn;
- deze informatie voorafgaand aan de behandeling van het actieplan met de raad te delen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Ceulemans en E.P.J. Verweij

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zo iedereen gehad? Dat is juist? Wethouder Buijt.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Een aantal raadsleden refereerde al even aan de commissievergadering die we voor het meireces hebben gehad. Daarin hebben we uitvoerig urenlang over dit conceptplan gesproken. Ik kan de verleiding met moeite weerstaan om nu helemaal weer te gaan reageren op bepaalde punten, want ik vind het eigenlijk niet opportuun. U heeft dat in zekere zin ook op een terughoudende manier gedaan, dus ik ga nu niet weer het hele plan verdedigen hier. Dat heb ik in de commissie gedaan. Ik heb u goed gehoord. Ik hoor nu ook wederom een paar oproepen om een aantal verzoeken uit die commissie nog eens heel goed te overwegen om mee te nemen in het definitieve plan dat wij eind juni in de commissie wederom gaan bespreken. Mijnheer Vonk refereerde er al aan, dan is er natuurlijk uiteraard alsnog op basis van de definitieve versie de mogelijkheid om nog met aanvullende voorstellen te komen. Dus daarom wil ik me als de voorzitter het goedvindt beperken tot de moties en de twee concrete vragen van DENK. Die zou ik dan hier nu mee willen nemen. De vragen van DENK dat waren er twee. U refereert aan het feit dat wij van de negen nachtlocaties, die nu zeg maar 24-uurs-opvang zijn, wij het voornemen hebben om er twee of drie af te schalen, zodat er zes overdag open blijven. Dat is hoe we het nu van plan zijn, waarbij we heel goed in de gaten houden dat de afstand tussen de twee of drie die we gaan sluiten natuurlijk loopbaar blijft bij de locaties die open blijven. En de maatregelen die we gaan nemen in het kader van privacy zijn in ieder geval een eerste aanzet dat we willen naar een maximum omvang van vier personen op een kamer. Als het kan kleiner, maar daarvan moet ik wel het voorbehoud maken dat het mede afhankelijk is van de financiële ruimte die we hebben. Ik heb twee moties gekregen. De eerste was van GroenLinks en de ChristenUnie. Ja, ik vind deze eigenlijk een beetje overbodig. Er wordt gerefereerd aan de ontwikkeling van het actieplan Dakloosheid om daarin specifieke acties op te nemen met betrekking tot dakloosheid en de uitvoering van de Participatiewet. En ik ben van mening dat we dat juist heel erg doen. Mensen begeleiden naar werk, volgens mij echt de basis van alles om uit de ellende te komen is werk. Die staat heel nadrukkelijk beschreven. Het hele bankslapers, de kwestie die ik als wethouder heel hoog op de agenda heb gezet en waar ik u ook heb beloofd nadrukkelijk op terug te komen, die voorziet ook in een aantal elementen om dat beter te gaan reguleren. Regels door het werken in combinatie met uitkering makkelijk switchen, die we willen gaan doen met pilots. Ik ben van mening dat we dat echt in grote mate doen en daarom zou ik eigenlijk zeggen: ja, waar u om vraagt vind ik dat we op een... maar uiteraard is het aan uw raad om dat af te wegen of dat zo is. En eigenlijk geldt hetzelfde voor de motie van D66 en een aantal partijen. Daarin worden eigenlijk twee punten gevraagd. De zes actielijnen van het Nationaal Actieplan Dakloosheid, Eerst een thuis te integreren in het gemeentelijk plan. Nou, ik ben die zes actielijnen nog eens goed gaan bestuderen. En ik kwam tot de overtuiging dat we van die zes er vijf volgen en dat er één is die echt specifiek op het landelijk ministerie van Sociale Zaken is gericht, die voor die bestaanszekerheid moet zorgen. Dus ook daar was ik van mening dat wij eigenlijk al doen waar u om vraagt en u kunt natuurlijk van mening zijn dat dat misschien intensiever moet. Dat kan, maar ik vind echt dat daar afdoende rekening mee wordt gehouden. En dan vraagt u ook nog het plan van aanpak dakloze EU-burgers te integreren. Die heb ik er ook nog even bij gepakt. Daarin staan vijf opdrachten en daar kom ik eigenlijk tot hetzelfde. Of we doen het of het is echt gericht op nationale regelgeving. Dus ik vind ook bij die tweede dat we er eigenlijk in ruime mate aan voldoen. En specifiek vraagt u ook nog om een aparte aanpak van lhbt-daklozen en daarvan zeg ik: uit het veld kregen wij juist signalen dat dat door die groep helemaal niet gewenst wordt, om daar een aparte regeling voor te treffen. Wij proberen maatwerk te leveren en niet apart. Dus ook om die reden zou ik zelf zeggen: op de andere twee punten vind ik hem overbodig en op dat punt vind ik het niet wenselijk. De motie van Leefbaar Rotterdam. Even kijken, die heb ik nu hier. Nou ja, op zich kan niemand er tegen zijn dat we meer ons best doen om te kijken of we mensen terug kunnen geleiden naar het land van herkomst als ze hier geen toekomst hebben of mensen terug geleiden naar

werk. Als het goed is krijgen wij eind mei de meicirculaire en als de voorberichten die wij krijgen niet liegen, dan komt daar ook extra budget voor. Het voornemen is dus ook heel nadrukkelijk om op die twee sporen ook nog nadrukkelijker in te zetten. Overigens zijn die sporen ook heel succesvol tot nu toe. Ook het eerste kwartaal van dit jaar laat weer een stijging zien van mensen die we terug kunnen geleiden naar het land van herkomst dan wel aan werk kunnen helpen dan wel dat het lukt om mensen echt uit te zetten omdat ze zes keer een registratie hebben die nodig is bij mensen om die uit te kunnen zetten, dus ja, daar komen als het goed is rijksmiddelen voor. Dus dat is een toezegging. In alle eerlijkheid denk ik dus dat ook deze overbodig is omdat ik hem sowieso wil proberen mee te nemen, dus dat laat ik ook verder aan u. Voorzitter, tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, als de wethouder dan kan toezeggen inderdaad, als het zo uitkomt hoe het nu verwacht wordt in die meicirculaire wat er dan uitkomt en wat er dan als gemeente extra kan worden gedaan aan begeleiding terug naar het land van herkomst ten opzichte van wat we nu doen, als dat meegegeven kan worden, zodat we dat kunnen betrekken bij de behandeling van het actieplan daarna, met die toezegging kan ik hem dan denk ik intrekken, ik kijk even naar mijn mede-indiener.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Nou ja, als de meicirculaire inderdaad binnen is, kan ik toezeggen dat ik daar op zal reageren met de mogelijkheden die wij zien. Dat kan dan inderdaad betrokken worden bij de definitieve behandeling. Dat lijkt mij prima.

De **VOORZITTER**. Dan wordt die motie ingetrokken? Fijn. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Nog even een korte reactie op uw reactie op de motie van D66. Het plan van aanpak nationaal spreekt van: we willen dakloosheid beëindigen in 2030. Een enorm elan. We praten over een paradigmashift. We gaan het helemaal anders doen. We kiezen radicaal voor wonen eerst en we stoppen met opvang. Daarentegen staat dat u nog zelfs de 24-uurs-openstelling van nachtopvangen wilt terugdraaien voor een aantal locaties. Dat u over vier personen op een kamer praat, geen privacy. Het staat haaks op de uitgangspunten van het nationale plan, dus mijn oproep blijft: neem dat elan over in uw plan. Ik zou er echt voor willen pleiten om dat een op een over te nemen. En als u dat echt gemist heeft, om dat dan nog eens goed te lezen en daar ook echt goede woorden aan te wijden.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja voorzitter, dit is wel ook wat ik in de commissie gewisseld heb. Ik vind een plan met elan en ambities heel erg mooi, maar ik vind het gewoon niet realistisch om te zeggen: in 2030 hebben we nul daklozen in Nederland. Ik wil ook dat er morgen geen oorlog meer is, ik wil ook dat niemand in de schulden zit. Maar dat is gewoon niet realistisch. En volgens mij is ons Rotterdamse plan veel realistischer, want het kan ook niet allebei waar zijn hè. We streven naar meer privacy omdat we verwachten dat we het niet op nul hebben. Als je gaat zeggen, we gaan in 2030 naar nul, dan hoeven we ook al die ombouw niet te doen naar kleinere kamers, want dat is allemaal niet meer nodig. Echt mensen, in deze stad is het gevecht om huisvesting zo nijpend, er zijn zoveel doelgroepen die knokken om die paar sociale huurwoningen die beschikbaar zijn. Dat is een immense puzzel. Al die doelgroepen die daar een beroep op doen, daar weten we nu al niet hoe we dat rond moeten krijgen. En dan beweren dat we in 2030 op nul staan, ik vind het inderdaad

wel elan hebben, maar ik vind het geen realisme hebben. En daarom zeg ik: die zes uitgangspunten die hebben wij naar eer en geweten geïntegreerd in ons plan vind ik, maar wel met de realistische Rotterdamse blik. En ja, daar kun je van mening over verschillen. Dat hebben we in de commissie uitgebreid besproken met uw collega, of was het met uzelf. Het was inderdaad met uzelf, uw collega was het andere onderwerp in diezelfde commissie. Dus ja, daar verschillen wij gewoon van mening over.

De **VOORZITTER**. Ik kijk, ik wilde u er net op wijzen dat dit geen debatonderwerp is, het is een tweeminutendebat. De motie is ingediend en toegelicht. Volgens mij heeft u ook geen spreektijd meer. Ik wilde het er dan maar even bij laten. Ik hamer dit onderwerp nu maar af. Eigenlijk zouden we volgens de agenda nu de benoemingen moeten doen, maar ik wilde eigenlijk een voorstel doen om eerst de moties vreemd aan de orde van de dag te doen en daarna de benoemingen, omdat we dan iedereen in de raadzaal nodig hebben voor alle stemmingen, zodat we de stemmingen ook achter elkaar kunnen doen. Vindt u dat een goed idee? Misschien handig dat u dat ook aan uw fractiegenoten laten weten dat de verwachting is dat we over een kleine twintig minuten, een half uur gaan stemmen, want de raadzaal is redelijk leeg.

9. MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

De **VOORZITTER**. We beginnen met de motie vreemd aan de orde van de dag over Feyenoord vrij voor VO en BO en ik zoek de wethouder Onderwijs. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

9.2 *Indiening motie vreemd aan de orde van de dag 'Eén vergoeding maakt nog geen zomer', aangevraagd door de leden Morkoç, Van der Velden, Engberts en Coşkun*

De **VOORZITTER**. Dan doen we maar de motie 'Eén vergoeding maakt nog geen zomer'. Ik vraag mevrouw Morkoç als eerste. Dan kunnen we de tijd nuttiger besteden. Mevrouw Morkoç. Wethouder Buijt vervangt wethouder Karremans.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, wildopvangcentrum Karel Schot helpt jaarlijks meer dan tienduizend vogels. Vermoeide vogels, zieke vogels, verdwaalde vogels. Karel Schot heeft een enorme maatschappelijke taak en nu staan ze door financiële tekorten op een kritisch punt. Een flink deel van de vogels wordt overgebracht uit buurgemeenten, omdat de kleinere centra door helaas financiële redenen vaak moeten sluiten. Dit wildopvangcentrum Karel Schot mag niet sluiten. Wat zij doen voor de vogels maar ook voor ons, bijvoorbeeld rondom de vogelgriep, is van enorme waarde. Daarvoor dienen wij een motie vreemd in, zodat de wethouder noodzakelijke stappen kan zetten richting de provincie en buurgemeenten. Ik wil daarbij ook alle fracties vragen om hun buurfracties te benaderen, zodat we samen kunnen laten zien hoe gewaardeerd Karel Schot is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1: Eén vergoeding maakt nog geen zomer

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 mei 2023;

constaterende dat:

- wildopvangcentrum Karel Schot op Zuid een grote maatschappelijke rol vervult¹;
- Karel Schot jaarlijks meer dan 10.000 dieren opvangt en verzorgt;
- Karel Schot tijdens de heersende vogelgriep essentieel werk verricht;

- in maart Karel Schot de noodklok heeft geluid²;
- afgelopen week duidelijk is geworden dat de situatie nu echt nijpend is³;

overwegende dat:

- Karel Schot ook veel dieren opvangt van buurgemeentes en daar geen tot weinig structurele hulp bij krijgt van de desbetreffende gemeentes⁴;
- de hoeveelheid dieren alsmaar groter wordt door de sluiting van kleinere asielen rondom Rotterdam⁵;
- 60% van de gewonde vogels uit omliggende gemeenten komt;
- om de dieren goed te kunnen verzorgen meer structurele, financiële voorzieningen nodig zijn;
- indien dit niet gebeurt, kan de situatie zodanig erg worden dat dieren worden geweigerd;
- er een tekort van € 80.000,00 per jaar is;
- Rotterdam al een financiële bijdrage aan Karel Schot levert en het daarom redelijk is om aan buurgemeenten en de provincie een financiële bijdrage te vragen;

verzoekt het college:

- middels een brief aan provincie Zuid-Holland te verzoeken diens ambtsgenoten in buurgemeenten op te roepen ook structureel bij te dragen aan de kosten van wildopvangcentrum Karel Schot;
- deze brief met afschrift naar buurgemeenten te sturen;
- tijdens gesprekken met buurgemeenten en provincie Zuid-Holland hun structurele bijdrage aan wildopvang Karel Schot met urgentie te benadrukken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, R.T.J. van der Velden, R. Moti, T.S.J. Coşkun, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.J. Vonk, M.S. Abrahamse

¹ Publicatie RDA Zienswijze Dilemma's in de wildopvang | Nieuwsbericht | Raad voor Dierenaangelegenheden

² Zorgen over toekomst van Rotterdamse vogelopvang: 'Door de stijgende prijzen hebben de centra het zwaar' | Rotterdam | AD.nl

³ Vogelklas Karel Schot heeft ernstig geldtekort en vreest sluiting - OPEN Rotterdam

⁴ Hoeksche Waard, Dordrecht, Nissewaard en Voorne aan Zee zijn de grootste, daarna Vlaardingen, Schiedam, Capelle aan den IJssel, Ridderkerk, Barendrecht. Lansingerland draagt al bij.

⁵ Sluiting WOZH - Wildopvang Zuid-Holland - in liquidatie (wildopvangzuidholland.nl)

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wil iemand hier nog iets over zeggen? De motie is redelijk breed ondersteund. Dat is niet het geval. Wethouder, u kent de motie? Wilt u erop reageren?

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Ik kan namens collega Karremans aangeven dat deze motie omarmd wordt, dus we zullen die ook met veel inzet uitvoeren.

De **VOORZITTER**. Goed.

9.3 *Indiening motie vreemd aan de orde van de dag 'Verwijder coronacommunicatie uit de publieke ruimte', aangevraagd door het lid Kind*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de volgende motie. Dat is coronacommunicatie uit het publieke domein verwijderen. Dat is aan mij gericht als portefeuillehouder, maar volgens mij kunnen we er kort over zijn, dus ik blijf even op mijn plek zitten.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Rotterdam is de afgelopen jaren geconfronteerd met de coronapandemie, waarin de afstand tussen Rotterdammers soms kleiner is geworden, er was veel solidariteit en veel burgerinitiatieven. Maar vaak ook groter, en dat zien we ook nu nog. Veel eenzaamheid onder jongeren, depressieve gevoelens. En waar het tijdens de pandemie begrijpelijk was dat er veel overheidscommunicatie was in de vorm van posters, stickers, borden en flyers, zijn deze uitingen eigenlijk op dit moment niet langer van toepassing. En eigenlijk, als je er echt naar gaat kijken, zou je kunnen stellen dat het zelfs contraproductief is. Want veel van ons beleid is op dit moment gericht op sociale cohesie, binding tussen Rotterdammers en samenleven. En ja, dan zijn verwijzingen naar houd afstand, zorg voor tweemetersamenleving et cetera, anderhalvemetersamenleving niet langer wenselijk. En waar de afgelopen periode veel gedaan is om communicatie te verwijderen, zien we nog te vaak verwijzingen naar coronamaatregelen. Enkele voorbeelden zijn huizen van de wijk die volhangen met stickers, grote borden in parken, posters in sporthallen en spandoeken in woonwijken. En om het verwijderen van deze vormen van communicatie te versnellen, dienen wij samen met GroenLinks de volgende motie in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Verwijder coronacommunicatie uit de publieke ruimte

"De raad van de gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 11 mei 2023 ter bespreking van het agendapunt 9 'Motie vreemd aan de orde van de dag';

constaterende dat:

- in mei 2022 de laatste coronamaatregelen zijn vervallen in Nederland;
- in dezelfde maand ook een eind kwam aan de tijdelijke coronawet;
- de gezondheidsorganisatie WHO 5 mei jl. heeft beoordeeld dat de coronapandemie wereldwijd geen noodsituatie meer is;
- er in de buitenruimte, gemeentelijke panden en in de Huizen van de Wijk nog veel zichtbaar is van de coronapandemie, o.a. in de vorm van stickers en posters;

overwegende dat:

- deze communicatie-uitingen die o.a. oproepen om afstand te houden niet meer bij deze tijd horen en negatieve associaties kunnen oproepen;
- er geen juridische basis is voor zichtbare verwijzingen naar coronamaatregelen;

verzoekt het college:

- gemeentelijke diensten en partners in de stad op te roepen om communicatie-uitingen zoals posters en stickers gericht op coronamaatregelen te verwijderen uit de publieke ruimte en (gemeentelijke) panden;
- hier de mogelijkheden van MeldR in mee te nemen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Is er iemand die over deze motie nog iets wil zeggen? Niemand?

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). In mijn rol als portefeuillehouder wil ik laten weten dat ik de motie omarm.

*9.1 Indiening motie vreemd aan de orde van de dag 'Feyenoord – vrij voor VO en BO',
aangevraagd door de leden Bokhove en Elbay*

De **VOORZITTER**. Dan moet de heer Kasmi nu echt even op de proppen komen. Hij komt eraan.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Kunt u niet namens het college een reactie geven?

De **VOORZITTER**. Dat kan altijd, maar dat was niet afgesproken. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, dank u wel. Het is de bedoeling dat pas maandag dat Feyenoord-verlof ingaat hè, maar goed. In Rotterdam zijn de ogen gericht op de wedstrijd van aanstaande zondag, want dan kan Feyenoord weer kampioen worden. En dan is maandag de huldiging op de Coolsingel. Jong en oud kijkt hier reikhalzend naar uit. We weten ook nog, zes jaar geleden, indrukwekkend, een volksfeest voor iedereen. Gezang uit honderdduizenden kelen. Het is indrukwekkend en echt een moment om samen te laten zien aan je zoon, aan je dochter. In deze motie spreekt de raad uit dat, zoals ook heel veel scholen doen, de huldiging van Feyenoord beoordeeld kan worden als gewichtige omstandigheid en daarmee een geldige reden is voor verlof. En het is ook fijn dat veel scholen daar al gehoor aan geven. Het is fijn als scholen dit verlof ook bij aanvraag zoveel mogelijk toekennen en dan wel voor zover mogelijk, want er zijn ook examens. En iedereen die mij in een e-mail heeft gevraagd: kunt u ook het examen verschuiven? Nee, dat kan ik niet, dat kunnen we niet doen. Examens gaan echt voor. Je hart mag bij de huldiging liggen, maar je hoofd moet dan bij je examen zijn. Waarom vinden we dit belangrijk? Dit voorkomt dat leerlingen die er graag bij willen zijn en niet mogen van hun school hun toevlucht nemen tot spijbelen of schoolziekte, ongeoorloofd verzuim. De fontein is inmiddels schoongemaakt. De burgemeester is klaar voor zijn gasten. En nu is het alleen nog maar aan Feyenoord om te scoren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bokhove heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1: Feyenoord-vrij voor VO en PO

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 mei 2023;

constaterende dat:

- aanstaande zondag 14 mei Feyenoord landskampioen kan worden;
- de huldiging van Feyenoord waarschijnlijk plaatsvindt op maandag 15 mei;
- de vorige keer dat Feyenoord kampioen werd leerlingen van het voortgezet- en basisonderwijs de mogelijkheid kregen om vrij te zijn voor de huldiging¹;
- leerplichtambtenaren bij de vorige huldiging een brief hebben verstuurd waarin scholen werden verzocht om aanvragen voor Feyenoord-vrij goed te keuren;

overwegende dat:

- de huldiging van Feyenoord een prachtig feest is waar jong en oud bij zou moeten kunnen zijn;
- vele ouders/verzorgers dit samen met hun kinderen willen kunnen beleven;
- voor leerlingen die geen toetsen of examens hebben, de mogelijkheid moet zijn om de huldiging live mee te maken;
- het belangrijk is dat ouders/verzorgers verlof aanvragen bij bijzondere gebeurtenissen, en dat dit dan bij voorkeur ook wordt toegekend, om zodoende smoesjes als "schoolziekte" en spijbelen te voorkomen;

spreekt uit dat:

- de huldiging van Feyenoord beoordeeld kan worden als een "gewichtige omstandigheid" en daarmee een geldige reden is voor verlof;

en verzoekt:

- de Rotterdamse Scholen aanvragen van ouders/verzorgers voor verlof voor het bijwonen van de huldiging van Feyenoord, voor zover mogelijk in verband met examens, te honoreren (of tot andere werkbare regelingen te komen);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Bokhove en F. Elbay

¹ <https://www.ad.nl/rotterdam/als-het-kan-vrij-voor-leerlingen-tijdens-huldiging-a02f99fc/>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wenst de andere indiener er nog iets over te zeggen? Maar u heeft geen spreektijd meer, nee? Mijnheer Ceulemans. Maar alleen de indieners mogen trouwens, maar u kunt een vraag stellen.

De heer **CEULEMANS** (Iv). Ja, ik heb een vraag aan mevrouw Bokhove, de indiener. Ik ben zelf geen Feyenoordfan, ik heb dit jaar geen titel te vieren helaas. Ik kan me wel voorstellen, als Feyenoord kampioen wordt dat heel veel mensen heel graag met hun kinderen bij de huldiging willen zijn. Alleen ben ik wel even zoekende naar wat mevrouw Bokhove nu precies wil. Want ze zegt zelf al: veel scholen geven uit zichzelf al vrij aan kinderen. Ze heeft ook eerder gezegd: ik wil scholen niet dwingen om iets te doen, dus wat beoogt ze nu met deze motie? Scholen die het al willen doen het al en scholen die het niet willen, wil zij niet overrulen. Dus wat voegt deze motie feitelijk toe aan wat zij daarnet heeft betoogd?

De **VOORZITTER**. Ik dacht dat het een eenvoudige vraag was in de categorie ludiek.

De heer **CEULEMANS** (Iv). Nee, het is een heel serieuze vraag.

De **VOORZITTER**. Het is een heel diepe serieuze vraag en dat hoort niet in de categorie waar wij het hier over hebben. Een motie vreemd aan de orde van de dag is geen debatonderwerp.

De heer **CEULEMANS** (Iv). Een verhelderende vraag was het serieus wel.

De **VOORZITTER**. Nee, maar als het neigt naar een debat dan wordt het ingewikkeld. Want ik zie dat velen toch wel ook vragen willen stellen en dan moeten we het maar niet doen. Sorry, ik moet u teleurstellen, dan moet u straks maar gewoon uw stem erop baseren. Wat

had u te melden? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dat is in dezelfde categorie. Ja, ik heb al vaak gezegd. Mijnheer Segers-Hoogendoorn zei het vanochtend. De burgemeester vraagt altijd: kies een goede debatvorm voor je onderwerp. In het reglement staat dat dit met een toelichting is en daarna onderwerp van stemming.

De heer **CEULEMANS** (lr). Dan even een punt van orde. Ik krijg wel het woord.

De **VOORZITTER**. Ik wist niet wat u ging zeggen.

De heer **CEULEMANS** (lr). Je krijgt wel het woord voor grappen en grollen maar niet voor een vraag dan of zo.

De **VOORZITTER**. Dat had gekund ja.

De heer **CEULEMANS** (lr). Maar als ik hem nu heel feitelijk stel, als ik hem dan zo probeer, het is niet bedoeld om flauw te doen. Het is echt een informerende vraag. Wat beoogt mevrouw Bokhove nu, als scholen nu desondanks zeggen: nee, we willen kinderen geen vrij geven, wat doet deze motie dan met die scholen? Laat ik het dan zo vragen.

De **VOORZITTER**. Nou, zullen we daar dan toch maar even een antwoord op geven, want dan zijn we klaar.

Mevrouw **BOKHOVE** (lr). Ja, dat wil ik graag doen. Er zijn een aantal scholen ook gewoon in afwachting om te kijken, omdat ze zelf ook willen afwegen of het zwaarwichtig genoeg is. Ik heb in de eerdere versie de wethouder gevraagd om daar een oordeel over te vormen en met de scholen in gesprek te gaan, ook om tot wat eenduidig advies te komen. Er zijn ook afwegingen die misschien niet worden meegenomen door scholen, bijvoorbeeld dat het ook ongeoorloofd verzuim, spijbelen tegengaat. Het is uiteindelijk altijd aan de school zelf, want het is een kantbepaling. Maar wij weten, tenminste in mijn e-mailbox zijn heel veel scholen echt in afwachting wat de raad ervan vindt en wat anderen ervan vinden, zodat ze tegen ouders kunnen zeggen: ja, het is zwaarwegend genoeg. Als u verlof aanvraagt, kunnen we u dat ook gewoon verstrekken. Want bijvoorbeeld de gemeenteraad vond het ook zwaarwegend genoeg. Dus vanuit die zin is het zeker geen overbodige motie, maar willen we graag onderstrepen dat net als in 2017 de raad het in ieder geval zwaarwegend vindt, een grond voor verlof, en dan mag het ook toegekend worden. Overigens zijn er ook echt scholen die dat al zelf beoordeeld hebben, maar er zijn ook scholen...

De **VOORZITTER**. Kort hoor mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). die op ons oordeel wachten.

De **VOORZITTER**. Ik ga naar het advies van de wethouder. U mag er iets van vinden.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, als ik hem nu zo lees is hij volgens mij niet aan mij gericht, en is het vooral een uitspraak die u als raad doet. Van wat u zelf wilt, heb ik heel weinig te vinden. Wat ik wel kan zeggen is, en dat is mijn lijn altijd geweest in deze raad en in de commissies, is dat ik vind dat de politiek zeer terughoudend moet zijn met allerlei verzoeken te doen richting leraren en scholen, omdat ik vind dat je dat echt aan de scholen zelf moet overlaten, omdat ik ervan overtuigd ben dat ze zelf tot een heel goede afweging kunnen komen of iets wel of niet gewichtig is. Ik denk niet dat ze daar, hoe belangrijk dit huis ook is, een uitspraak van de raad bij nodig hebben. Daar laat ik het voor nu bij voorzitter.

De **VOORZITTER**. Goed zo. Het advies is helder. U kunt daar straks uw voordeel mee doen. We gaan zo meteen nog één agendaonderwerp doen, de benoemingen, en daarna de stemmingen. Maar ik wilde die benoemingen eigenlijk direct over laten gaan in de stemmingen. Maar ik kan me voorstellen dat u misschien fractiegewijs nog overleg heeft om tot een stemming te komen. Als u het goedvindt, schors ik dus nu de vergadering voor zeg een kwartier en als u terugkomt doen wij eerst de benoeming en dan de stemmingen voor de vergadering van de gehele dag. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, maar dat kost gewoon hier ordetijd, dus ik wil eigenlijk de stemmingen in één keer doen. Dus gaat u maar even mee met mijn voorstel als u dat goed vindt.

De heer **COŞKUN** (sp). Maar is een kwartier nodig voorzitter?

De **VOORZITTER**. Dat weet ik niet, ik check even.

De heer **COŞKUN** (sp). Vijf minuten?

De **VOORZITTER**. Ja dat wordt gewenst. Even mevrouw Reitema.

7.3 Ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal – vervolg

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik wil één motie intrekken en dat scheelt weer een motie om te overwegen.

De **VOORZITTER**. Welke motie is dat mevrouw Reitema?

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Agendapunt 7.3, motie 3 willen wij intrekken.

De **VOORZITTER**. Welke motie is dat?

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dat is de motie 'Schrap de tegenprestatie van het Jongeren Perspectief Fonds voor slachtoffers van het toeslagenschandaal'.

De **VOORZITTER**. In het licht van het debat kan die worden ingetrokken. Heel goed. Dat scheelt een afweging minder voor de fracties. Ik schors de vergadering tot 16.25 uur. Dan kunnen wij verder gaan met de benoeming. Excuses, 17.25 uur, de wijzer van die klok is niet goed. Dus dan kunnen we daarna naar de benoeming en de stemmingen. Ik schors de vergadering.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering. Mag ik u verzoeken te gaan zitten?

8. BENOEMINGEN

8.1 Benoeming van een lid van de Referendumcommissie

De **VOORZITTER**. Wij gaan naar ons laatste agendapunt voordat we gaan stemmen, de benoeming van een lid van de Referendumcommissie. Ik heb een aantal vrijwillige slachtoffers nodig voor in het stembureau. Mijnheer Biljoen, u staat toch, ik benoem u tot voorzitter. Mevrouw Abrahamse graag in het stembureau, mevrouw Aafjes-van Aalst en mag

ik ook voor de gelegenheid de heer Vonk vragen om mee te doen? U kunt de stemformulieren invullen.

Wij hebben een uitslag van de stemming. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Mijnheer Biljoen, u heeft een uitslag.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. Als je geen onderwerpen hebt, krijg je toch nog het woord. Fantastisch. Voorzitter, dank ook voor deze eervolle taak. Als voorzitter van het stembureau werd ik heel goed ondersteund door raadslid Abrahamse, raadslid Aafjes-van Aalst en raadslid Vonk. Wij hebben de stemmen zorgvuldig geteld. Er zijn 38 stemmen uitgebracht, waarvan 37 stemmen voor en 1 stem blanco. Daarmee is mevrouw Annie Verduyckt lid van de Referendumcommissie.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is mevrouw A.J.M. Verduyckt benoemd tot lid van de Referendumcommissie. Gefeliciteerd.

10. Stemvenster

De **VOORZITTER**. Dan gaan wij nu naar de stemmingen over de moties die vandaag ingediend zijn voor dit raadsdebat. We beginnen met de moties die zijn ingediend bij het onderwerp Boijmans. Daar hadden we geen raadsvoorstel en ik bied u graag de gelegenheid om stemverklaringen uit te brengen. We doen het voor alle onderwerpen tegelijk, dus u kunt beginnen mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ik stond inderdaad gelijk op omdat ik nog een motie wil intrekken. Dat scheelt straks weer in de stemming. Dat is motie 7.3.2, 'De onderste steen boven'. Die hadden wij ingediend omdat wij dachten dat we daarmee inderdaad een bijdrage konden leveren. Dat blijkt technisch wat anders te zitten dan wij vooraf gehoord hadden van de wethouder, dus daarom wat verwarring en daarom op het laatste moment toch maar ingetrokken. Hij is technisch nog niet klaar en daarom zeg ik dat nu even. We willen graag nog even met de wethouder in gesprek, want we hadden ook graag vooraf willen horen hoe het dan wel zit. Die trekken we dus in. En dan een stemverklaring.

De **VOORZITTER**. Nog heel even, motie 7.3.2, geheten 'De onderste steen boven' wordt ingetrokken.

De heer **VONK** (cu). Juist. En voorzitter, dan een stemverklaring bij de motie vreemd die uitkijkt naar een hoop mensen op de Coolsingel in het kader van het kampioenschap van Feyenoord. Wij zien ook uit naar het feest, maar wij zullen tegen deze motie stemmen en wel om de reden dat we vaak het verwijt krijgen dat we als politiek te veel op de stoel van schoolbestuurder gaan zitten en vaak is dat terecht en ook in dit geval. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, ik steun de heer Vonk volledig in zijn laatste pleidooi dat we dat gewoon aan de scholen moeten overlaten. Die kunnen dat prima en daar moeten we ons gewoon niet mee bemoeien. We hebben wel wat anders te doen. Dan voorzitter, de Boijmans-moties. Bij de motie van Volt met Toekomst made in Europe dacht ik: moeten we nu al bij Europa gaan bedelen, terwijl we nog niet eens een idee hebben wat voor museum we nu gaan maken? Maar goed, uiteindelijk zal ik mijn fractie adviseren om voor deze motie te stemmen. Dat lijkt me dan toch uiteindelijk wel weer zinvol. Dan zijn er wel twee moties van de Partij voor de Dieren die ik echt prematuur vind. Het zou beter zijn als ze worden ingetrokken, maar ik vind het te vroeg om beter ten halve te keren en ik ben tegen ten hele te

dwalen, maar nu nog niet half keren. En verder, ook niet dat cultuurbudget. Dat is allemaal echt niet uitgewerkt, dus daar moet je ook nu niet jezelf op vastpinnen.

De **VOORZITTER**. Ik ben blij dat ik niet de enige ben die met zichzelf overlegt, maar mijnheer Coşkun doet dat ook. Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Het gaat over 6.2 motie 4, 'Heiligt het doel de middelen?' Wij als BIJ1 zijn sowieso tegen het principe van preventief fouilleren, omdat de resultaten uiteindelijk vaak niet echt wijzen dat het echt effectief is en omdat toch het etnisch profileren daarmee eigenlijk vaak hand in hand gaat. Dus zodoende stemmen wij niet op deze motie, omdat het toch proportioneel het preventief fouilleren aanmoedigt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja voorzitter, een stemverklaring bij 6.1.5, 'Renovatie Boijmans Van Beuningen niet ten koste van cultuurbudget'. Om kostendekkende huur te hanteren wordt al vanuit het cultuurbudget geld gehaald, dus wij zullen tegen stemmen op deze motie. En wij willen ook niet dat vanuit dit budget geld wordt overgeheveld naar Boijmans, dus vandaar dat wij gaan tegenstemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja voorzitter, een stemverklaring op 9.1, de motie van de leden Bokhove en Elbay. Kijk, we vinden het in principe niet goed om het op deze manier te doen. Wij vinden ook heel nadrukkelijk dat de politiek niet op de stoel van onderwijs en onderwijsbestuur moet gaan zitten en we onderschrijven ook de inhoudelijke opmerkingen die erover gemaakt zijn. Tegelijkertijd zien we dat veel scholen en schoolbesturen op dit moment al intern aan het communiceren zijn dat scholen dit mogen doen, en daarmee vinden we dat deze motie nog net binnen de kaders valt van het onderschrijven van beleid dat het mag. Dus we kunnen twee kanten op, maar we hebben uiteindelijk besloten om toch maar voor deze motie te stemmen.

De **VOORZITTER**. Andere stemverklaringen? Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ook wij hebben een stemverklaring bij motie 9.1, 'Feyenoord – vrij voor VO en BO'. Hoewel wij de partij van de feestjes zijn, dat past dan beter bij de VVD, en wij ook heel graag die huldiging zelfs van het Nederlands elftal naar Rotterdam wilden halen, u weet het allemaal nog wel, ik wilde dat imagineren, en nu imagineer ik inderdaad die Coolsingel voor me met allemaal Feyenoordsupporters, want het kampioenschap dat eraan gaat komen is gewoon fantastisch. Tegelijkertijd realiseren we ons ook heel goed dat scholen juist diegenen zijn die lesgeven aan onze kinderen, dag in, dag uit. Dat is een enorme verantwoordelijkheid. En daarom vinden wij ook dat zij heel goed zelf die keuze kunnen maken of ze wel of niet vrij willen geven aan kinderen. Sterker nog, heel veel scholen doen het inderdaad ook al. De heer Ceulemans riep dat net al. Ik denk dat zij dus daarin een juiste afweging maken, wat wel en niet slim is voor die kinderen. Dus hoewel we graag dat feestje zouden willen vieren, gaan wij toch tegen deze motie stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, een stemverklaring op motie 6.2.1. Gelet op de toelichting van de burgemeester dat er een afweging wordt gemaakt per situatie

zien wij geen reden om voor deze motie te stemmen en zullen wij tegen de motie stemmen. Wij hebben ook een stemverklaring op een ander onderwerp. En daarvoor vraag ik de voorzitter het woord te geven aan collega Soytekin.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Een stemverklaring op motie 9.1, motie vreemd Feyenoord vrij. Wij vinden ook dat scholen gewoon hun eigen afweging moeten kunnen maken en dat doen ze volgens mij ook prima en dat kunnen ze ook gewoon doen. Daar hebben ze geen raadsuitspraken voor nodig. Desondanks zullen wij wel voor deze motie stemmen om de scholen toch een beetje richting te geven hoe ze erover kunnen gaan denken. Wel wil ik aantekenen dat in de motie geen datum et cetera of jaartal genoemd wordt, dus het gaat om de huldiging van 2023 landskampioenschap Feyenoord, dus laten we dat wel in ieder geval helder stellen, en volgend jaar zien we wel verder. Dank.

De **VOORZITTER**. Heel goed. Andere stemverklaringen? Niet? Zet u schrap, we gaan stemmen.

Agendapunt 6.1, De renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen

Motie 1, 'Maak de Boijmans rekensom compleet'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2, 'Boijmans open'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 3, 'Museum Boijmans Van Beuningen is groter dan Rotterdam'. De motie is met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Bij1, PvdA en PvdD.

Motie 4, 'Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald'. De motie is met 36 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1 en PvdD.

Motie 5, 'Renovatie Boijmans Van Beuningen niet ten koste van cultuurbudget'. De motie is met 36 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van BIJ1 en PvdD.

Agendapunt 6.2, Debat 'Explosiegolf Rotterdam', aangevraagd door de leden Coenradie, Lansink-Bastemeijer en Maassen

Motie 1, 'Sluit de Koninklijke Marechaussee niet uit!' De motie is met 20 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en D66.

Motie 2, 'Samen maken we een leuk feestje'. De motie is met 25 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, D66, Volt PvdD en BIJ1.

Motie 3, 'Messengeweld los je op met maatwerk'. De motie is met 23 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en CDA.

Motie 4, 'Heiligt het doel de middelen?' De motie is met 23 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en BIJ1.

De **VOORZITTER**. Is het stemknopje kapot?

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, nu doet hij het weer, na mijn pas gereset te hebben, maar de vorige stem niet, dus die stem is niet geregistreerd. Dat was een stem tegen.

De **VOORZITTER**. Ja, maar met mijn optelsom van alle uitgebrachte stemmen kwam hij wel uit op 39.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Oké, op het beeld was het niet te zien, maar dan zal het wel aan het beeld gelegen hebben. Maar als hij geregistreerd is, is dat het belangrijkste.

De **VOORZITTER**. Goed dat we dit toch even noteren, mocht er toch iets mee aan de hand zijn, kunnen we het later alsnog in beeld hebben.

Agendapunt 7.1, Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven'

Motie 1, 'Slimme stadslogistiek Rijnhaven'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2, 'Flexparkeren in Rijnhaven'. De motie is met 23 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, D66, Volt, BIJ1, PvdD, CDA en ChristenUnie.

Motie 3, 'Openbare faciliteiten in Rijnhaven'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 4, 'Bouwprogramma Rijnhaven tegen het licht houden'. De motie is met 30 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, BIJ1, PvdA en PvdD.

Motie 6, 'Rijnhavenpark hufteerproof'. De motie is met 32 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van VVD en Volt.

Motie 7, 'Evenementen niet achter in de (Rij)nhaven'. De motie is met 29 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA en PvdD.

Amendement A, 'Rijnhaven: verlies aan zonuren omwonenden beperken'. Het amendement is met algemene stemmen aanvaard.

Amendement B, 'Geen uitbreiding evenementen in Rijnhaven'. Het amendement is met 36 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van PvdD en CDA.

Amendement C, 'Rijnhaven mag de evenementenboot niet missen'. Het amendement is met 26 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van VVD, SP, D66, Volt en BIJ1.

'7.1 Voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 7.3, Ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal

Motie 1, 'Wij zien jullie: stappen naar erkenning voor gedupeerde gezinnen'. De motie is met 24 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en VVD.

Motie 4, 'Stop dubbelop!'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD en CDA.

Agendapunt 7.4, Stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid

Motie 1, 'Voorkom dakloosheid, kies voor integrale interventie'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdD, CDA, PvdA en ChristenUnie.

Motie 2, 'Maak je hard tegen dakloosheid, tijd voor een inclusief beleid'. De motie is met 20 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en DENK.

Agendapunt 9.1, Indiening motie vreemd aan de orde van de dag 'Feyenoord – vrij voor VO en BO', aangevraagd door de leden Bokhove en Elbay

Motie 1, 'Feyenoord – vrij voor VO en BO'. De motie is met 27 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD, SP, PvdA, PvdD en ChristenUnie.

Agendapunt 9.2, Indiening motie vreemd aan de orde van de dag 'Eén vergoeding maakt nog geen zomer', aangevraagd door de leden Morkoç, Van der Velden, Engberts en Coşkun

Motie 1, 'Eén vergoeding maakt nog geen zomer'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 9.3, Indiening motie vreemd aan de orde van de dag 'Verwijder coronacommunicatie uit de publieke ruimte', aangevraagd door het lid Kind

Motie 1, 'Verwijder coronacommunicatie uit de publieke ruimte'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van BIJ1.

11. Sluiting

De **VOORZITTER**. Zo komen we aan het einde van de stemmingen en daarmee aan het einde van deze raadsvergadering. Dank voor uw deelname, het was gezellig. Wel thuis en tot de volgende raad.

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening en mededelingen	727
Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 11 mei 2023	727
Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 13 april 2023	730
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2023 week 15 t/m 18	731
Oplegging geheimhouding 'Actualisatie grondexploitatie 2023' van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard	731
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'OSBS de Kameleon'	731
Het voorstel met betrekking tot onteigening van onroerende zaken en/of beperkte rechten ten behoeve van de uitvoering van het bestemmingsplan 'Urkersingel'	731
Het voorstel tot wijziging van het Reglement van Orde voor vergaderingen van de raad 2022 en de Commissieverordening 2022	732
De renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen	732
Debat 'Explosiegolf Rotterdam', aangevraagd door de leden Coenradie, Lansink-Bastemeijer en Maassen	757
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Rijnhaven'	801
Ondersteuning van gedupeerde ouders in het toeslagenschandaal	815
Stand van zaken met betrekking tot het actieplan Dakloosheid	825
Motie vreemd aan de orde van de dag 'Eén vergoeding maakt nog geen zomer'	833
Motie vreemd aan de orde van de dag 'Verwijder coronacommunicatie uit de publieke ruimte'	834
Motie vreemd aan de orde van dag 'Feyenoord – vrij voor VO en BO)	836
Benoeming van een lid van de Referendumcommissie	839

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 1 juni 2023.

De griffier,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'AGL' followed by a long horizontal stroke.

De voorzitter,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'A' shape with a horizontal line crossing it.